

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту денної освіти

Аліна ТКАЧЕНКО

(підпис)

«29» 01 2024 р.

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти

ступеня вищої освіти бакалавр

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

освітня програма Експертиза та митна справа

СХВАЛЕНО

Вченою радою

Навчально-наукового інституту денної
освіти

протокол № 3 від «29» 01 2024 р.

Полтава 2024

Програму атестаційного екзамену розробили:

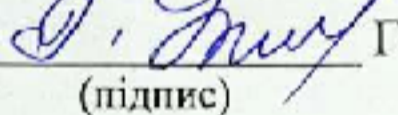
доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи, к.т.н.,
Кириченко Олена Василівна

доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи, к.с.-г.н.,
доцент Бургу Юрій Георгійович

директор навчально-наукового інституту денної освіти, к.т.н., доцент Ткаченко
Аліна Сергіївна

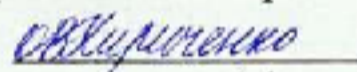
Програму атестаційного екзамену обговорено та схвалено на засіданні кафедри
товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

протокол № 7 від «29» 01 2024 р.

Завідувач кафедри Габрієлла БІРТА
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Експертиза та митна справа»

 Олена КИРИЧЕНКО
(підпис)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти.....	7
Загальна інформація.....	7
Зміст навчальних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра, що вносяться на атестацію.....	8
Короткий зміст навчального матеріалу, що вноситься на екзамен; критерії оцінювання.....	91
Перелік нормативних документів, на яких базується програма атестаційного екзамену.....	93
Додаток А. Зразок екзаменаційного білету	94

ВСТУП

Програма атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, освітньо-професійної програми (ОПП) «Експертиза та митна справа» призначена для оцінювання рівня сформованості здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

Метою програми атестації є визначення рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до належного виконання професійних завдань; виявлення відповідності здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам стандарту; оцінювання рівня сформованості бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність відповідно до цілей і завдань вищої освіти та вимог до фахівців у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Підготовка та складання атестаційного екзамену забезпечує формування у здобувачів вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Експертиза та митна справа»:

інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (K01);
 - здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях (K02);
 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (K03);
 - здатність спілкуватися іноземною мовою (K04);
 - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (K05);
 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (K06);
 - здатність працювати в команді (K07);
 - здатність виявляти ініціативу та підприємливість (K08);
 - прагнення до збереження навколишнього середовища (K09);
 - здатність діяти відповідально та свідомо (K10);
 - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (K11);

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (K12);

спеціальні компетентності:

- критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності (K13);
- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур (K14);
- здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин (K15);
- здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (K16);
- здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності (K17);
- здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності (K18);
- здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (K19);
- здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності (K20);
- здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур (K21);
- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків (K22);
- здатність визначати споживні властивості, кількісний та якісний склад, технічні характеристики продукції, які дозволяють однозначно ідентифікувати класифікаційну приналежність продукції (K23);
- здатність брати участь в розробці проектів стандартів, методичних та нормативних матеріалів, технічної документації і в практичній реалізації розроблених проектів та програм; здійснювати контроль за дотриманням встановлених вимог, діючих норм, правил і стандартів (K24);
- здатність проводити експертизи з визначення якісних, кількісних та вартісних характеристик продукції вітчизняного та іноземного виробництва і оформлювати її результати (K25);
- здатність використовувати сучасні технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, прикладне програмне забезпечення галузей митної справи у професійній діяльності (K26);
- здатність використовувати методи митно-тарифного і нетарифного регулювання для виконання та контролю зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ринку (K27);
- здатність застосовувати на практиці законодавство України щодо митного декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України, використовувати професійні права та обов'язки митного брокера (K28);

програмні результати навчання:

- використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях (ПР01);

- застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності (ПР02);
- мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами (ПР03);
- використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (ПР04);
- організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (ПР05);
- вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей (ПР06);
- демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати (ПР07);
- застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (ПР08);
- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави (ПР09);
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства (ПР10);
- демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці (ПР11);
- володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур (ПР12);
- використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (ПР13);
- вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності (ПР14);
- оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів (ПР15);
- знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці (ПР16);
- вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів (ПР17);
- знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності (ПР18);
- застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм (ПР19);

- знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків (ПР20);
- знати правила проведення експертизи з визначення якісних, кількісних та вартісних характеристик продукції і оформлювати її результати (ПР21);
- знати сучасні технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, прикладне програмне забезпечення галузей митної справи (ПР22);
- вміти розробляти проекти стандартів, методичних та нормативних матеріалів, технічної документації; здійснювати контроль за дотриманням встановлених вимог, діючих норм (ПР23);
- знати порядок митного контролю та митного оформлення товарів, що перетинають митний кордон України; послідовність операцій при декларуванні товарів; характеристику митних режимів, що застосовуються при митному оформленні товарів і транспортних засобів (ПР24).

ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти – це процес встановлення відповідності якості здобутої вищої освіти, рівня набутої професійної компетентності випускника вимогам першого (бакалаврського) рівня спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Принципами формування і реалізації системи засобів діагностики якості знань бакалаврів підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є: уніфікація, комплексність, взаємозамінність та взаємодоповненість, актуальність, інформативність, дієвість, індивідуальність, диференційованість, об'єктивність і відкритість, єдність вимог, предметність, інноваційність, валідність, варіативність.

Атестація здобувачів вищої освіти передбачає використання такого методу комплексної діагностики як складання атестаційного екзамену. У процесі діагностики визначається рівень здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у професійній діяльності у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук в умовах невизначеності та складності оточуючого середовища.

Атестація якості підготовки бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої і професійної підготовки вимогам стандарту здійснюється екзаменаційною комісією, голова якої затверджується наказом університету. До складання атестаційного екзамену допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали в повному обсязі навчальний план. Письмові відповіді повинні бути повними за змістом і водночас стислими за формою, логічними й аргументованими.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Мета атестаційного екзамену зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньо-професійної програми «Експертиза та митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – визначення рівня підготовленості

здобувачів вищої освіти, виявлення їхніх реальних знань, умінь і навичок як фахівців бакалаврського рівня.

У програмі атестаційного екзамену інтегрується матеріал з обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріал практичного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категорійний апарат, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями фахівця з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

Навчальна дисципліна «Безпека: Безпека життєдіяльності.

Основи охорони праці»

Тема 1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та охорони праці

Мета та завдання вивчення дисципліни. Модель життєдіяльності людини. Сучасний стан безпеки життя і охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі безпеки життя та охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.

Тема 2. Нормативно-правові основи безпеки людини на виробництві і у побуті. Міжнародні стандарти безпеки. Державне управління БЖД та ОП

Конституційні засади безпеки життя та охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці, охорону здоров'я, охорону довкілля. Основні принципи державної політики України у галузі безпеки життєдіяльності і охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міжнародні стандарти безпеки. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Тема 3. Види небезпек. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими

водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб. Інфекційні захворювання тварин і рослин. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Радіаційна безпека. Типологія аварій на потенційнонебезпечних об'єктах. Соціально-політичні небезпеки. Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес).

Тема 4. Шляхи забезпечення безпеки

Принципи і методи забезпечення безпеки. Принцип безумовного примату безпеки, принцип плати за ризик, принцип прийняттого ризику, принцип добровільності, принцип превентивності – випереджаючих дій, принцип законності – всі аспекти діяльності регламентуються законодавством, принцип доступності до інформації (свободи) – урахування громадської думки при будівництві небезпечних підприємств, інформування про надзвичайні ситуації. Системи забезпечення безпеки: організаційно-конструкторські рішення, нормування небезпечних і шкідливих чинників, контроль за виконанням правил безпеки, використанням засобів захисту, розвиток наукових досліджень щодо вдосконалення, впровадження безпечних технологій, автоматизації, механізації, телеуправління процесами. Класифікація засобів безпеки: засоби колективного та індивідуального захисту.

Тема 5. Методи оцінки небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек

Методи аналізу та оцінки небезпек. Кількісна та якісна оцінка небезпек. ПАН – попередній аналіз небезпек системи. Органолептична оцінка. Види аналізаторів. Закон Вебера-Фехнера. Інструментальна оцінка небезпек. Прилади дозиметричного контролю. Розрахункові методи оцінки небезпеки. Комплексна оцінка небезпек. Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину. Поняття про ризик. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину, об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків

Тема 6. Охорона праці в сучасних умовах

Завдання та значення охорони праці в державі. Принципи забезпечення охорони праці: законодавчі принципи, орієнтуючі принципи, управлінські принципи. Законодавство про охорону праці.

Тема 7. Організаційні основи забезпечення охорони праці

Складання карти умов праці на робочому місці. Оцінювання стану умов праці. Визначення розмірів доплат та права на пенсію. Функції та діяльність державного та виробничого нагляду. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 8. Організація роботи з охорони праці

Методи аналізу стану травматизму та професійних захворювань, методи розслідування нещасних випадків, ознайомлення з обставинами нещасного випадку, виявлення причин нещасного випадку, складання акту про нещасний випадок, планування заходів з охорони праці у підрозділах.

Тема 9. Психологічні процеси та закони, що управляють трудовою діяльністю

Фізіологічні та психологічні основи трудового процесу. Фізіологічні основи праці та відпочинку. Пристосування людини до умов праці. Пільги жінок, підлітків та інвалідів.

Тема 10. Основи гігієни праці

Класифікація шкідливих факторів на виробництві. Загальні відомості. Класифікація небезпечних факторів. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт і експлуатації транспорту. Оптимізація захисту від аномальних параметрів навколишнього середовища. Захист від електромагнітного випромінювання

Тема 11. Основи виробничої санітарії. Медичні огляди

Захист від шуму та вібрації. Допустимі рівні звукового тиску та еквівалентні рівні звуку на робочих місцях. Гігієнічні норми вібрації. Оптимізація природного та штучного освітлення. Норми природного та штучного освітлення. Медичні огляди.

Тема 12. Електробезпека

Класифікація умов праці за електробезпекою. Система захисту від дії електричного струму. Загальні відомості. Технічне опосвідчення обладнання. Захист від дії блискавки.

Тема 13. Основи пожежної і вибухової безпеки виробництва

Категорії виробництва за вибухопожежною небезпекою. Первинні та автоматичні системи захисту від вибухів та пожеж. Загальні відомості. Дослідження надійності вуглекислотних засобів гасіння пожеж. Дослідження надійності порошкових засобів гасіння пожеж. Дослідження надійності хімічно-пінних засобів гасіння пожеж. Організація пожежного нагляду в Україні.

Тема 14. Надзвичайні ситуації техногенного характеру у світі та в Україні

Класифікація техногенних аварій та катастроф. Основні причини техногенних аварій та катастроф. Організація захисту населення від надзвичайних ситуацій техногенного походження. Терористичні дії – реальна загроза надзвичайних ситуацій в світі та в Україні.

Інформаційні джерела

1. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. К.:Основа, 2016. 267 с.

2. Запорожець О.І. Основи охорони праці. Підручник. / О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський, Г. М. Франчук, І. М. Боровик / 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2016. 264 с.

3. Закон України «Про охорону праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» (з повним переліком та зразками додатків). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF/stru>.

5. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний посібник до практичних та самостійних робіт студентів вищих навчальних закладів України / Укладачі: проф. Торубара О.М., доц. Ковбаса Ю.М., доц. Ребенок В.М., викл. Леонов А.М., викл. Лопатка Ю.М. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 157 с.

Навчальна дисципліна «Біржова діяльність»

Тема 1. Класифікація і види бірж

Еволюція форм ринкової торгівлі. Виникнення та розвиток бірж. Економічна природа бірж. Біржа як інструмент ринку. Історія формування біржового механізму. Тенденції розвитку світової біржової торгівлі. Роль бірж у ринковій економіці. Ознаки класифікації бірж. Характеристика видів бірж.

Тема 2. Регулювання біржової діяльності

Правові засади діяльності бірж в Україні. Роль держави в регулюванні біржової торгівлі. Зв'язок біржового механізму з державним регулюванням. Законодавчі акти України, що регулюють діяльність бірж. Правовий статус біржі. Порівняльна характеристика бірж України за організаційно-правовими формами.

Тема 3. Основи функціонування товарних бірж

Основні етапи розвитку світової біржової торгівлі. Етапи розвитку біржової торгівлі на території України. Умови розвитку бірж у ринковій економіці. Функції бірж: основні та додаткові. Світовий досвід функціонування товарних бірж. Завдання діяльності товарних бірж, їх права.

Тема 4. Види та особливості угод на товарних біржах

Принципи організації товарної біржі. Структура підрозділів біржі, їх функції. Біржові угоди з реальним товаром, їх особливості, класифікація, характеристика. Біржові угоди на строк: класифікація і характеристика. Опціонні угоди, їх виникнення, структура та основні види.

Тема 5. Техніка проведення біржової торгівлі

Порядок проведення біржових торгів. Учасники та відвідувачі торгів. Мета та особливості здійснення біржових операцій. Документи, що застосовуються в біржовій практиці. Особливості ціноутворення на товарних біржах. Принципи формування цін на товарних біржах. Чинники, що впливають на формування біржових цін.

Тема 6. Методи, види, порядок розрахунків на товарних біржах

Сутність розрахункових відносин. Учасники: необхідність їх чіткої організації. Поняття про умови платежів: складові частини, характеристика. Форми розрахунків

за біржовими угодами. Характеристика основних форм безготівкових розрахунків, що застосовуються в біржовій практиці. Методи розрахунків на товарній біржі. Організація розрахункових операцій через розрахункову палату: особливості їх здійснення для угод з реальним товаром та угод на строк.

Тема 7. Основи фондової біржі

Цінні папери як специфічний біржовий товар. Види цінних паперів: особливості обертання на ринку. Тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні. Фінансовий ринок: розподіл, характеристика первинного та вторинного ринку. Фондова біржа: призначення, характеристика механізму торгівлі цінними паперами.

Тема 8. Сутність та організація валютної біржі

Валютна біржа: поняття, види. Принципи функціонування валютних бірж. Мета та особливості здійснення біржових операцій. Методи розрахунків на валютній біржі. Документи, що застосовуються для оформлення валютних біржових операцій. Основні правила котирування цін на валютній біржі.

Тема 9. Сутність біржових операцій хеджування і спекуляцій

Сутність біржових спекуляцій з ф'ючерсами. Сутність біржових спекуляцій з реальним товаром. Сутність та види хеджування. Коротке та довге хеджування. Розрахунки цінних ризиків. Характеристика біржових спекуляцій. Біржові бюлетені: значення, зміст.

Тема 10. Особливості брокерської діяльності, механізми взаємодії з клієнтами

Види брокерської діяльності. Регулювання взаємовідносин брокерів з клієнтами. Характеристика угод на брокерське обслуговування. Аналіз етапів створення брокерської контори і характеристика процесу підготовки. Характеристика документів, якими регулюється процес створення брокерської контори та біржі. Основні принципи та умов діяльності брокерських контор. Огляд документів, визначаючих взаємини брокерів та клієнтів.

Інформаційні джерела

1. Біржова діяльність: опорний конспект лекцій [Електронний ресурс]/укладачі А. М. Одарченко, К. В. Сподар, О. О. Лісніченко. Х.: ХДУХТ, 2017.
2. Калінеску Т. В. Біржова діяльність: підручник / Т. В. Калінеску, І.М.Кушал, О. Д. Кирилов; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. 444 с.
3. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
4. Пепа Т. В. Біржова діяльність: навч. посібник / Т. В. Пепа, Т. І. Пішеніна, В. В. Лавринович. К.: Ліра-К, 2016. 540 с.
5. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за ред. д.е.н, проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.
6. Сохацька О. та ін. Біржова справа: підручник /за науковою редакцією докт. екон. наук, проф. О.М. Сохацької. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. 655 с.
7. Хрущ Н.А. Біржова діяльність/Н.А.Хрущ, П.Г.Іжевський, С.В.Безвух. К.: Кондор, 2017. 348 с.

Навчальна дисципліна «Декларування товарів»

Тема 1. Загальні положення щодо процедури декларування

Поняття процедури декларування. Роль декларування у виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення. Міжнародні стандарти у галузі гармонізації митних процедури. Імплементация міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур в Україні. Гармонізація митного законодавства України відповідно до міжнародних вимог та стандартів. Основні нормативно-правові акти, що регламентують питання декларування в Україні. Сутність і порядок здійснення декларування. Місце декларування. Строки декларування. Перелік відомостей, що підлягають внесенню до митних декларацій. Інформаційне забезпечення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Електронне декларування – етапи становлення та перспективи розвитку на сучасному етапі. Порядок електронного декларування товарів.

Тема 2. Програмне забезпечення для декларування товарів суб'єктами ЗЕД

Програмне забезпечення митного брокера. Основні програмні комплекси для декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що використовуються на території України. Програмний комплекс MD Office – опис, функціональні можливості, конфігурація, завантаження оновлень. Робота у програмному комплексі MD Office – робота з типами нормативних документів; формування довідки за структурою коду УКТЗЕД; розрахунок митних платежів (без створення митної декларації); робота з орієнтовною ціною інформації по товарам, створення довідників. Налаштування та особливості роботи по системі електронного декларування в MD Office. Програмний комплекс QD Professional – опис, функціональні можливості, структура додатка, особливості роботи по системі електронного декларування.

Тема 3. Підприємницька діяльність з надання митних послуг

Послуги в митній сфері як інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правовий статус митних посередників в Україні. Декларанти і митні брокери – визначення понять. Обов'язки, права та відповідальність декларанта та уповноваженої ним особи. Агент з митного оформлення. Представник митного брокера. Митна брокерська діяльність. Організаційні та кваліфікаційні вимоги до провадження посередницької діяльності митних брокерів. Критеріями, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності митного брокера. Реєстр митних брокерів. Порядок подання та розгляд заяв щодо провадження митної брокерської діяльності. Порядок переоформлення, анулювання чи зупинення дії дозволу на провадження митної брокерської діяльності. Правове регулювання взаємовідносин митного брокера з особою, інтереси якої він представляє.

Тема 4. Використання митних декларацій, на підставі яких декларуються товари, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України

Форми письмового декларування. Форми митних декларацій. Оформлення митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа. Електронна митна декларація. Види митних декларацій. Митна декларація, заповненої у звичайному порядку. Попередня митна декларація. Періодична митна декларація. Тимчасова

митна декларація. Додаткова декларація. Порядок підтвердження відомостей про вивезення товарів за межі митної території України. Повідомлення про фактичне вивезення товарів. Порядок внесення змін до митної декларації, її відкликання та визнання недійсною. Зміни до митної декларації на паперовому носії. Зміни до електронної митної декларації. Аркуш коригування.

Тема 5. Заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа

Технічний опис бланків єдиного адміністративного документа. Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа. Основні положення, що стосуються заповнення граф МД. Заповнення граф МД декларантом. Заповнення граф МД митним органом. Порядок унесення відомостей та оформлення доповнення. Поняття партії товарів. Випадки складання кількох МД на одну партію товарів та однієї МД на кілька партій товару. Заповнення граф митних декларацій при поміщенні товарів у митні режими експорту, реекспорту, переробки за межами митної території України, тимчасового вивезення та поміщення українських товарів у митні режими митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі. Заповнення граф митних декларацій при поміщенні товарів у митні режими імпорту, реімпорту, переробки на митній території України, тимчасового ввезення, знищення або руйнування, відмови на користь держави та поміщення іноземних товарів у митні режими митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі. Заповнення граф МД при декларуванні товарів, що переміщуються митною територією України транзитом.

Тема 6. Документальне супроводження здійснення зовнішньоекономічних операцій

Вибір та зміна митного режиму. Регулювання питань, пов'язаних із митним режимом. Характеристика основних видів транспортних перевезень. Морські перевезення. Види фрахтування суден. Сутність, види та переваги лінійного судноплавства. Особливості здійснення коносаментного судноплавства, його види. Переваги контейнерних перевезень. Залізничні перевезення. Функції залізничної накладної. Зміст Конвенції про міжнародні залізничні перевезення. Особливості автомобільних перевезень. Функції товаротранспортної накладної. Сутність та організація повітряних перевезень. Функції авіанакладної. Визначення країни походження товару. Документи, що підтверджують країну походження товару. Порядок підтвердження країни походження товару.

Тема 7. Основні підходи до класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД

УКТЗЕД як інструмент митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності і ведення митної статистики зовнішньоекономічної діяльності України. Сфера застосування УКТЗЕД під час декларування товарів. Основні принципи побудови УКТЗЕД. Система класифікації УКТЗЕД: характеристика рівнів класифікації (розділи, групи, товарні позиції, субпозиції, підпозиції) та їх формування в УКТЗЕД. Основні класифікаційні ознаки, що використовуються під час класифікації товарів за УКТЗЕД (матеріал виготовлення, функціональне призначення товарів, хімічний склад, ступінь обробки товару, комплектність та інше). Примітки до розділів, груп, субпозицій і додаткові примітки. Призначення приміток для класифікації товарів за УКТЗЕД і порядок їх

використання. Характеристика приміток, у яких визначена номенклатура товарів, що класифікуються. Значення системи пунктуації в УКТЗЕД. Основні правила інтерпретації УКТЗЕД: мета створення та призначення.

Тема 8. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність нетарифного регулювання. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі, їх класифікація. Кількісні нетарифні обмеження: імпорتنі квоти, експортні обмеження, ліцензування, ембарго. Мета квотування та ліцензування зовнішньої торгівлі. Імпортна квота, її типи: індивідуальні квоти, глобальні квоти, сезонні квоти, тарифні квоти, особливості їх застосування. Фінансові заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття та види субсидій. Прямі та приховані субсидії. Приховані бар'єри, їх місце в державному регулюванні зовнішньоторговельної діяльності. Технічні бар'єри.

Тема 9. Митна вартість як об'єкт оподаткування під час нарахування митних платежів

Митна вартість товарів. Цілі використання відомостей про митну вартість товарів. Визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України. Заявлення митної вартості товарів. Документи, що подаються декларантом для підтвердження заявленої митної вартості. Контроль правильності визначення митної вартості товарів. Коригування митної вартості товарів. Додержання вимог щодо конфіденційності інформації, що стосується митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, та порядок їх застосування. Порядок визначення митної вартості товарів, що ввозяться на митну територію України відповідно до митних режимів, відмінних від митного режиму імпорту. Порядок визначення митної вартості товарів, що вивозяться за межі митної території України. Мито та його види. Платники мита. Об'єкти оподаткування митом. Дата виникнення податкових зобов'язань. База оподаткування митом. Ставки мита. Тарифні пільги (тарифні преференції). Звільнення від оподаткування митом (податкові пільги). Оподаткування митом товарів при переміщенні через митний кордон України залежно від обраного митного режиму. Особливості оподаткування митом деяких товарів. Виникнення обов'язку із сплати митних платежів. Припинення обов'язку із сплати митних платежів. Нарухування митних платежів. Об'єкт та база оподаткування митними платежами. Строки сплати (виконання обов'язку зі сплати) митних платежів. Порядок і форми сплати митних платежів. Звільнення (умовне звільнення) від оподаткування митними платежами. Повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів. Пеня. Стягнення митних платежів. Розстрочення та відстрочення сплати митних платежів. Визначення акцизного податку. Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Визначення податку на додану вартість. Платники податку. Визначення об'єкта оподаткування. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок визначення бази оподаткування в разі товарів/послуг. Розміри ставок податку.

Тема 10. Виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації

Загальні положення щодо виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації. Документи, що застосовуються при виконанні митних формальностей за митною декларацією. Виконання митних формальностей за митною декларацією, заповненою у звичайному порядку. Реєстрація митної декларації. Перевірка митної декларації. Прийняття митної декларації для оформлення. Відмова у прийнятті митної декларації для оформлення. Оформлення митної декларації. Призупинення митного оформлення. Передавання митної декларації до спеціалізованого підрозділу. Проведення митного огляду. Завершення митних формальностей за митною декларацією. Особливості виконання митних формальностей за попередньою митною декларацією. Унесення змін або відкликання митної декларації. Оформлення картки відмови.

Інформаційні джерела

1. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. Ірпінь. 2019. 410 с.
3. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
4. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету міністрів України від 21 травня 2012 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text>.
5. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2012 № 657. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12>.
7. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12>.
8. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>.
9. Про Митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 р. № 2697-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>.

Навчальна дисципліна «Державний ринковий нагляд»

Тема 1. Основні поняття та положення ринкового нагляду

Органи державного ринкового нагляду. Суб'єкти господарювання. Забезпечення безпечності продукції. Суспільні інтереси. Складові ефективної системи ринкового нагляду. Організація ринкового нагляду в країнах ЄС. Базове законодавство у сфері ринкового нагляду. Система моніторингу безпеки продукції та оцінка ризиків продукції на ринку. Відповідальність виробників і розповсюджувачів та інформування споживачів й компетентні органи щодо небезпечної продукції. Фінансові та матеріально-технічні ресурси для здійснення ринкового нагляду. Організація планових та позапланових перевірок. Система відшкодування збитків споживача. Взаємодія з органами стандартизації, сертифікації, акредитації та метрології.

Тема 2. Правові засади ринкового нагляду

Основні засади ринкового нагляду у сфері господарської діяльності. Основні принципи і порядок здійснення ринкового нагляду. Пріоритетність безпеки у питаннях життя і здоров'я. Підконтрольність та підзвітність органів ринкового нагляду. Повноваження органів ринкового нагляду. Види господарської діяльності, які є предметом ринкового нагляду. Підстави для зупинення господарської діяльності. Санкції за порушення вимог законодавства. Перелік порушень, що є підставою для видачі органом ринкового нагляду приписів. Ступені ризику суб'єктів господарювання. Критерії оцінки ступенів ризику від здійснення господарської діяльності. Критерії та періодичність проведення планових заходів ринкового нагляду. Розпорядчі документи про усунення порушень. Відбір зразків продукції. Витрати, пов'язані з відбором, доставкою та проведенням експертизи зразків. Строк проведення експертизи. Оскарження рішень органів ринкового нагляду.

Тема 3. Органи державного ринкового нагляду

Органи ринкового нагляду. Органи, що здійснюють контроль продукції. Рада ринкового нагляду. Оцінка ринкового нагляду. Заходи ринкового нагляду. Обмеження надання продукції на ринку. Вилучення продукції з обігу. Електронний реєстр рішень органів ринкового нагляду. Підготовка та підвищення кваліфікації посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд і контроль продукції. Заходи міжнародного співробітництва у сфері забезпечення безпечності продукції, здійснення ринкового нагляду і контролю продукції.

Тема 4. Повноваження в системі ринкового нагляду

Правові та організаційні засади здійснення ринкового нагляду на відповідність вимогам технічних регламентів. Прозорість здійснення ринкового нагляду і контролю продукції. Координованість дій органів ринкового нагляду і митних органів та взаємодія між ними. Додержання прав і захист інтересів суб'єктів господарювання, споживачів під час ринкового нагляду. Відповідальність органів ринкового нагляду, митних органів та їх посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд та контроль продукції. Лабораторії, що здійснюють контроль продукції. Документація, що ідентифікує суб'єкт господарювання. Терміни зберігання документації на продукцію, що введена в обіг для виробника і уповноваженого представника.

Тема 5. Діяльність ринкового нагляду

Принципи ринкового нагляду і контролю продукції. Пропорційність заходів ринкового нагляду. Об'єктивність, неупередженість та компетентність органів ринкового нагляду і митних органів. Координованість дій органів ринкового нагляду і митних органів та взаємодія між ними. Додержання прав і захист інтересів суб'єктів господарювання, споживачів (користувачів). Рівність заходів ринкового нагляду і контролю продукції незалежно від країни походження продукції. Плановість та системність заходів ринкового нагляду і контролю продукції. Забезпечення співпраці між суб'єктами господарювання та органами ринкового нагляду і митними органами. Відповідальність органів ринкового нагляду, митних органів та їх посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд та контроль продукції,

за шкоду, завдану суб'єктам господарювання внаслідок непропорційного та неправомірного застосування заходів ринкового нагляду та контролю продукції.

Тема 6. Порядок проведення перевірок характеристик продукції

Документальні перевірки. Обстеження зразків продукції. Відбір та експертиза (випробування) зразків продукції. Ступінь ризику, який може становити відповідна продукція. Відомості у зверненнях споживачів (користувачів) про захист їх права на безпечність продукції. Планові та позапланові перевірки характеристик продукції. Накази органів ринкового нагляду. Невізні перевірки характеристик продукції. Декларація про відповідність. Супровідна документація (включаючи інструкцію щодо користування продукцією). Висновки експертиз та протоколи випробувань зразків відповідної продукції. Походження відповідної продукції та її подальший обіг.

Тема 7. Особливості проведення перевірок характеристик продукції

Особливості проведення перевірок характеристик продукції у її розповсюджувачів. Особливості проведення перевірок характеристик продукції у її виробників. Особливості проведення перевірок характеристик продукції за місцем проведення ярмарків, виставок, показів та іншої демонстрації продукції. Відбір зразків продукції і проведення їх експертизи (випробування). Обмежувальні (корегувальні) заходи щодо продукції, яка становить серйозний ризик. Заходи по відношенню до невідповідної продукції (приведення продукції у відповідність, тимчасова та постійна заборона продукції, вилучення продукції з обігу та її відкликання від споживачів). Проведення документальних перевірок. Обмеження надання продукції на ринку. Заборона надання продукції на ринку. Порядок прийняття рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів. Контроль стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів.

Тема 8. Продукція та її безпечність

Безпечна і небезпечна нехарчова продукція. Докази безпечності продукції. Досягнення науки і техніки у сфері безпечності продукції. Стандарти України щодо забезпечення безпечності продукції. Принципи відповідальності виробника за дефектну продукцію. Права потерпілого. Права виробника. Строки відшкодування шкоди. Особливості відшкодування шкоди. Відповідальність суб'єктів господарювання. Підстави звільнення суб'єктів господарювання від відповідальності. Відповідальність посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд і контроль продукції. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення безпечності продукції, здійснення ринкового нагляду і контролю продукції. Міжнародні договори.

Інформаційні джерела

1. Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».

2. Семенов А. О. Державний ринковий нагляд [Електронний ресурс]: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітні програми «Товарознавство і торговельне підприємництво» та «Експертиза та митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / А. О. Семенов, Т. В. Сахно. Полтава : ПУЕТ, 2021.

3. Семенов А. О. Стандартизація та сертифікація продукції та послуг : навч.-метод. посіб. / А. О. Семенов, Т. В. Сахно. Полтава : ПУЕТ, 2017. 88 с.

4. Ткаченко А. С. Управління безпечністю харчової продукції : навч.-метод. посіб. / А. С. Ткаченко, О. О. Горячова. Полтава : ПУЕТ, 2021.

5. Ткаченко А. С. Управління безпечністю харчової продукції [Електронний ресурс]: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітні програми «Товарознавство і торговельне підприємництво», «Експертиза та митна справа» ступеня бакалавра / А. С. Ткаченко, О. О. Горячова. Полтава : ПУЕТ, 2021. 42 с.

Навчальна дисципліна «Експертиза нехарчової продукції»

Тема 1. Експертиза пластичних мас та виробів з них

Особливості пластичних мас як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості пластичних мас та виробів з них. Експертиза товаросупровідних документів. Експертиза кількості та якості пластичних мас. Методи випробувань, експрес-метод визначення походження, органолептичний метод визначення якості. Пластмасовий посуд. Ідентифікація. Експертиза кількості та якості. Правила приймання, відбір проб. Особливості експертизи виробів вітчизняного іноземного виробництва. Показники безпеки, особливості санітарно-епідеміологічної експертизи пластмасового посуду. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 2. Експертиза хімічних товарів

Особливості хімічних товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація хімічних товарів, номенклатура показників якості хімічних товарів. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості хімічних товарів. Методи випробувань. Ідентифікація лакофарбових товарів. Експертиза лакофарбових товарів за кількістю залежно від виду транспортної та споживчої тари. Особливості відбору проб залежно від виду транспортної, споживчої тари, консистенції матеріалу. Експертиза якості лакофарбових товарів. Особливості експертизи лакофарбових матеріалів та покриттів. Експертиза кількості та якості мийних засобів та інших товарів побутової хімії. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 3. Експертиза скляних побутових товарів

Особливості скляних побутових товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості скляних побутових товарів. Вимоги до упакування та маркування. Методи випробувань. Експрес-метод визначення походження, органолептичний метод визначення якості виробів із скла. Експертиза кількості та якості, правила приймання, відбір проб, оформлення результатів експертизи. Експертиза виробів, що постачаються в контейнерах. Експертиза виробів із скла, що пошкоджені під час транспортування. Визначення втрати якості імпортованих виробів із скла та кришталю. Порядок визначення показників безпеки. Санітарно-епідеміологічна експертиза виробів із скла. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 4. Експертиза керамічних виробів

Особливості керамічних побутових товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості виробів з кераміки. Вимоги до упакування та маркування. Методи випробувань. Експрес-метод визначення походження, органолептичний метод визначення якості. Експертиза кількості та якості, правила приймання, відбір проб. Визначення втрати якості керамічних виробів під час транспортування та зберігання. Порядок визначення показників безпеки. Санітарно-епідеміологічна експертиза виробів з кераміки. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 5. Експертиза метало-господарських виробів

Особливості металогосподарських виробів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості металогосподарських виробів. Методи випробувань, експрес-метод визначення походження, органолептичний метод визначення якості. Експертиза кількості та якості, правила приймання, відбір проб. Документальне оформлення результатів експертизи. Порядок визначення показників безпеки. Санітарно-епідеміологічна експертиза виробів з кераміки.

Тема 6. Експертиза електропобутових товарів

Особливості електроосвітлювальних, електронагрівальних приладів та електропобутових машин як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості електропобутових товарів. Показники безпеки. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Правила приймання, відбір проб. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 7. Експертиза меблевих товарів

Особливості меблів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості меблів. Методи випробувань. Органолептичний метод визначення якості. Експертиза кількості та якості. Правила приймання, відбір проб. Документальне оформлення результатів експертизи. Порядок визначення показників безпеки. Санітарно-епідеміологічна експертиза меблів.

Тема 8. Експертиза будівельних товарів

Особливості будівельних матеріалів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості будівельних товарів. Методи випробувань, експрес-метод визначення походження, органолептичний метод визначення якості. Експертиза кількості та якості. Правила приймання, відбір проб. Документальне оформлення результатів експертизи. Порядок визначення показників безпеки. Санітарно-епідеміологічна експертиза меблів.

Тема 9. Експертиза текстильних волокон, пряжі і ниток

Особливості текстильних волокон, пряжі і ниток як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості текстильних волокон, пряжі і ниток. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза

кількості та якості. Правила приймання за кількістю та якістю. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 10. Експертиза тканин

Особливості тканин як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості тканин. Вимоги до тари, маркування та упакування. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Правила приймання за кількістю та якістю. Відбір проб. Експертиза текстильних товарів, пошкоджених під час транспортування. Особливості визначення розміру знижок якості тканин за розповсюдженими дефектами зовнішнього вигляду. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 11. Експертиза швейних виробів

Особливості швейних товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості швейних товарів. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості вітчизняного та іноземного виробництва. Правила приймання за кількістю та якістю. Відбір проб. Експертиза виробів, що повернуті торговому підприємству покупцем. Визначення втрати якості імпортованих швейних виробів. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 12. Експертиза трикотажних полотен та трикотажних товарів

Особливості трикотажних полотен та трикотажних виробів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості трикотажних полотен та трикотажних виробів. Методи випробувань. Правила приймання за кількістю та якістю. Експертиза кількості та якості. Відбір проб. Експертиза трикотажних виробів, пошкоджених під час транспортування і зберігання. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 13. Експертиза взуттєвих матеріалів і взуття

Особливості взуттєвих матеріалів, шкіряного та полімерного взуття як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до властивостей взуттєвих матеріалів, шкіряного та полімерного взуття. Методи випробувань. Правила приймання за кількістю та якістю. Експертиза кількості та якості. Відбір проб. Експертиза взуття на залізниці. Визначення втрати якості взуття. Судова товарознавча експертиза взуття. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 14. Експертиза хутряних напівфабрикатів та виробів з хутра

Особливості хутряних напівфабрикатів та виробів з хутра як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості хутряних напівфабрикатів та виробів з хутра. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Правила приймання за кількістю та якістю. Відбір проб. Визначення втрати якості хутряних виробів. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 15. Експертиза канцелярських товарів, паперів, картонів та виробів з них

Особливості канцелярських товарів, паперів, картонів та виробів з них як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Правила приймання за кількістю та якістю. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 16. Експертиза фототоварів

Особливості фотоапаратів, фотоплівок і фотопаперів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Правила приймання. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 17. Експертиза побутових радіоелектронних товарів

Особливості комплектуючих виробів, радіоприймачів, телевізійних приймачів, аудіо-, відеоапаратів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Експертиза кількості та якості. Правила приймання. Методи випробувань. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 18. Експертиза музичних товарів

Особливості струнних, духових, язичкових, ударних музичних інструментів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Правила приймання. Експертиза кількості та якості. Методи випробувань. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 19. Експертиза іграшок та ялинкових прикрас

Особливості іграшок та ялинкових прикрас як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 20. Експертиза товарів для спорту та туризму

Особливості товарів для занять зимовими видами та літніми видами спорту, для занять легкою атлетикою, для занять важкою атлетикою, боротьбою та боксом, для занять ігровими видами спорту, для занять фехтуванням та для туризму як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 21. Експертиза товарів для полювання та рибальства

Особливості мисливських та рибальських товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 22. Експертиза транспортних засобів

Особливості транспортних засобів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи. Судова авто товарознавча експертиза.

Тема 23. Експертиза ювелірних виробів

Особливості ювелірних виробів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза маркування золотарських виробів. Ідентифікація дорогоцінних металів методи визначення проб. Види клейм. Експертиза коштовного каміння. Характеристика гомологічного обладнання. Ідентифікація ювелірних каменів. Діагностичні показники коштовного каміння. Ідентифікація діамантів. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 24. Експертиза галантерейних товарів

Особливості галантерейних товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Критерії оцінки кількісних та якісних показників. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 25. Експертиза килимів і килимових виробів

Особливості килимів і килимових виробів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Експертиза килимів і килимових виробів, пошкоджених під час транспортування. Експертиза килимів і килимових виробів повернутих торговому підприємству покупцем. Визначення втрати якості. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 26. Експертиза парфумерно-косметичних товарів

Особливості парфумерно-косметичних товарів як об'єктів експертизи: ідентифікація, номенклатура показників якості. Експертиза товаросупровідних документів. Вимоги до показників якості. Методи випробувань. Експертиза кількості та якості. Документальне оформлення результатів експертизи

Інформаційні джерела

1. Бавико О. Є. Експертиза товарів: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2016. 198 с.
2. Байдакова Л. І., Ягелюк С. В., Байдакова І. М. Експертиза товарів: підручник. Київ: Слово, 2014. 392 с.
3. Експертиза товарів навчальний посібник / А. А.Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін. Харків: ХДУХТ, 2017. 420 с.
4. Методика проведення товарознавчої експертизи експертами торгово-промислових палат в Україні. Київ: ТПП України, 2010. 120 с.
5. Ольховська В. С., Янчева М. О. Порівняльне тестування товарів і послуг: опорний конспект лекцій. Харків: ХДУХТ, 2013. 57 с.

Тема 1. Експертиза борошна, круп, макаронних та хлібобулочних виробів

Експертиза кількості борошна, круп, макаронних та хлібобулочних виробів залежно від видів транспортної тари і споживчого упакування, транспортування і зберігання. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості окремих зерно борошняних товарів. Порядок і методи відбору зразків, визначення вихідного і середнього зразка. Вибір показників якості і порядок проведення експертизи. Виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення, основні способи визначення можливої фальсифікації борошна, круп, макаронних виробів. Документальне оформлення результатів експертизи

Тема 2. Експертиза крохмалю, цукру, меду, кондитерських виробів

Особливості окремих видів крохмалю, цукру, меду, кондитерських виробів, як об'єктів експертизи. Умови і терміни зберігання, транспортування, їх вплив на зміну кількісних і якісних показників. Особливості документальної експертизи вітчизняних і іноземних товарів. Експертиза кількості крохмалю, цукру, меду, кондитерських товарів залежно від видів тари для транспортування і зберігання, вимоги до її маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості. Порядок і методи відбору зразків для дослідження якості. Ознаки асортиментної (видової) і якісної ідентифікації. Порядок і методи визначення якості, виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 3. Експертиза свіжих фруктів, овочів, продуктів їх переробки

Особливості свіжих фруктів, овочів, як об'єктів експертизи. Відмінні особливості помологічних сортів фруктів, господарських сортів овочів, фактори, які впливають на формування і зниження якості фруктів та овочів. Умови і терміни зберігання, транспортування. Строки виклику і прибуття експерта. Експертиза супровідних документів партії свіжих фруктів, овочів вітчизняного та іноземного походження. Експертиза кількості свіжих фруктів, овочів залежно від видів тари для транспортування і зберігання. Особливості затарювання. Вимоги до маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості в місцях закупівлі, постачання, на кордоні. Порядок і методи відбору зразків для дослідження якості, методи і обсяги складання вихідного середнього зразка. Ознаки якісної ідентифікації. Порядок і методи визначення якості свіжих фруктів та овочів. Виявлення дефектів, хвороб, їх ідентифікація, причини виникнення. Експертиза продуктів переробки фруктів та овочів. Особливості експертизи консервованих фруктів, овочів, ягід, продуктів спеціального призначення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 4. Експертиза смакових товарів

Особливості окремих видів смакових товарів як об'єктів експертизи. Умови і терміни зберігання, транспортування, їх вплив на зміну кількісних і якісних показників. Експертиза супровідних документів смакових товарів вітчизняного і іноземного виробництва. Експертиза кількості смакових товарів залежно від видів транспортної тари споживчого упакування. Особливості затарювання окремих видів. Вимоги до їх маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Ознаки асортиментної та якісної ідентифікації, ідентифікація походження. Експертиза окремих видів смакових товарів. Порядок відбору зразків для дослідження якості.

Виявлення дефектів, хвороб, їх ідентифікація, причини виникнення. Основні способи можливої фальсифікації смакових товарів та методи їх виявлення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 5. Експертиза харчових жирів

Особливості харчових жирів, як об'єктів експертизи. Умови і терміни зберігання, транспортування, їх вплив на зміну кількісних і якісних показників. Експертиза товарно-супровідних документів. Експертиза кількості харчових жирів, залежно від видів тари для транспортування і зберігання, вимоги до їх маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості окремих видів харчових жирів. Порядок і методи відбору зразків для дослідження якості. Ознаки асортиментної (видової) і якісної ідентифікації. Порядок і методи визначення якості, виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 6. Експертиза молочних продуктів, яєць і яєчних товарів

Особливості молочних товарів як об'єктів експертизи. Фактори формування відмінних особливостей і якості окремих видів молочних продуктів. Умови і терміни зберігання, транспортування, їх вплив на зміну кількісних і якісних показників. Експертиза товарно-супровідних документів товарів вітчизняного і іноземного виробництва. Експертиза кількості молочних продуктів залежно від видів транспортної тари споживчого упакування. Вимоги до їх маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості окремих видів молочних продуктів. Порядок і методи відбору зразків для дослідження якості. Ознаки асортиментної та якісної ідентифікації. Порядок проведення експертизи якості. Виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення. Експертиза яєць і яєчних товарів. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 7. Експертиза м'ясних товарів

Особливості м'яса і м'ясних товарів як об'єктів експертизи. Фактори формування відмінних особливостей і якості окремих видів м'ясних товарів. Умови і терміни зберігання, транспортування, їх вплив на зміну кількісних і якісних показників. Строки виклику експерта. Експертиза товарно-супровідних документів м'ясних товарів вітчизняного та іноземного виробництва. Експертиза кількості м'яса та м'ясних товарів залежно від видів транспортної тари та споживчого пакування. Особливості їх маркування. Вимоги до маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості окремих видів м'ясних товарів. Порядок відбору зразків, знаки асортиментної та якісної ідентифікації для дослідження якості. Порядок та методи експертизи якості. Виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Тема 8. Експертиза рибних товарів

Особливості риби і рибних товарів як об'єктів експертизи. Фактори формування відмінних особливостей і якості окремих видів рибних товарів. Строки виклику експерта. Експертиза товарно-супровідних документів рибних товарів вітчизняного та іноземного виробництва. Експертиза кількості риби і рибних товарів залежно від видів транспортної тари та споживчого пакування, особливості маркування. Ідентифікаційні ознаки маркування. Експертиза якості окремих рибних товарів. Порядок відбору та методи зразків для дослідження якості. Ознаки асортиментної та

якісної ідентифікації. Порядок проведення експертизи якості. Виявлення дефектів, їх ідентифікація, причини виникнення. Документальне оформлення результатів експертизи.

Інформаційні джерела

1. Бавико О. Є. Експертиза товарів: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2016. 198 с.
2. Байдакова Л. І., Ягелюк С. В., Байдакова І. М. Експертиза товарів: підручник. Київ: Слово, 2014. 392 с.
3. Експертиза товарів навчальний посібник / А. А.Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін. Харків: ХДУХТ, 2017. 420 с.
4. Методика проведення товарознавчої експертизи експертами торгово-промислових палат в Україні. Київ: ТПП України, 2010. 120 с.
5. Назаренко Л. О. Експертиза товарів (експертиза продовольчих товарів). Навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2014. 312 с.
6. Ольховська В. С., Янчева М. О. Порівняльне тестування товарів і послуг: опорний конспект лекцій. Харків: ХДУХТ, 2013. 57 с.
7. Юдічева О. П., Кузнецова Н. О. Експертиза товарів (Експертиза продовольчих товарів): підручник. Полтава: ПУЕТ, 2017. 348 с.

Навчальна дисципліна «Захист прав споживачів»

Тема 1. Основний зміст концепції консумеризму і його роль в системі ринкових відносин

Основний зміст концепції захисту прав споживачів. Передумови виникнення консумеризму. Консумеризм – найважливіший напрямок розвитку соціальної сфери суспільства. Консумерські організації та їх політика. Розвиток руху захисту прав споживачів в Україні. Діяльність державних консумерських організацій. Виникнення законодавства про захист прав споживачів. Загальна характеристика законодавства про захист прав споживачів в Україні. Поняття споживача.

Тема 2. Основні права споживачів товарів, робіт та послуг

Поняття «якість» та «безпека товарів» згідно діючого законодавства. Законодавча база, яка регламентує безпеку та якість споживання товарів. Основні принципи державної політики стосовно забезпечення якості та безпеки продукції та сировини, організації, які їх забезпечують. Право споживача на належну якість товарів. Зобов'язання продавця (виробника, виконавця) щодо можливості використання товару (результатів виконаної роботи) за призначенням, їхні терміни. Права споживачів в разі придбання ними товару неналежної якості. Права споживачів на заміну товару неналежної якості за наявності і відсутності аналогічного товару. Права споживача при пред'явленні ним вимоги про безоплатне усунення недоліків у товару. Права споживачів при виявленні в товарі істотних недоліків. Зобов'язання і права продавця (виробника) щодо відшкодування збитків у зв'язку із задоволенням вимог споживачів. Права споживачів на обмін товару належної якості, терміни пред'явлення вимог. Право споживача на безпеку товарів (робіт, послуг), на безпеку для його життя, здоров'я, майна, навколишнього середовища. Гарантійні терміни і терміни придатності. Права споживача на одержання необхідної, доступної та

достовірної інформації про товари (роботи, послуги). Зміст необхідної інформації про товар (роботу, послугу). Форма доведення інформації до споживача.

Тема 3. Правове регулювання якості товарів, робіт та послуг

Поняття якості товарів, робіт, послуг. Стандартизація як засіб забезпечення безпеки та якості товарів, робіт, послуг. Вимоги до якості закріплені в ДСТУ. Сертифікація як засіб забезпечення безпеки та якості товарів, робіт, послуг. Державна система органів сертифікації, обов'язкова сертифікація в Україні. Добровільна сертифікація, правила здійснення добровільної сертифікації. Договір як засіб забезпечення якості товарів, робіт, послуг. Поняття звичайна якість, несправедливі умови договору, вимоги до якості товарів, що зазначаються в договорі. Поняття якості та її забезпечення за допомогою договору в зарубіжних країнах. Міжнародні нормативні акти та системи якості.

Тема 4. Особливості захисту прав споживачів при здійсненні окремих видів торговельної діяльності, наданні послуг і виконанні робіт

Захист прав споживачів у сфері торгівлі на ринку. Захист прав споживачів у сфері дрібнороздрібної та комісійної торгівлі. Захист прав споживачів при здійсненні продажу за зразками та каталогами. Права споживача в разі придбання ним продукції в кредит. Права споживачів за сучасних форм торгівлі: купівля через інтернет, розрахунок платіжною картою, купівля товару зі складу. Захист прав споживачів у сфері побутового обслуговування населення.

Тема 5. Особливості захисту прав споживачів при придбанні окремих видів товарів

Особливості захисту прав споживачів при придбанні продовольчих товарів. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами, особливості маркування продовольчих товарів. Особливості продажу окремих груп товарів: хліб і хлібобулочні вироби; кондитерські вироби і мед; крупи, макаронні вироби, борошно та крохмаль, цукор та кухонна сіль; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молокопродукти, майонез, морозиво, харчові жири, сири, яйця курячі харчові; риба і рибні товари; безалкогольні і слабоалкогольні напої. Особливості захисту прав споживачів при придбанні тютюнових виробів. Особливості захисту прав споживачів при придбанні непродовольчих товарів. Правила продажу окремих груп товарів: швейні, трикотажні, хутряні, овчинно-шубні (кожухові) товари та головні убори; текстильні товари; взуття; електропобутові товари; телерадіотовари; товари побутової хімії, мінеральні добрива та засоби захисту рослин; меблі; товари для фізичної культури та спорту; парфумерно -косметичні товари і мило туалетне; галантерейні товари. Особливості захисту прав споживачів при придбанні лікарських засобів.

Тема 6. Відповідальність за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів

Підстави відповідальності та обставини, що звільняють продавця (виробника) від обов'язку задовольнити вимоги споживача. Кримінально-правова відповідальність за порушення прав споживачів. Адміністративно-правова відповідальність за порушення прав споживачів. Цивільно-правова відповідальність та оперативно-господарські санкції за порушення прав споживачів. Судовий захист прав споживачів. Розгляд справ про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок

недоліків товарів, робіт, послуг. Позасудовий захист споживачів зверненням в державні органи. Загальна характеристика державного захисту прав споживачів у зарубіжних країнах. Позасудовий захист прав споживачів шляхом звернення в громадські організації. Порядок позасудового захисту прав споживачів.

Інформаційні джерела

1. Бородачова Н. Правовідносини у сфері надання послуг [Електронний ресурс] : Портал споживача. URL: <http://www.consumerinfo.org.ua>.
2. Захист прав споживачів фінансових послуг на деокупованих територіях України: практичний посібник клініциста / Шолкова Т. Б. (2.3, анкетування), Гарбінська-Руденко А. В. (2.4), Кабанов В. І. (2.1), Кармаліта М. В. (розділ 1), Мацелик Т. О. (2.2), Субіна Т. В. (розділ 3). Київ: Алерта, 2020. 270 с.
3. Захист прав споживачів. Методичні вказівки для практичних занять і самостійного вивчення дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Л.М. Сатир, Л.І. Стаднік, В.М. Кепко та ін. Біла Церква, 2020. 86 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5680/1/zaxyst_prav_spozhyvacha.pdf
4. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова № 833 від 13.03.2019 [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал Верховна Рада України. Нормативно-правова база України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про захист прав споживачів : Закон України № 1023-ХІІ редакція від 27.02.2020 [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про звернення громадян : Закон України № 393/96-ВР редакція від 01.01.2020 [Електронний ресурс] : офіційний веб- портал Верховна Рада України. Нормативно-правова база України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Навчальна дисципліна «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»

1. What is economics?

1.1 Vocabulary. The topic of economics. 1.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of the public relations company. 1.3. Grammar. Language focus: The verb. The verb “to be”. 1.4. Speaking practice. Expressing opinion. 1.5. Writing. Tips to write essays.

2. Macroeconomics

1.1 Vocabulary. The topic of macroeconomics. 2.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of the developer of an online bookshop. 2.3. Grammar. Language focus: Indefinite tenses, active voice. 2.4. Speaking practice. Expressing opinion. 2.5. Writing. Tips to write informal texts.

3. Macroeconomics

3.1 Vocabulary. The topic of macroeconomics. 3.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of the sales manager of a motorcycle manufacturer. 3.3. Grammar. Language focus: Adjectives and adverbs. 3.4. Speaking practice. Expressing opinion. 3.5. Writing. Tips to write reviews.

4. Two branches of economics

4.1 Vocabulary. Two branches of economics. 4.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of a managing director. 4.3. Grammar. Language focus: Continuous tenses, active voice. 4.4. Speaking practice. Expressing opinion. 4.5. Writing. Business documents formatting.

5. The economic environment

5.1 Vocabulary. The economic environment. 5.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of an authority on stress management. 5.3. Grammar. Language focus: The numeral. 5.4. Speaking practice. Giving advice. 5.5. Writing. Memos.

6. Economic systems

6.1 Vocabulary. Economic systems. 6.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of an expert on corporate entertaining. 6.3. Grammar. Language focus: Perfect Tenses, active voice. 6.4. Speaking practice. Giving advice. 6.5. Writing. Presentation texts.

7. Planned economy

7.1 Vocabulary. Planned economy. 7.2 Listening and reading comprehension. An interview with a marketing vice president. 7.3. Grammar. Language focus: The preposition. 7.4. Speaking practice. Giving advice. 7.5 Writing. Short report on the topic “Crisis management strategies”.

8. Market economy

8.1 Vocabulary. Market economy. 8.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of the leader of expeditions to mountains. 8.3. Grammar. Language focus: Passive voice. 8.4. Speaking practice. Dialogue practice. 5.6 Writing. Short report on the topic “Crisis management strategies”.

9. Mixed economy

9.1 Vocabulary. Mixed economy. 9.2 Listening and reading comprehension. An interview with a management consultant. 9.3. Grammar. Language focus: Modal verbs. Acronyms and abbreviations. 9.4. Speaking practice. Dialogue practice. 9.5 Writing. Preparation for the job interview.

10. Incorporated Organisations: Corporations

10.1 Vocabulary. Corporations. 10.2 Listening and reading comprehension. An interview with a management consultant. 10.3. Grammar. Language focus: The gerund and the ways of its translation. 10.4. Speaking practice. Dialogue practice. 10.5. Writing practice.

11. Non-Incorporated Organisations: Partnership

11.1 Vocabulary. Partnership. 11.2 Listening and reading comprehension. An interview with a consultant to new business. 11.3. Grammar. Language focus: The participle and the ways of its translation. 11.4. Speaking practice. Discussion. 11.5. Writing practice.

12. Non-Incorporated Organisations: Sole Proprietorship

12.1 Vocabulary. Sole Proprietorship. 12.2 Listening and reading comprehension. Five people talk about the best thing they have ever bought. 12.3. Grammar. Language focus: The infinitive and the ways of its translation. 12.4. Speaking practice. Discussion. 12.5. Writing. Tips to write CV.

13. Types of joint-stock companies

13.1 Vocabulary. Types of joint-stock companies. 13.2 Listening and reading comprehension. 13.3. Grammar. Language focus: Three types of conditionals. 13.4. Speaking practice. Information gap activity. 13.5. Writing. Tips to make notes during formal meetings.

14. Nonprofit Organizations

14.1 Vocabulary. Nonprofit Organizations. 14.2 Listening and reading comprehension. An interview with a consultant to new business. 14.3. Grammar. Language focus: Suffixation. 14.4. Speaking practice. Information gap activity. 14.5. Writing. Tips to write formal letters.

15. Types of Organizational Structure

15.1 Vocabulary. Organizational Structure. 15.2 Listening and reading comprehension. An interview with a marketing vice president. 15.3. Grammar. Language focus: Prefixation. 15.4. Speaking practice. Information gap activity. 15.5. Writing. Tips to write formal e-mails.

16. Management of the organization

16.1 Vocabulary. Management of the organization. 16.2 Listening and reading comprehension. 16.3. Grammar. Language focus: Revision. 16.4. Speaking practice. Oral presentation. 16.5. Writing. Tips to write the text of the presentation.

17. Leadership

1.1 Vocabulary. Leadership. 17.2 Listening and reading comprehension. An interview with the head of a managing director. 1.73. Grammar. Language focus: Revision. 17.4. Speaking practice. Oral presentation. 17.5. Writing. Tips to write the text of the presentation.

Інформаційні джерела

1. Ashley A. Handbook of Commercial Correspondence. Oxford: Oxford University Press, 1998. 296 p.
2. Cotton D., Falvey D., Kent S. Market Leader. Pre-Intermediate Business English. Longman Ltd, 2005. 176 p.
3. Duckworth Michael. Grammar and Practice. Oxford University Press, 2002. 224p.
4. Mascull B. Business Vocabulary in Use. Sabon: System Quark Xpress, 2002. 174 p.
5. Murphy R. English Grammar in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 328 p.
6. David Cotton, David Falvey, Simon Kent. Market Leader. PreIntermediate. Practice File. Pearson Education Limited, 2003.
7. Авраменко В.І. Лексико-граматичні труднощі перекладу економічних текстів. К.: Укоопспілка, 2003. 122 с.
8. Верба Г.В., Верба Л.Г. Довідник з граматики англійської мови. К. Освіта, 2003. 320 с.
9. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англійської економічної літератури. Економіка США: загальні принципи. Вінниця.: Нова книга, 2005. 491с.

Навчальна дисципліна «Матеріалознавство та основи технологій виробництва товарів»

Тема 1. Матеріалознавство як наука. Закономірності формування структури матеріалів

Матеріалознавство як наука, та її виникнення. Структура матеріалів, атом, молекула, хімічний зв'язок, фазовий стан речовини, газ і рідина, тверде тіло, будова твердих неорганічних речовин, міжатомні зв'язки. Будова і властивості матеріалів. Класифікація твердих тіл. Кристалічні та аморфні тіла. Елементи кристалографії. Анізотропія властивостей. Вплив типу зв'язку на структуру і властивості матеріалів. Самодифузія та закон дифузії. Рідкі кристали. Формування будови та властивостей матеріалів. Полікристалічні багатофазові матеріали. Кристалізація. Некристалічні тверді тіла. Будова і загальні особливості властивостей склоутворення матеріалів. Характеристика властивостей. Показник (параметр) властивостей. Механічні (модуль пружності, міцність, твердість), електричні (електропровідність, надпровідність), теплові (теплопровідність, теплоємність), магнітні властивості. Класифікація навантажень і напруг в матеріалах. Взаємозв'язок деформації і напруг. Пружні, еластичні та пластичні види деформацій. Методи визначення механічних властивостей матеріалів. Твердість матеріалів. Методи визначення твердості матеріалів. Деформація і міцність полімерних матеріалів. Характеристики міцності полімерних матеріалів. Розтягування полімерних матеріалів. Особливості руйнування полімерних матеріалів типу волокон залежно від виду полімеру.

Тема 2. Властивості матеріалів. Фізичні властивості матеріалів

Основні властивості матеріалів, Механічні властивості, Класифікація матеріалів, Композиційні матеріали, Конструкційні матеріали, електротехнічні матеріали. Триботехнічні матеріали. Інструментальні матеріали. Технологічні матеріали. Геометричні властивості матеріалів (товщина, довжина, площа). Методи їх вимірювання. Прилади та інструменти для вимірювань геометричних характеристик. Маса, поверхнева густина матеріалів, густина, пористість, поглинання. Методи вимірювань щільності і пористості. Гігроскопічні властивості матеріалів. Поглинання як фактор гігієнічних властивостей. Сорбційні явища (сорбція, абсорбція, адсорбція, хемосорбція). Міцність і подовження тканин, шкір. Теорія згину і теорія тертя. Теплофізичні властивості матеріалів. Електричні та діелектричні властивості. Електропровідність твердих тіл. Поведінка вільних електронів у металах. Зв'язок провідності й електропровідності. Діелектричні й магнітні властивості твердих тіл: електронна проникність, надпровідність. Напівпровідникові властивості й напівпровідникові матеріали. Методи оцінки електричних і діелектричних властивостей. Оптичні властивості матеріалів. Показники оптичних властивостей матеріалів. Відбиття, поглинання, заломлення світла, білизна. Методи вимірювання оптичних властивостей. Акустичні властивості матеріалів.

Тема 3. Хімічні властивості матеріалів. Матеріали, які використовуються для виготовлення непродовольчих товарів

Стійкість матеріалів до дії зовнішніх факторів: вологи, кислот, випромінювання, окислювачів, відновників. Хімічні реакції в матеріалах. Визначення швидкості хімічних процесів у матеріалах під впливом зовнішніх факторів. Показники хімічних властивостей матеріалів. Матеріали, які використовуються для виготовлення непродовольчих товарів. Загальні вимоги до матеріалів. Класифікація матеріалів. Метали та їх сплави. Сталі. Чавуни. Кольорові метали. Рідкі метали. Аморфні метали. Полімерні матеріали. Композити. Силікатні матеріали. Силікатне і

несилікатне скло. Загальна характеристика структури і властивостей полімерів типу волокон, пластичних пластмас, гумових матеріалів, клеючих матеріалів, лакофарбових матеріалів, композиційних матеріалів (композитів), деревних матеріалів. Нафтопродукти.

Тема 4. Конструкційні матеріали. Функціональні матеріали

Конструкційні матеріали Класифікація конструкційних матеріалів, їх призначення та властивості, сфера застосування. Матеріали з високою міцністю. Армуючі волокна. Матеріали, що мають високу міцність та зносостійкість. Зміцнювальні та зносостійкі покриття. Матеріали з пам'яттю форми. Надпластичність. Тверді мастила. Класифікація функціональних матеріалів, їх призначення та властивості, сфера застосування. Електропровідні матеріали. Надпровідники. Напівпровідникові матеріали. Діелектричні матеріали. Тверді електроліти. Матеріали з магнітними властивостями. Оптичні матеріали. Акустичні матеріали.

Тема 5. Основи технології, сировинна база виробництва.

Технологія, основні поняття та визначення. Поняття виробництво, основні типи та показники. Роль стандартизації у забезпеченні виробничого процесу. Основні поняття та класифікація сировини. Якість сировини та раціональне її використання.

Тема 6. Технологічні процеси, хіміко-технологічні процеси у виробництві непродовольчих товарів

Поняття та класифікація хіміко-технологічних процесів. Лазерні процеси в хімічних технологіях. Ультразвукові процеси в хімічних технологіях. Значення і класифікація хімічних процесів. Поняття про швидкість, рівновагу і вихід продукції в хімічних процесах. Гомогенні та гетерогенні процеси. Загальні принципи інтенсифікації хіміко-технологічних процесів. Тиск як фактор інтенсифікації газоподібних процесів. Перспективи розвитку і вдосконалення хімічних процесів. Термічні процеси. Значення термічних процесів. Вплив температури на швидкість хіміко-технологічних процесів. Термічні процеси у виробництві будівельних матеріалів. Виробництво портландцементу. Термічні процеси переробки нафти і нафтових фракцій. Виробництво аміаку – основи багатьох мінеральних добрив. Каталітичні процеси нафтопереробки. Лазерні та ультразвукові процеси, їх суть та застосування у промисловості.

Тема 7. Міжгалузеві технологічні процеси Основні технологічні процеси у мікроелектроніці. Корозія. Захист від корозії та старіння

Історія розвитку електроніки та мікроелектроніки. Класифікація інтегральних мікросхем за технологією виготовлення (напівпровідникові, гібридні та плівкові), ступенем інтеграції, функціональним призначенням (аналогові, цифрові), їхня характеристика. Технологія виготовлення інтегральних мікросхем. Інтегрально-груповий спосіб виробництва інтегральних мікросхем. Фотолітографія в мікроелектроніці. Корозія. Захист від корозії та старіння Поняття про корозію та агресивні середовища. Види корозії. Хімічна та електрохімічна корозія. Види корозійного руйнування. Способи захисту металів і сплавів від корозії. Активні та пасивні методи захисту. Легування. Електрохімічний захист. Анодний та катодний захист. Використання інгібіторів. Покриття: металеві, неорганічні, органічні.

Тема 8. Наукові основи дисципліни процесів харчових виробництв Основи гідравліки. Гідравлічні машини у харчових виробництвах. Гідромеханічні процеси у харчових технологіях

Характеристика рухомості рідини критерій Рейнольда. Переміщення рідини. Насоси поршневі та відцентрові – основні типи, застосування в харчовій промисловості. Будова, принцип дії, класифікація, позитивні якості та недоліки. Насоси інших типів. Вимоги до насосів, застосовуваних у галузях харчової промисловості. Гідромеханічні процеси у харчових технологіях. Перемішування. Сутність і призначення процесу. Способи перемішування: механічне, барботажне, циркуляційне, перемішування в потоці нерухомими турбулізаторами. Будова апаратів для перемішування. Основні уявлення про піни. Властивості пін. Псевдооживлення. Сутність процесу та його застосування у харчових галузях. Розподіл неоднорідних сумішей. Класифікація неоднорідних систем. Поняття чистих рідин, розчинів, сумішей, гомогенних та гетерогенних емульсій, суспензій.

Тема 9. Механічні процеси у харчових технологіях. Теплові процеси у харчових технологіях

Здрібнювання твердих матеріалів. Сутність здрібнення. Значення здрібнення в харчових виробництвах. Сортування (класифікація) твердих сипучих систем. Поняття проходу та сходу. Ситовий аналіз. Типи класифікаторів, способи класифікації. Змішування сипучих систем. Теоретичні основи теплопередачі. Теплопровідність, конвекція, променевипроміювання. Температурне поле та температурний градієнт. Теплообмінники і теплоносії. Засоби нагрівання та охолодження. Випарювання. Штучне охолодження.

Тема 10. Масообміні процеси у харчових технологіях Загальні методи обробки харчових продуктів і сировини

Сушіння. Фізична сутність процесу. Види зв'язку вологи з матеріалом. Методи сушіння матеріалів. Кристалізація та розчинення. Сутність процесів. Застосування у виробництві харчових продуктів. Дистиляція, ректифікація. Екстракція. Найбільш поширені прийоми обробки харчових продуктів і сировини. Холодильна обробка. Променева пастеризація і стерилізація за рахунок використання гама-променів. Обробка продуктів і сировини струмами надвисокої частоти (НВЧ). Використання ультразвукових коливань з метою пастеризації чи стерилізації продуктів без їхнього нагрівання. Опромінення ультрафіолетовими променями (УФП). Консервування харчових продуктів зневодненням, повареною сіллю і цукром. Ферментування плодів і овочів. Застосування антибіотиків, антиокислювачів, консервантів.

Інформаційні джерела

1. Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів народного споживання [Електронний ресурс] : лабораторний практикум / Л. В. Поліщук, О. В. Калашник, Н. В. Омельченко, В. М. Товт. Полтава : ПУЕТ, 2012.

2. Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів : навч. посіб. / В. О. Захаренко. Харків : ХДУХТ, 2016. 251 с.

3. Матеріалознавство та основи виробництва непродовольчих товарів: пакет комплексних контр. робіт для перевірки знань студентів денна та заочна форм навчання, ступ. вищої освіти «бакалавр», спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова

діяльність» / уклад.: В. О. Захаренко, В. О. Акмен, В. В. Полупан; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : ХДУХТ, 2019. 59 с.

4. Матеріалознавство і технологія матеріалів : підручник [для вищих навч. закл.] / Н. В. Мережко, Н. К. Зіміна, С. О. Сіренко, О. І. Сім'ячко. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 352 с.

5. Інженерне матеріалознавство : підручник / О. М. Дубовий, Ю. О. Казимиренко, Н. Ю. Лебедева, С. М. Самохін. Миколаїв : НУК, 2009. 444 с.

6. Гушак О. М. Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів : конспект лекцій. Львів : ЛПЕТ, 2015. 312 с.

Навчальна дисципліна «Методи хімічного аналізу»

Тема 1. Хімічний аналіз сировини та матеріалів як один з розділів аналітичної хімії. Основні методи хімічного аналізу

Розглядаються методи відбору проб для проведення дослідження. Стан хімічної рівноваги в гомогенних сполуках. Якісний хімічний аналіз дає змогу визначити якісний склад досліджуваного матеріалу. Розглядаються основні поняття якісного аналізу та класифікація іонів на аналітичні групи.

Тема 2. Якісний хімічний аналіз, як перший ступінь аналітичних досліджень

Тема 3. Властивості та якісні реакції неперехідних s-елементів I та II групи

Розглядаються характеристики s-елементів I та II групи та якісні реакції, за допомогою яких можливо визначити катіони цих металів. Проводиться систематичний хід аналізу катіонів I – III аналітичних груп.

Тема 4. Властивості та якісні реакції неперехідних p-елементів III та IV групи

Розглядаються характеристики p-елементів III та IV групи та якісні реакції, за допомогою яких можливо визначити катіони цих металів. Проводиться систематичний хід аналізу катіонів III та IV аналітичних груп.

Тема 5. Властивості та якісні реакції неперехідних d-елементів

Розглядаються характеристики d-елементів V та VI групи та якісні реакції, за допомогою яких можливо визначити катіони цих металів. Проводиться систематичний хід аналізу катіонів VI аналітичної групи. Розглядаються аналітичні реакції та аналіз суміші катіонів IV – VI аналітичних груп.

Тема 6. Властивості та якісні реакції неметалів, що входять до складу аналітичних груп аніонів

Розглядаються характеристики неметалів. Розглядається класифікація, якісні реакції аніонів та аналіз суміші аніонів всіх аналітичних груп. Проводиться систематичний аналіз сухої солі.

Тема 7. Основи кількісного аналізу. Ваговий метод дослідження

Розглядаються основні поняття кількісного аналізу. Класифікація методів кількісного аналізу. Підготовка проб до проведення аналізу. Найважливіші методи розділення, видалення і концентрування речовин, що аналізуються. Особливості проведення гравіметричного (вагового) аналізу. Практичне застосування вагового методу.

Тема 8. Основи об'ємного методу аналізу. Метод нейтралізації: ацидиметрія та алкаліметрія

Розглядаються основні поняття і класифікація об'ємних методів аналізу. Особливості проведення та застосування методів нейтралізації.

Тема 9. Окисно-відновні методи дослідження: перманганатометрія, йодометрія та йодомерія

Розглядаються теоретичні основи окисно-відновних методів і практичне застосування перманганатометрії та йодометрії.

Тема 10. Методи осадження та комплексонометрія: аргентометрія, трилонометрія

Розглядаються теоретичні основи методів осадження, комплексонометрії та їх практичне застосування.

Інформаційні джерела

1. Аналітична хімія. Хімічні методи аналізу: навчальний посібник / Л.П. Циганок, Т.О. Бубель, А.Б. Вишнікін, О.Ю. Вашкевич; За ред. проф. Л.П. Циганок. Дніпропетровськ: ДНУ ім. О.Гончара, 2014. 252 с.

2. Єльцов С.В. Практикум з фізичної та колоїдної хімії : навчальний посібник для студентів нехімічних спеціальностей / С. В. Єльцов, Н. О. Водолазька. 2-ге вид., виправл. і доповн. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 246 с.

3. Інструментальні методи хімічного аналізу: навч. посіб.; уклад.: Л.М. Спасьонова, В.Ю. Тобілко, І.В. Пилипенко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 69 с.

4. Масленко С.Н., Величко В.В., Великонська Н.М., Перескока В.В. Аналітична хімія і методи аналізу: Навч. посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2011. 162 с.

5. Практикум з аналітичної хімії. Інструментальні методи аналізу. [для студ. вищ. навч. закл.] / Студеняк Я.І., Воронич О.Г., Сухарева О.Ю., Фершал М.В., Базель Я.Р. Ужгород, 2014. 129 с.

Навчальна дисципліна «Митне регулювання»

Тема 1. Економічна сутність митних платежів

Сутність зовнішньоторговельної політики держави. Структура зовнішньоторговельної політики держави. Інструменти зовнішньоторговельної політики: ліцензування, квотування, субсидювання, митні платежі. Форми зовнішньоторговельної політики держави: протекціонізм, політика вільної торгівлі, уніфікація ЗЕД. Засоби протекціонізму. Сутність політики вільної торгівлі. Митно-тарифна політика як складова зовнішньоекономічної політики держави. Сутність, сучасний стан та перспективи розвитку митно-тарифних відносин. Характеристика моделей, цілей та принципів митно-тарифної системи країни. Еволюція митно-тарифної політики в Україні. Економічна сутність митних платежів. Класифікація митних платежів.

Тема 2. Міжнародні правила «Інкотермс» – правила інтерпретації комерційних термінів

Мета та сфера застосування Інкотермс. Структура Інкотермс. Термінологія. Зобов'язання продавця щодо поставки, перехід ризиків і витрат, пов'язаних із товаром. Вираз «немає зобов'язань». Варіації Інкотермс. Звичаї порту чи певної сфери торгівлі. Митне очищення. Вибір покупцем місця відправлення. Огляд товару. Пакування. Види транспорту та відповідні їм терміни Інкотермс.

Рекомендації щодо застосування. Право давати вказівки перевізнику. Арбітраж міжнародної торгової палати.

Тема 3. Митна вартість як об'єкт оподаткування при нарахуванні митних платежів

Митна вартість товарів. Цілі використання відомостей про митну вартість товарів. Визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України. Заявлення митної вартості товарів. Документи, що подаються декларантом для підтвердження заявленої митної вартості. Контроль правильності визначення митної вартості товарів. Коригування митної вартості товарів. Додержання вимог щодо конфіденційності інформації, що стосується митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, та порядок їх застосування. Порядок визначення митної вартості товарів, що ввозяться на митну територію України відповідно до митних режимів, відмінних від митного режиму імпорту. Порядок визначення митної вартості товарів, що вивозяться за межі митної території України.

Тема 4. Країна походження товару

Країна походження товару. Визначення країни походження товару. Товари, повністю вироблені у даній країні. Критерії достатньої переробки товару. Визначення країни походження товару, якщо товари поставляються партіями. Особливості визначення країни походження упаковки. Документи, що підтверджують країну походження товару. Порядок підтвердження країни походження товару.

Тема 5. Оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються через митний кордон України

Мито та його види. Платники мита. Об'єкти оподаткування митом. Дата виникнення податкових зобов'язань. База оподаткування митом. Ставки мита. Тарифні пільги (тарифні преференції). Звільнення від оподаткування митом (податкові пільги). Оподаткування митом товарів при переміщенні через митний кордон України залежно від обраного митного режиму. Особливості оподаткування митом деяких товарів. Виникнення обов'язку із сплати митних платежів. Припинення обов'язку із сплати митних платежів. Нархування митних платежів. Об'єкт та база оподаткування митними платежами. Строки сплати (виконання обов'язку зі сплати) митних платежів. Порядок і форми сплати митних платежів. Звільнення (умовне звільнення) від оподаткування митними платежами. Повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів. Пеня. Стягнення митних платежів. Розстрочення та відстрочення сплати митних платежів.

Тема 6. Механізм нарахування непрямих податків при здійсненні імпорتنих операцій

Визначення акцизного податку. Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками. Порядок і строки сплати податку. Ввезення на митну територію України імпорتنих алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Визначення податку на додану вартість. Платники податку. Визначення об'єкта оподаткування.

Місце постачання товарів та послуг. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок визначення бази оподаткування в разі товарів/послуг. Розміри ставок податку. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою.

Тема 7. Гарантії забезпечення виконання зобов'язань перед митними органами

Форми, умови та способи забезпечення зобов'язань перед митними органами. Фінансові гарантії. Умови надання фінансових гарантій. Визначення розміру фінансової гарантії. Форми забезпечення сплати митних платежів фінансовою гарантією. Види фінансових гарантій. Порядок надання фінансових гарантій митним органам. Фінансова гарантія, що надається у вигляді документа. Реалізація фінансової гарантії, наданої у вигляді документа. Фінансова гарантія у вигляді грошової застави. Гарант. Порядок отримання статусу гаранта. Гарантування забезпечення сплати митних платежів на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 року. Гарантування забезпечення сплати митних платежів на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік) із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.

Тема 8. Особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами

Порядок переміщення громадянами товарів через митний кордон України та місця митного оформлення таких товарів. Умови пересилання громадянами товарів через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях. Визначення вартості товарів, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, для цілей нарахування митних платежів. Умови вивезення (пересилання) громадянами товарів за межі митної території України. Особливості тимчасового вивезення (пересилання) громадянами-резидентами товарів за межі митної території України. Умови ввезення (пересилання) громадянами товарів на митну територію України. Ввезення на митну територію України громадянами алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Особливості митного оформлення окремих товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу.

Інформаційні джерела

1. Гребельник О. П. Митна справа: підручник. 4-те вид., оновл. та доповн. К.: Центр учб. л-ри, 2014. 472 с.
2. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. 5-те вид., перероб. та допов.; Університет ДФС України. Ірпінь. 2019. 410 с.
3. Митна справа: навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак, К. О. Дорошкевич, А. В. Тодощук, М. Г. Бортнікова, Р. Б. Рогальський. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 232 с.
4. Митна справа: підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський; за ред. П. В. Пашка. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с.
5. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

Навчальна дисципліна «Облік, аудит і оподаткування»

Тема 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку

Сутність бухгалтерського обліку, його мета, функції, види. Регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Господарські процеси, їх види. Активи підприємства, їх сутність та види. Власний капітал та зобов'язання: сутність та види. Доходи, витрати та фінансові результати. Принципи бухгалтерського обліку.

Тема 2. Метод бухгалтерського обліку

Загальне поняття методу бухгалтерського обліку та його складових елементів. Бухгалтерський баланс як елемент методу бухгалтерського обліку. Типи господарських операцій та їх вплив на структуру та валюту балансу. Подвійний запис та рахунки бухгалтерського обліку. Оборотні відомості за синтетичними та аналітичними рахунками, їх контрольне значення. План рахунків бухгалтерського обліку. Документація та інвентаризація як елементи методу бухгалтерського обліку. Оцінка та калькуляція.

Тема 3. Організація бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів господарювання

Сутність облікового циклу. Первинний, поточний та узагальнюючий облік. Облікові реєстри та їх класифікація. Помилки в бухгалтерському обліку та способи їх виправлення. Сутність облікової політики. Функції керівника та головного бухгалтера щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. Розпорядчий документ про облікову політику: зміст та призначення.

Тема 4. Бухгалтерський облік основних господарських процесів діяльності суб'єктів господарювання та їх оподаткування

Загальна характеристика процесу придбання. Облік придбання основних засобів та інших необоротних активів. Облік придбання нематеріальних активів. Облік придбання виробничих запасів. Облік придбання малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік податку на додану вартість. Облік процесу виробництва. Облік процесу реалізації. Облік витрат діяльності підприємства. Облік податку на доходи фізичних осіб. Визначення фінансових результатів. Облік податку на прибуток.

Тема 5. Аудит як форма контролю фінансово-господарської діяльності

Господарський контроль та його види. Сутність, мета і завдання аудиту. Види аудиту. Предмет і об'єкти аудиту. Відмінності аудиту від ревізії. Принципи аудиту. Оцінка аудитором системи внутрішнього контролю підприємства.

Тема 6. Організація аудиту фінансової звітності

Організаційне і методологічне керівництво аудитом в Україні. Аудиторська палата України її роль та функції. Сертифікація аудиторів. Поняття аудиторського ризику та методика його визначення. Етапи проведення аудиту. Планування аудиту. Загальнонаукові та специфічні методи і прийоми аудиту.

Тема 7. Методика аудиту фінансової звітності

Загальний огляд фінансової звітності. Аудит необоротних активів. Аудит товарів. Аудит грошових коштів. Аудит власного капіталу. Аудит зобов'язань підприємства. Аудит доходів, витрат та фінансових результатів. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.

Тема 8. Інформаційні ресурси обліку і аудиту в управлінні торговельним підприємством

Суть та склад фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності. Поняття аудиторських доказів. Поняття аудиторських документів. Види та класифікація аудиторських документів. Поняття аудиторського звіту та його види. Сучасне програмне забезпечення обліку і аудиту.

Інформаційні джерела

1. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. Х.: ХДУХТ, 2017. 246 с.
2. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для виз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Центр учб. літ., 2016. 424 с.
3. Куцик П.О. Облік і звітність в оподаткуванні :навчальний посібник / П.О. Куцик, О. А. Полянська. Львів: Видавництво Львівського торгово-економічного університету, 2017. 508 с.
4. Коцупатрий М. М. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях : навч. посіб. / М. М. Коцупатрий, С. І. Ковач, К. В. Безверхий. К.: КНЕУ, 2015. 196 с.
5. Полянська-Максімова В. Ф., Артюх О. В. Облік у системі оподаткування: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. 267 с.
6. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н. Є. Скоробогатова ; Нац. техн. ун-т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Політехніка, 2017. 248 с.
7. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. 7-ме вид., перероб. і допов. К. : Алерта, 2016. 1040 с.

Навчальна дисципліна «Організація бізнесу»

Тема 1. Предмет, зміст та завдання навчальної дисципліни «Організація бізнесу». Основні елементи бізнесу. Значення, принципи і сутність підприємництва.

Характер і зміст навчальної дисципліни «Організація бізнесу». Основи методології, зміст та задачі курсу. Зв'язок курсу з іншими науками. Значення, принципи та сутність торговельного підприємництва. Мета, задачі, методологія, методика вивчення курсу. Його роль і місце у економічній теорії, господарській практиці та формуванні ринкового, підприємницького мислення у студентів. Значущість у підготовці спеціалістів до праці в умовах сучасної торгівлі, де функціонують відносини бізнесу.

Тема 2. Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва. Генезис бізнесу та його економічна основа.

Ринкова система економіки як база розвитку підприємництва. Свобода та рівність можливостей. Роль підприємництва в економічному розвитку суспільства. Визначення підприємництва. Економічна свобода – основна умова розвитку підприємницької діяльності. Рушійні сили бізнесу. Підприємництво як елемент бізнесу і тип господарювання, суб'єкти бізнесу. Принципи і умови організації підприємництва. Необхідність державного регулювання торгівлі. Механізм

регулювання торгового бізнесу. Державна підтримка розвитку торговельного підприємництва в Україні.

Тема 3. Соціально-психологічний портрет підприємця.

Умови формування та виховання особистості підприємця. Талант, мистецтво та наука підприємництва. Репутація підприємця як фактор міцності його становища. Твори письменників Великобританії, Німеччини, США. Твори Теодора Драйзера «Фінансист», «Титан», «Стік», «Геній». Підприємець як головний герой художніх творів: позитивні та негативні риси. Реальні прототипи літературних героїв-підприємців та художня вигадка. Автобіографічні твори видатних підприємців світу (Лі Яккока, Генрі Форд, Харві Маккей, Людвіг Ерхард). Підприємництво у сучасній літературі України. Соціологічні дослідження розвитку підприємництва та формування особистості підприємця в Україні. Соціологічні дослідження розвитку підприємництва та формування особистості підприємця в Полтавській області. Етичні аспекти сучасного підприємця.

Тема 4. Походження і світова історія підприємництва, сучасні тенденції розвитку підприємницьких структур.

Зародження і розвиток підприємництва у світі. Становлення підприємництва у країнах Західної Європи. Сучасний розквіт підприємництва в країнах Європи та Америки. Вплив національних особливостей на підприємництво. Піднесення та занепад підприємництва в радянський період. Зародження та розвиток підприємництва в Україні: епоха та умови. Торгівля в період командної економіки. Відродження підприємництва в Україні.

Тема 5. Підприємництво як процес.

Стадії підприємницького процесу. Схема підприємницької діяльності. Діловий цикл процесу підприємництва. Пошук нової ідеї та її оцінка. Складання бізнес-плану. Оцінка необхідних ресурсів. Управління створеним підприємством.

Тема 6. Сучасні організаційні форми підприємництва.

Основні форми підприємницької діяльності. Складні підприємницькі формування. Підприємство як організаційна структура бізнесу. Основні форми бізнесу і їх класифікація. Дрібний бізнес. Партнерство. Корпоративне підприємництво. Спільні підприємства як форма міжнародного підприємництва. Використання підприємництва в некомерційних організаціях.

Тема 7. Створення бізнес-моделей та розробка бізнес-плану.

Сутність бізнес-плану. Цілі, особливості, завдання складання бізнес-плану. Загальні принципи та зауваження при розробці бізнес-плану. Значення і види бізнес-плану. Структура та зміст розділів бізнес-плану. Технологія складання бізнес-плану. Особливості розробки оперативного плану. Робота над планом доходів та витрат. Складання плану руху грошових коштів. Розробка балансового плану. Бізнес-план для торгово-посередницької фірми. Бізнес-план для виробничих підприємств. Окремі аспекти розробки бізнес-плану в інших галузях.

Тема 8. Порядок проведення державної реєстрації та припинення діяльності суб'єктів підприємництва.

Основні установчі документи підприємства та їх підготовка. Порядок державної реєстрації підприємця-фізичної особи. Особливості реєстрації юридичної особи.

Статутний фонд і його формування. Припинення діяльності підприємницького бізнесу.

Тема 9. Дозвільна система та ліцензування підприємницької діяльності.

Основні види дозвільних документів у підприємстві. Вплив держави на діяльність підприємницьких структур. Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню. Основні проблеми, пов'язані з отриманням дозволів, торгових патентів та ліцензій. Визначення та можливість придбання торгового патенту для підприємницьких структур.

Тема 10. Оподаткування підприємницьких структур.

Податкова система України та її вплив на регулювання підприємницького процесу. Переваги та недоліки різних систем оподаткування для фізичної особи – підприємця і для підприємства – юридичної особи.

Тема 11. Особливості управління малим бізнесом.

Суть менеджменту і проблеми його розвитку. Організаційна структура і функції менеджменту. Вибір управлінської стратегії. Органи фірми і її менеджмент. Менеджер як фактор виробництва і управління бізнесом. Життєвий цикл фірми. Особливості та тенденції зміни структур малого підприємства. Сучасні концепції внутріфірмового розвитку. Система навчання. Консалтингові і аудиторські компанії. Система регулювання зайнятості.

Тема 12. Франчайзинг у малому бізнесі.

Зародження та розвиток франчайзингових відносин. Зміст франчайзингу та форм франчайзингових відносин. Зміст франчайзингового договору та франшизи. Платежі за використання франшизи та методи їх розрахунку. Переваги і недоліки франчайзингу для малого бізнесу.

Інформаційні джерела

1. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 368 с.
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва: стат. зб. / за ред. М. С. Кузнецової. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 514 с.
3. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Львів: Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
4. Мельников А. М., Коваленко О. А., Пундяк Н. Б. Основи організації бізнесу: навч. посібник. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 200 с.
5. Основи підприємництва: підручник / Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О., та ін.; під заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 493 с.
6. Посохов І. М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП», 2015. 220 с.
7. Синицина Г. А., Рачкован О. Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності: конспект лекцій. Харків: ХДУХТ, 2019. 93 с.
8. Створення власного бізнесу: навч. посібник / А. М. Колот, Г. О. Швиданенко, та ін. К.: КНЕУ, 2017. 311 с.

Навчальна дисципліна «Основи експертної оцінки»

Тема 1. Загальні теоретичні аспекти експертизи та оцінки майна

Поняття експертизи, оцінки й оціночної діяльності. Обов'язковість оцінки. Коротка історія становлення і розвитку міжнародної експертної діяльності. Становлення оціночної діяльності в Україні. Об'єкти оцінки. Зміст корисності як основного фактора створення і підтримки вартості. Здатність майна приносити дохід. Фактори корисності. Поняття вартості й ціни майна та майнових прав. Загальне поняття про бази оцінки. Види вартості. Ринкова вартість. Бази оцінки, відмінні від ринкової вартості (неринкові види вартості). Особливості визначення і застосування різних видів вартості. Основні принципи оцінки. Принципи й основні підходи стандартизації оцінки майна в Україні. Вартість у міжнародних стандартах оцінки і фінансової звітності.

Тема 2. Нормативно-правове регулювання оцінки об'єктів у матеріальній формі

Об'єкти цивільних прав. Речі. Майно. Право власності та інші речові права. Форми власності. Власність – як комплекс прав. Право власності громадянина та юридичної особи. Захист прав власності. Законодавче регулювання прав власності в Україні. Порядок передачі права власності. Суб'єкти господарювання. Поняття майна, майнових відносин. Майнові основи господарювання. Майно як об'єкт оцінки. Державна реєстрація майна та майнових прав. Документи, що регламентують використання (експлуатацію) об'єктів. Міжнародні стандарти оціночної діяльності. Вітчизняні законодавчі акти регулювання оцінки вартості підприємства. Органи державної влади, які здійснюють державне регулювання оціночної діяльності.

Тема 3. Професійна оціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення

Законодавче регулювання професійної оціночної діяльності в Україні. Форми професійної оціночної діяльності. Професійна етика оціночної діяльності. Підстави проведення оцінки майна. Професійна підготовка оцінювачів. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Саморегульвні організації оцінювачів. Суб'єкти оціночної діяльності. Кваліфікаційні вимоги до проведення оцінки майна. Права, обов'язки та відповідальність оцінювача. Державне регулювання оціночної діяльності в Україні.

Тема 4. Організаційно-процедурні питання оцінки майна

Організація процесу оцінки. Етапи проведення незалежної оцінки майна. Загальні вимоги до її проведення. Вимоги до джерел інформації, вихідних даних для оцінки майна. Оформлення результатів оцінки. Зміст, форма, порядок складання звітів про оцінку майна. Основні розділи звіту про оцінку, вимоги до його складання і порядок надання замовнику (у тому числі рецензування, погодження, затвердження) звітів. Договір на проведення оцінки майна. Істотні умови договору на проведення оцінки майна. Умови залучення суб'єктів оціночної діяльності для оцінки майна органами державної влади, органами місцевого самоврядування. Рецензування звітів про оцінку.

Тема 5. Методичні підходи до оцінювання об'єктів власності

Підходи до оцінки вартості майна. Основні (класичні) методичні підходи, що використовуються при оцінці ринкової та інших видів вартості майна. Фактори, що впливають на вибір підходу та методу оцінки. Дохідний підхід до оцінки. Методи дохідного підходу. Витратний підхід до оцінки. Методи витратного підходу. Види

зносу, вплив фізичного, функціонального та економічного зносу на вартість. Порівняльний підхід до оцінки. Основні недоліки та переваги кожного з методичних підходів. Узгодження результатів отриманих за допомогою різних підходів.

Тема 6. Товар як об'єкт оцінки

Класифікація товарів. Класифікація споживчих властивостей товарів. Кваліметрія. Функціональні властивості товарів і їх вплив на вартість товарів. Ергономічні властивості товарів і їх вплив на вартість товарів. Методи дослідження товарів, методи оцінки їх якості під час ідентифікації товарів. Оцінка товарів суб'єктів господарювання, що займаються реалізацією товарів. Особливості визначення вартості товарів та інших рухомих речей, ввезених на територію України.

Тема 7. Товарно-матеріальні запаси як об'єкт оцінки

Визначення та класифікація рухомих речей як товарно-матеріальних запасів. Фактори, що формують вартість різних видів товарно-матеріальних запасів. Особливості оцінки запасів в залежності від методів їх бухгалтерського обліку. Підходи та методи, які використовуються під час оцінки різних видів товарно-матеріальних запасів. Оцінка сировини, незавершеного виробництва продукції, готової продукції на складах підприємства, що знаходяться у виробника.

Тема 8. Витратний підхід оцінки

Загальні підходи до визначення вартості рухомих речей із застосуванням витратного підходу. Алгоритм та методологія визначення залишкової вартості заміщення (відтворення) рухомих речей. Особливості визначення вартості відтворення, вартості заміщення, усіх видів зносу рухомих речей. Практика оцінки рухомих речей за допомогою витратного підходу.

Тема 9. Дохідний підхід оцінки

Застосування дохідного підходу для оцінки рухомих речей. Передумови та сфера його застосування. Алгоритм та методологія визначення вартості рухомих речей методами дохідного підходу і особливості їх застосування (визначення чистого операційного доходу, ставки капіталізації та ставки дисконту для його капіталізації). Практика оцінки рухомих речей за допомогою дохідного підходу.

Тема 10. Порівняльний підхід оцінки

Порівняльний підхід для оцінки рухомих речей та особливості застосування його методів. Передумови та сфера застосування порівняльного підходу. Алгоритм та методологія визначення вартості рухомих речей методами порівняльного підходу і особливості їх застосування. Основні оціночні процедури, що застосовуються для корегування цін подібних об'єктів з метою приведення їх до вартості об'єкта оцінки. Практика оцінки рухомих речей за допомогою порівняльного підходу.

Інформаційні джерела

1. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Кирилов О. Д. Оцінювання майна. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.
2. Науково-практичний коментар Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [Текст] : практ. посібник. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 350 с.
3. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова КМУ від 10.12.2003 №1891. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF#Text>.

4. Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні стандарти і засади оцінки майна та майнових прав»: Постанова КМУ від 10.09.2003 №1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>.

5. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>.

6. Стельмашук А.М., Гладич Б.Б., Вандяк Н.П. Експертно-економічна оцінка майна, землі і бізнесу підприємства. навчальний посібник. Тернопіль, ТАНГ, 2003. – 165 с.

Навчальна дисципліна «Основи митної справи»

Тема 1. Основні етапи розвитку державної митної справи та митного законодавства в Україні

Еволюція митної системи в Україні. Докиївський період в історії митної справи на українських землях. Період Київської Русі та монголо-татарського панування. Період запорізького козацтва – Гетьманщини. Період становлення та розвитку митної справи у період незалежності української держави. Характеристика сучасного етапу розвитку митно- тарифної політики України. Модернізація митної системи на сучасному етапі. Поняття митного регулювання і державної митної справи. Мета і елементи державної митної справи України. Понятійний апарат державної митної справи. Державна політика у сфері державної митної справи, мета і методи її здійснення. Митні інтереси та митна безпека. Державна митна справа. Принципи здійснення державної митної справи. Митна територія України. Митний кордон України. Нормативно-правові основи державної митної справи України. Особливості набрання чинності законами України та іншими нормативно-правовими актами з питань державної митної справи. Особливості застосування законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи. Додержання вимог щодо конфіденційності інформації. Інформування, консультування та попередні рішення з питань державної митної справи. Інформаційні технології та інформаційні ресурси у державній митній справі. Міжнародне співробітництво з питань державної митної справи. Участь України у міжнародному співробітництві з питань державної митної справи. Міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Тема 2. Органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики

Структура та організація діяльності органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики. Здійснення державної митної справи. Призначення та основні завдання. Митниця. Митний пост. Спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідні установи. Атрибутика органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики. Емблеми та прапори. Формений одяг працівників. Службові посвідчення працівників. Заохочувальні відзнаки. Майно, фінансування та матеріально-технічне забезпечення. Проходження служби в органах виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну

політики. Особливості прийняття на службу. Обмеження, пов'язані з проходженням державної служби. Спеціальні звання. Робочий час. Професійна освіта та науково-дослідна діяльність у сфері державної митної справи. Правовий захист працівників органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики. Гарантування захисту життя, здоров'я і майна. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї. Соціальний захист працівників органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики. Оплата праці. Житлове забезпечення. Медичне забезпечення та охорона здоров'я. Пенсійне забезпечення. Гарантії охорони праці. Відшкодування державою шкоди, завданої посадовим особам органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політики.

Тема 3. Митні режими і умови їх застосування

Поняття, сутність, види і значення митних режимів. Вибір та зміна митного режиму. Митний статус товарів, що поміщуються у митний режим. Регулювання питань, пов'язаних із митним режимом. Характеристика митних режимів: імпорт (випуск для вільного обігу); реімпорт; експорт (остаточне вивезення); реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави.

Тема 4. Переміщення і пропуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України

Засоби та способи переміщення товарів. Сприяння посадовим особам органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Тимчасовий пропуск транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України. Товари, помилково ввезені на митну територію України. Права та обов'язки перевізника. Заходи, що вживаються у разі аварії чи дії обставин непереборної сили під час перевезення товарів. Відповідальність за порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом. Переміщення товарів через митний кордон України. Попереднє повідомлення органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику про намір ввезти товари на митну територію України. Пункти пропуску через державний кордон України, в яких товари переміщуються через митний кордон. Заборона щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України. Обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України. Подання документів та відомостей органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику у пунктах пропуску через державний кордон України. Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України. Доставка товарів та документів у місце, визначене органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем. Документи, необхідні для розміщення товарів на складі тимчасового зберігання. Операції з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Строк тимчасового зберігання товарів. Митне оформлення

товарів, які протягом строку тимчасового зберігання під митним контролем стали непридатними, були зіпсовані чи пошкоджені внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили. Тимчасове зберігання товарів на складах, розташованих поза межами пунктів пропуску через державний кордон України на територіях аеропортів, морських та/або річкових портів. Митні формальності на транспорті. Переміщення (пересилання) товарів через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях. Загальні правила переміщення (пересилання) міжнародних поштових та експрес-відправлень через митний кордон України. Заборони та обмеження щодо переміщення (пересилання) окремих видів товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях. Порядок та умови здійснення митного та інших видів контролю товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях.

Тема 5. Зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах митних органів та розпорядження ними

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Склади органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Строки зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Операції з товарами, що зберігаються на складах органів органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику підприємствами. Видача товарів із складів органів органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику. Розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення. Розпорядження коштами, одержаними від реалізації товарів. Розпорядження валютними цінностями, дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням.

Тема 6. Митний контроль

Загальні принципи здійснення митного контролю. Взаємодія органів доходів і зборів з державними органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Вибірковість митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем. Строки пред'явлення органам виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України. Доступ посадових осіб органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику на територію чи в приміщення підприємств для здійснення митного контролю Використання для здійснення митного контролю технічних та спеціальних засобів і службових собак. Операції з товарами, транспортними засобами комерційного призначення, митне оформлення яких не закінчено. Забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, приміщень та інших місць під час здійснення митного контролю. Залучення спеціалістів та експертів для участі у здійсненні митного контролю. Спільний митний контроль. Здійснення митного контролю. Документи та відомості,

необхідні для здійснення митного контролю. Подання документів та відомостей, необхідних для митного контролю. Форми митного контролю. Особливі процедури митного контролю. Звільнення від окремих форм митного контролю. Звільнення від митного огляду. Здійснення митного контролю деяких видів товарів у першочерговому порядку. Зони митного контролю. Місця розташування зон митного контролю. Порядок створення зон митного контролю. Розміщення споруд та об'єктів у зонах митного контролю, створених у межах пунктів пропуску через державний кордон України. Режим зони митного контролю. Забезпечення законності та правопорядку в зоні митного контролю. Права органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну податкову і митну політику щодо забезпечення режиму зони митного контролю.

Тема 7. Митне оформлення

Мета митного оформлення. Місце і час здійснення митного оформлення. Початок митного оформлення. Присутність декларантів або уповноважених ними осіб під час митного оформлення. Мова документів, які подаються для здійснення митного контролю та митного оформлення. Завершення митного оформлення. Відмова у митному оформленні та обов'язки органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику щодо роз'яснення вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення. Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України у складі вантажів з допомогою. Порядок митного оформлення іноземних інвестицій. Митне оформлення військової техніки.

Інформаційні джерела

1. Митна справа : Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак, К. О. Дорошкевич, А. В. Тодошук, М. Г. Бортнікова, Р. Б. Рогальський. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 232 с.
2. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с.
3. Митна справа : підручник / О. П. Гребельник. 4-те вид., оновл. та доповн. Київ : Центр учб. л-ри, 2014. 472 с.
4. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
5. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. Ірпінь : 2019. 410 с.
6. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Терлецька В. О. Митна справа: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 240 с.

Навчальна дисципліна «Основи нутриціології»

Тема 1. Основні поняття нутриціології

Предмет і завдання дисципліни «Основи нутриціології». Передумови для розвитку нутриціології. Основні поняття нутриціології. Есенціальні компоненти харчових продуктів.

Тема 2. Нутриціологічні основи раціонального харчування

Вплив харчування на стан здоров'я населення. Наукові концепції раціонального харчування. Харчовий статус організму.

Тема 3. Нетрадиційні види харчування

Вегетаріанське харчування. Харчування довгожителів-макробіотиків. Роздільне харчування. Сироїдіння та голодування.

Тема 4. Макронутрієнти в харчуванні людини

Роль білків у харчуванні та основні джерела надходження. Значення ліпідів у харчуванні. Основні джерела їх надходження. Класифікація вуглеводів, їх значення в харчуванні.

Тема 5. Мікронутрієнти в продуктах харчування

Значення вітамінів у харчуванні. Класифікація вітамінів. Вітаміноподібні речовини. Мінеральні речовини та біоелементи.

Тема 6. Сучасна класифікація та властивості харчових волокон і ферментів

Харчові волокна та їх фізіологічна роль в організмі людини. Класифікація харчових волокон. Сучасна класифікація ферментів і їх фізіологічна роль. Основні джерела надходження ферментів в організм людини.

Тема 7. Біологічно активні й харчові добавки в продуктах і функціональному харчуванні

Мотивації використання БАД у інноваційних технологіях розробки продовольчих товарів і харчування. Нутрієнтний склад функціональних продуктів. Про- і пребіотики у функціональному харчуванні.

Тема 8. Нутріціологічна характеристика продуктів переробки зерна та бобових

Нутрієнтний склад і біологічна цінність зернових культур і продуктів їх переробки. Характеристика харчової та біологічної цінності пророслих зерен. Нутріціологічна характеристика бобових культур і продуктів їх переробки.

Тема 9. Нутріціологічна характеристика плодів, овочів, грибів, горіхів

Нутрієнтний склад культивованих і дикорослих плодів, ягід і овочів. Нутріціологічна характеристика горіхів. Характеристика харчової цінності грибів.

Тема 10. Нутріціологічна характеристика меду та продуктів бджільництва

Нутріціологічна характеристика меду та його оздоровчі властивості. Нутрієнтний склад, харчова та біологічна цінність бджолиного обніжжя. Характеристика та властивості продуктів бджільництва.

Тема 11. Нутріціологічна характеристика кондитерських товарів

Харчова та біологічна цінність фруктово-ягідних кондитерських товарів. Нутріціологічна характеристика борошняних кондитерських виробів. Нутрієнтний склад, харчова та біологічна цінність цукерок, карамелі, ірису, східних солодоців. Характеристика факторів зовнішнього середовища, які впливають на нутрієнтний склад кондитерських виробів.

Тема 12. Нутріціологічна характеристика смакових товарів

Роль смакових товарів у харчуванні людини. Харчова та біологічна цінність чаю, кави та напоїв. Нутріціологічна характеристика прянощів і приправ. Харчова та біологічна цінність безалкогольних і алкогольних напоїв, вина.

Тема 13. Нутріціологічна характеристика харчових жирів, молочних і яєчних продуктів

Характеристика харчової та біологічної цінності рослинних олій. Нутриціологічна характеристика тваринних топлених жирів, маргарину та майонезу. Нутрієнтний склад молока та молочних продуктів.

Тема 14. Нутриціологічна характеристика м'яса та м'ясних продуктів

Нутрієнтний склад, харчова та біологічна цінність м'яса різних тварин. Нутриціологічна характеристика субпродуктів, ковбасних і копчених виробів, м'ясних консервів. Характеристика харчової та біологічної цінності м'яса птиці. Характеристика факторів зовнішнього середовища, які впливають на нутрієнтний склад м'яса та м'ясних продуктів.

Тема 15. Нутриціологічна характеристика риби та нерибних продуктів моря

Роль риби та рибних продуктів у раціональному та дієтичному харчуванні. Нутрієнтний склад, харчова та біологічна цінність риби та рибних продуктів. Нутриціологічна характеристика рибних консервів, ікри, нерибних продуктів моря. Характеристика факторів зовнішнього середовища, які впливають на нутрієнтний склад риби та нерибних продуктів моря.

Інформаційні джерела

1. Гігієна та екологія. Підручник/ За редакцією В.Г. Бардова. Вінниця: Нова книга, 2018. 726 с
2. Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник : у 2 кн. Кн.1 / Т. І. Аністратенко, Т. М. Білко, О. В. Благодарова та ін.; За ред. проф. В. І. Ципріяна. К.: Медицина, 2007. 528 с.
3. Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник : у 2 кн. Кн. 2 / В. І. Ципріян, І. Т. Матасар, В. І. Слободкін та ін.; За ред. проф. В. І. Ципріяна. К. : Медицина, 2007. 544 с.
4. Наказ МОЗ України «Про затвердження Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії» від 03.09.2017 року № 1073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-17#Text>
5. Нутриціологія : навч. посібник / Н. В. Дуденко та ін., під заг. ред. Н. В.Дуденко. Х. : Світ Книг. 2-ге видання, 2020. 527 с.
6. Основи харчування: підручник / М.І. Кручаниця, І.С. Миронюк, Н.В. Розумикова, В.В. Кручаниця, В.В. Брич, В.П. Кіш. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. 252 с.

Навчальна дисципліна «Основи споживання товарів та здоров'я людини»

Тема 1. Основи формування потреб і споживання товарів

Визначення поняття потреба, значення знань про потреби у здійсненні комерційних операцій. Класифікація потреб і сутність ієрархічної структури потреб. Властивості потреб, чинники формування потреб і передумови задоволення потреб. Поняття споживання, вивчення етапів споживання і технології споживачів за суттєвими ознаками, що визначають характер потреб. Поняття сегмент ринку, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку.

Тема 2. Раціональні потреби населення в продовольчих товарах та ступінь їх задоволення

Аналіз моделі ситуації споживання, яка розробляється з урахуванням характеристики груп споживачів, середовища, умов та способів споживання виробів.

Хімічний склад харчових продуктів, ознаки класифікації працездатного населення щодо споживання товарів. Раціональні норми споживання продовольчих і непродовольчих товарів з урахуванням нормативів і динаміки споживання.

Тема 3. Споживні властивості і споживна цінність товарів

Класифікація натуральних властивостей, їх характеристика та зв'язок з споживними властивостями. Ознаки класифікації споживних властивостей. Номенклатура функціональних, ергономічних, естетичних, властивостей, надійності і безпеки товарів в споживанні. Наявність прямої залежності надійності від функціональних властивостей і умов експлуатації товарів. Комплексні показники надійності з урахуванням одиничних. Вплив надійності на збереження споживних властивостей товарів протягом встановленого терміну служби, її зміну внаслідок процесів, які відбуваються при зберіганні, споживанні і експлуатації. Номенклатура естетичних властивостей відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару. Необхідність знань про естетичні властивості товарів для задоволення потреб людини. Характеристика видів небезпек відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару, вплив діючих чинників на небезпеку непродовольчих товарів, існуючі можливі джерела небезпеки та методи їх усунення.

Тема 4. Вплив неорганічних та органічних речовин на формування споживних властивостей харчових продуктів

Вплив води на здатність товарів до зберігання, характеристика зв'язувальної води, вимоги до якості питної води, характеристика основних мікроелементів, характеристика основних мікроелементів, вплив токсичних речовин на якість продукції, розподіл жирів в залежності від засвоюваності, сутність гідролізу жиру, азотомісткі речовини, метод для визначення біологічної цінності білків харчових продуктів, вплив органічних кислот на процеси, що відбуваються в продуктах при зберіганні, ароматичні речовини, вітаміноподібні речовини, провітаміни, антивітаміни.

Тема 5. Дослідження властивостей товарів

Органолептичний метод визначення показників якості, як метод визначення показників якості товару на основі аналізу сприйняття органів чуттів людини. Лабораторний метод визначення показників якості, як метод визначення значень показників якості товару за допомогою спеціальної апаратури, реактивів, посуду та іншого допоміжного приладдя. Соціологічний метод визначення якості, як метод визначення якості товару на підставі збирання та аналізу думок його фактичних або потенційних споживачів. Показники якості, що сприймаються за допомогою зору, показники якості, що визначаються за допомогою глибокого дотику, показники якості, що визначаються за допомогою органу нюху, показники якості, що визначаються у порожнині рота.

Тема 6. Класифікація кодування та асортимент товарів

Основні поняття класифікації і кодування об'єктів. Сутність методів класифікації та кодування. Класифікатори товарів, їх зміст, мета використання. Суть і область використання штрихового кодування. Особливості економіко-статистичних класифікацій товарів і продукції. Аналіз структури асортименту товарів відповідно до структури потреб, основні показники асортименту та їх вплив на властивості

асортименту. Поняття виробничий та торговельний, простий та складний, груповий та розгорнутий, раціональний та оптимальний асортименти.

Тема 7. Засоби пакування

Види тари та пакування, їхнє значення у формуванні товарних вантажів, елементи пакування товарів, пакувальні і перев'язувальні матеріали, переваги і недоліки жорсткої тари, переваги і недоліки напівжорсткої тари, переваги і недоліки м'якої тари, вплив пакування на попит товару, економічний аналіз пакування, пакування, як важливий носій інформації про товар, функції пакування.

Тема 8. Консервування харчових продуктів і сировини

Фізичні методи консервування, фізико-хімічні методи консервування, біохімічні методи консервування, хімічні методи консервування, комбіновані методи консервування. Зовнішні чинники, що впливають на процеси в товарах при товаропросуванні. Терміни і поняття: система і підсистема товаропросування, абсолютна і відносна вологість повітря, рівно вагова вологість товару, гігроскопічність, режим зберігання. Умови зберігання різних видів товару. Чинники середовища, що впливають на зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні, особливості різних видів процесів, які протікають під час зберігання товарів. класифікація і види природних втрат та їх вплив на зміну якості продовольчих товарів. Біохімічні процеси характерні для окремих груп товарів. Суть дихання і вплив цього процесу на масу і якість товару.

Тема 9. Види і засоби інформації про товар.

Класифікація товарної інформації, основні функції маркування. Коротка характеристика носіїв виробничого і торгового маркування. Класифікація інформаційних знаків і технічних документів. Характеристика рекламно-довідкової інформації. Зв'язок інформації з ефективністю споживання.

Інформаційні джерела

1. Бургу Ю.Г. Основи споживання товарів та здоров'я людини: Навчально-методичний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2020, 52 с.
2. Довідник товарознавця. Продовольчі товари: навч. посібник / за ред. С. В. Князь. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 340 с.
3. Колтунов, В. А. Технологія зберігання продовольчих товарів: навч. посібник / В. А. Колтунов, Є. В. Белінська. Київ: Центр учб. л-ри, 2020. 138 с.
4. Полікарпов, І.С. Товарна інформація: підручник / І.С. Полікарпов, О. В. Шумський. Київ : Центр навч. л-ри, 2020. 616 с
5. Пугачевський, Г. Ф. Теоретичне товарознавство / Г. Ф. Пугачевський. 2016. 128 с.
6. Теоретичні основи товарознавства [Текст]: підручник / І. М. Байдакова, Л. І. Байдакова, Л. М. Губа, В. Я. Плахотін, О. В. Шегінський. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2016. 284 с.
7. Теоретичні основи товарознавства продовольчих товарів: Лабораторний практикум / Н.Я. Орлова. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2019. 107 с.

Навчальна дисципліна «Основи товарної політики»

Тема 1. Сутність, зміст і завдання товарної політики підприємства

Значення та сутність товарної політики підприємства, складові товарної політики, рівні товарної політики. Формування товарної політики підприємства, фактори впливу на формування товарної політики, SNW-аналіз, PEST-аналіз, модель п'яти конкурентних сил Портера М.. Товарна політика у міжнародній торгівлі.

Тема 2. Товари і послуги як об'єкт товарної політики

Поняття товару, рівні та класифікація товару. Особливості і характеристика послуги як товару. Сутність товарної номенклатури, її складові. Товарний асортимент, товарна одиниця, показники товарної номенклатури.

Тема 3. Якість продукції та методи її оцінювання

Якість продукції та її показники. «Жорсткі» та «м'які» параметри якості, нормативні та консументні параметри якості, рівень якості товару, постійність якості, дефект продукції, індекс дефектності, ланцюжок якості, петля якості. Управління якістю продукції, система тотального (комплексного) управління якістю «Total Quality Management» (TQM), стандарти ISO. Політика в області якості на підприємстві.

Тема 4. Конкурентоспроможність товару та її показники

Поняття конкурентоспроможності товару та її складові. Конкурентна перевага; головний (пріоритетний) конкурент на ринку; цінова конкурентна перевага; диференціація; показники конкурентоспроможності продукції. Ціна в системі ринкових характеристик товару. Вплив сервісу на конкурентоспроможність продукції підприємства. Методи оцінювання конкурентоспроможності товару. Рейтинг товару; відповідність споживчим перевагам; інтегральний показник конкурентоспроможності товару; ціна споживання; багатокутник конкурентоспроможності.

Тема 5. Життєвий цикл товару

Життєвий цикл товару та його види. Традиційний життєвий цикл товару, крива буму, крива захоплення, довготривале захоплення, сезонність або мода, крива поновлення або ностальгії, крива провалу, «гребінчаста» крива, збалансований товарний портфель підприємства. Маркетингові стратегії на різних етапах життєвого циклу товару. Етап впровадження, етап зростання, етап зрілості, етап спаду.

Тема 6. Товарні марки та упаковка

Товарна марка та її різновиди. Упаковка товару. Функції упаковки, внутрішня упаковка, зовнішня упаковка, транспортна упаковка, виробнича упаковка, торгова упаковка, планування упаковки. Маркування товару. Виробниче маркування, торгове маркування, екологічне маркування, знаки екологічного маркування, екологічна упаковка. Штрихове кодування.

Інформаційні джерела

1. ДСТУ 3144-95 Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Терміни і визначення.
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції». Офіційний веб-портал «Верховна Рада України». Сайт «Законодавство України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.

3. Постанова Кабінету міністрів України від 12.12.94 р. № 821 «Про Асоціацію Товарної Нумерації України «ЄАН-Україна». Законодавство України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/821-94-%D0%BF>.

4. Постанова Кабінету міністрів України від 29.05.96 р. № 574 «Про впровадження штрихового кодування товарів». Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/574-96-%D0%BF>.

5. Товарна політика підприємства. URL: https://pidruchniki.com/1590071650423/marketing/sutnist_tovarnoyi_politiki.

6. Глобальна мережа екологічного маркування. URL: <http://ecolabel.org.ua>.

7. Офіційний сайт Програми екологічного маркування в Україні. URL: <http://ecolabel.org.ua>.

Навчальна дисципліна «Промислова сировина»

Тема 1. Загальні відомості про промислову сировину

Поняття сировини, промислової сировини. Класифікація промислової сировини. Промислова сировина мінерального походження. Промислова сировина, отримана штучним шляхом. Системи кодування і їх значення в управлінні асортиментом промислової продукції та організації комерційних операцій. Природні ресурси сировини і проблема їх раціонального використання. Вторинна сировина і відходи виробництва: місце у балансі промислової сировини та використання основних видів.

Тема 2. Сировина для текстильної промисловості

Загальні поняття. Виробничий потенціал та проблеми підприємств текстильної промисловості України. Товарознавчі аспекти світового і національного ринку текстильної продукції, тенденції їх розвитку. Текстильна пряжа і нитки. Сучасні уявлення про текстильні волокна, пряжу і нитки (склад, будова, властивості тощо). Проблеми та значення класифікації волокон, пряжі і ниток. Вплив процесу становлення ринку на товарознавчі характеристики волокон, пряжі і ниток. Еволюція галузей їх застосування. Нові методи ідентифікації волокон. Товарознавчі аспекти світової торгівлі текстильними волокнами. Тканини, трикотаж, неткані і комплексні текстильні матеріали. Сучасні уявлення про тканини, трикотажні полотна, неткані і комплексні текстильні матеріали. Вимоги до сировини, машин, підготовчих процесів, виготовлення, волокнистого складу, будови та властивостей тканин, трикотажних полотен, нетканих та комплексних текстильних матеріалів. Проблеми стандартизації і класифікації текстильних матеріалів в умовах становлення ринку. Товарознавчі особливості ткацтв, трикотажу, нетканців та комплексних текстильних матеріалів технічного призначення. Сучасні вимоги до пакування, транспортування і товарної інформації про текстильні матеріали технічного призначення.

Тема 3. Деревні і целюлозно-паперові матеріали

Сучасні уявлення про деревні матеріали (основні терміни, будова, склад, властивості тощо). Породи деревини, що формують світовий та національний ринок. Значення деревини і продукції її переробки. Класифікація продукції з деревини. Товарознавча характеристика (зовнішні ознаки, асортимент, властивості тощо) круглих і колотих лісоматеріалів, пиломатеріалів, заготовок, напівфабрикатів і

прогресивних матеріалів з деревини для промислових потреб – конструкцій, покрівель, підлоги, столярних і погонних виробів. Товарознавча характеристика продукції лісохімічної та гідролізної промисловості. Сучасні уявлення про паперову продукцію. Особливості виробництва, асортимент, властивості напівфабрикатів для виробництва паперу, картону і фібри. Товарознавча характеристика паперу, картону технічного призначення. Вимоги до зберігання, перевезення та товарної інформації про деревні та целюлозно-паперові матеріали і вироби. Екологічні проблеми та перспективи використання деревини та продуктів її перероблення. Товарознавчі аспекти світової торгівлі деревиною та продуктами її перероблення.

Тема 4. Шкіряна сировина і шкіри та хутряна сировина

Шкіряна сировина і шкіри. Сучасні уявлення про шкіряну сировину та шкіри (склад, будова, властивості, асортимент, оцінювання якості тощо). Вплив процесу становлення ринку на вимоги до шкіряної сировини і шкір та еволюція їх застосування як промислової сировини. Методи ідентифікації натуральних шкір. Вимоги до зберігання та транспортування шкіряної сировини та товарної інформації про шкіряну сировину і шкіри. Товарознавчі аспекти світової торгівлі шкіряної сировини. Хутряна сировина. Сучасні уявлення про хутряну сировину (будова, природні і товарні властивості, способи обробки і оздоблення, оцінювання якості тощо). Вплив процесу становлення ринку на вимоги до хутряної сировини та еволюція її застосування. Ідентифікація натурального хутра. Проблема класифікації і сучасний асортимент хутряної сировини. Вимоги до пакування, зберігання та транспортування хутряної сировини та товарної інформації про хутряну сировину. Товарознавчі аспекти світової торгівлі хутряною сировиною.

Тема 5. Пластичні маси

Сучасні уявлення про полімери та пластичні маси. Науково-технічний прогрес у виробництві промислової сировини з пластичних мас та їх значення у світовому господарстві. Товарознавчі аспекти ринку пластичних мас промислового призначення. Товарознавча характеристика сировинних пластмас: поліолефінів (поліетилен, поліпропілен), полівінілхлориду, полістиролу, фторопластів, фенопластів, амінопластів, поліамідів, кремнійорганічних сполук. Промислова сировина на основі плівкових, листових газонаповнених, пластмас: відмінні ознаки, асортимент, галузі використання. Особливості зберігання і транспортування та товарної інформації про пластичні маси.

Тема 6. Промислова сировина на основі каучуків

Сучасні уявлення про каучуки та промислову сировину на їх основі (склад, класифікація, властивості, асортимент, промислове застосування). Види, властивості, промислове використання штучного та синтетичного каучуків. Товарознавча характеристика виробів промислового призначення на основі каучуків (шин, стрічок, пасів, рукавів, шлангів тощо). Особливості пакування, зберігання і транспортування каучуків промислового призначення та виробів на їх основі та товарної інформації про ці товари. Товарознавчі аспекти міжнародної торгівлі каучуками.

Тема 7. Руди металів і промислова сировина на їх основі

Сучасні уявлення про руди металів та промислову сировину на їх основі. Значення, стан, проблеми та перспективи видобування і використання руд металів

та промислової сировини на їх основі у світі. Місце України на світовому ринку руд металів і промислової сировини на їх основі. Руди металів. Товарознавча характеристика руд для виробництва чорних, кольорових рідкоземельних та коштовних металів: склад, властивості, асортимент, умови зберігання і транспортування. Товарознавчі аспекти світової торгівлі рудами металів. Чорні метали і промислова сировина на їх основі. Класифікація, зовнішні ознаки, асортимент, властивості, особливості промислового використання і маркування чавунів, чавунних відливок і труб. Товарознавча характеристика феросплавів. Товарознавча характеристика сталей: сировина, способи виробництва, класифікація, зовнішні ознаки, принципи маркування та промислове використання вуглецевих та легованих сталей, продукції прокатного виробництва та подальшої переробка прокату, металовиробів промислового призначення. Вимоги зберігання і транспортування чорних металів і промислової сировини на їх основі. Кольорові метали і промислова сировина на їх основі. Класифікація, зовнішні ознаки, властивості, маркування кольорових металів і промислової сировини на їх основі. Товарознавча характеристика (поняття, склад, основи отримання, асортимент, властивості, галузі промислового використання) алюмінію, магнію, титану, міді, нікелю, кобальту, олова, свинцю, кадмію, цинку, ртуті, вольфраму, молібдену, танталу, ніобію, цирконію та сплавів на їх основі. Сучасне місце кольорових металів у світовому господарстві. Товарознавчі аспекти міжнародної торгівлі кольоровими металами. Вимоги до зберігання і транспортування кольорових металів. Коштовні метали і промислова сировина на їх основі. Класифікацій, зовнішні ознаки, властивості, маркування коштовних металів і промислової сировини на їх основі. Товарознавча характеристика (поняття, склад, основи отримання, асортимент, властивості, галузі промислового використання) золота, срібла, платини, палладію та сплавів на їх основі. Сучасне місце коштовних металів у світовому господарстві. Товарознавчі аспекти міжнародної торгівлі металами. Вимоги до зберігання і транспортування коштовних металів та товарної інформації про ці товари.

Тема 8. Промислова сировина для будівництва

Загальні поняття про сировину для будівельних і ремонтних робіт, класифікація та сучасні загальні вимоги до цих товарів. Вимоги до будівельних матеріалів. Петрографічна (колір, текстура, фактура) та товарознавча (властивості, переробка, застосування і транспортування) характеристика найважливіших гірських порід та породоутворюючих мінералів України. Місце України на світовому ринку гірських порід. Товарознавча характеристика (особливості виробництва, властивості, асортимент, застосування) виробів з природного каменю. Стан сировинної бази України і виробництва конструкційних матеріалів промислового призначення. Товарознавча характеристика металевих конструкцій. Стан сировинної бази України з виробництва в'язучих речовин. Товарознавча характеристика мінеральних в'язучих речовин, вогнестійких матеріалів, бетонів, залізо-бетонів та будівельних розчинів. Стан сировинної бази керамічної промисловості України. Товарознавча характеристика керамічних матеріалів спеціального призначення (вогнетривких, кислототривких, каналізаційних та дренажних труб, цегли для доріг, керамзиту). Кераміка для будівництва нового покоління. Стан сировинної бази скляної промисловості України. Товарознавча характеристика листового скла та

скловиробів спеціального призначення (скло армоване, загартоване, увіолеве, кварцове, стійке до радіоактивного випромінювання, водо- і тепловідштовхуюче, триплекс, вітролекс, склопрофіліт, ізоляційні скло матеріали, ситали і шлакоситали).

Інформаційні джерела

1. Діаніч, О.Г.Товарознавство сировини, матеріалів та засобів виробництва (Частина 2. Товарознавство промислової сировини та засобів виробництва) [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О.Г. Діаніч, Ю. О. Басова, Л. М. Губа. Полтава : ПУЕТ, 2016 . Режим доступу: локальна мережа ПУЕТ.

2.Товарознавство (Непродовольчі товари). Частина 4. Товарознавство нафтопродуктів і побутових електротоварів [Електронний ресурс] : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина, Г.В. Іоненко. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2018. 80 с. Режим доступу: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1173/1/2018_KL_Voloshyna_TNT4_bac.pdf.

3. Гурін В.А. Основи промислових технологій і матеріалознавства: навч. посібник. / Гурін В.А, Востріков В.П., Кузьмич Л.В. Рівне: НУВГП, 2019. 310 с.

4. Домбровський А.Б. Основи технології виробів. Технологічні процеси: навч. посіб. / А.Б. Домбровський, Г. Є. Лобанова, О. А. Михайловська, І. Т. Солтик. Хмельницький : ХНУ, 2019. 122 с.

5. Kyrylenko O. V., Basok B. I., Baseyev Y., Blinov I. V. Power industry of Ukraine and realities of the global warming. Technical Electrodynamics. 2020. № 3. P. 52-61.

Навчальна дисципліна «Промислові інновації»

Тема 1. Загальні відомості про розвиток промислових інновацій

Визначення понять «інноваційна технологічна система». Новітні інноваційні технології, Динаміка розвитку науки і техніки. Періоди науково-технічного прогресу. Еволюційні та революційні стадії розвитку технічних засобів та технологій, Революційні технологічні прориви в сучасному світі. Освоєння виробництва нової продукції, технологій та послуг. Прогнозування та планування науково-технічного прогресу та інноваційну діяльність. Світовий рейтинг інновацій та трендів.

Тема 2. Інновації в хімічній промисловості

Загальна характеристика хімічної промисловості. Основні технологічні процеси виробництва продукції хімічної промисловості, Шляхи поліпшення техніко-економічних показників залежно від їх параметрів, Вибір раціонального технологічного процесу. Постановка загального завдання розробки й створення хіміко-технологічних систем. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення хіміко-технологічних процесів, Сучасні напрями інноваційних технологій виробництва продукції в світовій хімічній індустрії.

Тема 3. Інноваційні силікатні товари

Загальна характеристика силікатних товарів. Основні технологічні процеси виробництва продукції силікатних виробів, Шляхи поліпшення техніко-економічних показників залежно від їх параметрів, Вибір раціонального технологічного процесу. Постановка загального завдання розробки й створення технологічних систем. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення силікатних процесів, Сучасні

напрями інноваційних технологій виробництва продукції в світовій силікатній промисловості.

Тема 4. Інноваційні металогосподарські товари та побутові електричні прилади

Загальна характеристика металогосподарських товарів та побутові електричні прилади. Основні технологічні процеси виробництва металогосподарських товарів та побутових електричних приладів. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення технологічних процесів. Сучасні напрями інноваційних технологій виробництва металогосподарських товарів та побутових електричних приладів.

Тема 5. Інноваційні меблеві і будівельні товари

Загальна характеристика меблевої промисловості. Основні технологічні процеси виробництва будівельних товарів. Шляхи поліпшення техніко-економічних показників залежно від їх параметрів, вибір раціонального технологічного процесу.

Тема 6. Інновації текстильних товарів та одягу

Загальна характеристика текстильних товарів та одягу хімічної промисловості. Основні технологічні процеси виробництва продукції текстильних товарів та одягу. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення технологічних процесів. Сучасні напрями інноваційних технологій виробництва текстильних товарів та одягу текстильних товарів та одягу .

Тема 7. Інноваційні взуттєві та хутряні товари

Загальна характеристика взуттєвої промисловості. Основні технологічні процеси виробництва хутряної продукції. Інноваційні методи обробки хутряних виробів. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення виробництва технологічних процесів. Сучасні напрями інноваційних технологій виробництва.

Тема 8. Інноваційні товари культурно-побутового призначення

Загальна характеристика целюлозної промисловості. Основні технологічні процеси виробництва дизайнерської продукції. Шляхи поліпшення техніко-економічних показників залежно від їх параметрів. Розробка й створення інноваційних процесів. Перспективні напрямки розвитку й удосконалення інноваційних процесів. Сучасні напрями інноваційних технологій при виробництві товарів культурно-побутового призначення.

Тема 9. Інноваційні галантерейні, парфумерно-косметичні, ювелірні товари та побутові годинники

Загальна характеристика виробництва галантерейних, парфумерно-косметичних та ювелірних товарів. Основні технологічні процеси виробництва продукції. Вибір раціонального технологічного процесу. Інноваційні технології виробництва косметичних продуктів, ювелірних виробів.

Інформаційні джерела

1. Біловодська О.А., Клісінські Я.С., Молибог М.А. Пакування в процесі інноваційної діяльності як складова управління розподілом товарів. URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2022_4_31_42.pdf.

2. Ілляшенко С.М., Рудь М.П. Інновації в товарній інноваційній політиці підприємства: особливості вибору і реалізації / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/5.pdf>.

3. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб./ Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. ФОП Швець В.М., 2021. 348 с.

5. Осика, В. Світовий ринок паперових пакувальних матеріалів / В. Осика, В. Комаха, О. Шульга // Товари і ринки. 2021. № 2. С. 5–17.

6. Телетов О.С., Шатова В.М. Упаковка як об'єкт інноваційного маркетингу URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2020_2_11_20.pdf.

Навчальна дисципліна «Сенсорний аналіз»

Тема 1. Сенсорний аналіз і його значення в оцінці якості товарів. Аналізаторна система людини, особливості відчуття та сприйняття вражень

Предмет і завдання сенсорного аналізу. Сенсорний аналіз і його значення для оцінки якості товарів. Характеристика основних показників сенсорного аналізу. Індивідуальні можливості суб'єкта в сенсорному аналізі. Значення сенсорної пам'яті. Аналізаторна система людини і механізм сприйняття відчуттів. Класифікація відчуттів і їхня характеристика. Особливості відчуття і сприйняття вражень. Номенклатура сенсорних показників.

Тема 2. Зір і його значення в оцінці якості товарів

Будова органів зору та механізм сприйняття зорових відчуттів. Характеристика основних кольорів і їх властивостей. Вплив різних чинників на зорову оцінку товарів. Удосконалення зорової оцінки товарів. Показники, що оцінюють за допомогою зору. Залежність між зовнішнім виглядом товару та зоровою оцінкою.

Тема 3. Запах і його значення в оцінці якості товарів

Аналізатор нюху і механізм сприйняття запаху. Роль запаху в оцінці якості продовольчих товарів. Класифікація запахів. Теорії сприйняття запахових вражень. Терміни, що використовуються для характеристики запахів. Вплив зовнішніх умов на відчуття запаху. Пам'ять та індивідуальне сприйняття запахів. Особливості визначення запахів залежно від виду товару.

Тема 4. Смак і його значення в оцінці якості товарів

Будова смакового аналізатора людини. Теорії сприйняття смаку та механізм функціонування органу смаку. Класифікація та типологія смаків. Оптимальні умови для сприйняття смакових вражень. Пороги смаку. Взаємний вплив смаків в сумішах і гармонія смаку. Комплексне відчуття смаковитості. Методи аналізу смаковитості. Вплив різних чинників на формування смаковитості.

Тема 5. Дотик, слух і їх участь у сенсорній оцінці товару

Поняття тактильної чутливості. Будова органів дотику. Класифікація відчуттів дотику. Показники якості товарів, що оцінюють за допомогою відчуття дотику. Значення відчуття дотику під час оцінки якості товарів. Значення слухових відчуттів під час оцінки якості товарів. Слухова чутливість і її використання в сенсорному аналізі. Умови визначення слухової чутливості. Особливості формування навичок визначення якості за допомогою слуху.

Тема 6. Облаштування лабораторії сенсорного аналізу. Чинники, що впливають на точність органолептичної оцінки

Умови проведення сенсорного аналізу. Вимоги до лабораторії сенсорного аналізу. Характеристика та особливості лабораторного устаткування та посуду для проведення сенсорного аналізу. Загальні правила підготовки та подання проб для

сенсорного аналізу. Вимоги до дегустаторів. Вплив умов проведення дегустаційної оцінки на правильність результатів. Психологічні та технічні помилки, що впливають на об'єктивність сенсорної оцінки.

Тема 7. Методи органолептичного аналізу. Характеристика методів виявлення якісних відмінностей

Класифікація сенсорних методів. Обґрунтування методу сенсорного аналізу. Методи обробки результатів сенсорного аналізу. Парний метод (метод парного порівняння). Методи трикутний і дуо-тріо. Метод подвійних стандартів (двох еталонів). Метод багатократних порівнянь. Метод два з п'яти.

Тема 8. Характеристика методів оцінки загальної та часткової якості

Поняття загальної та часткової якості. Методики, що використовуються в сенсорному аналізі. Взаємозв'язок результатів сенсорних і лабораторних оцінок якості. Переваги сенсорного аналізу при оцінці якості харчових продуктів. Характеристика методів визначення загальної та часткової якості: метод порівняльної оцінки, метод послідовності, метод розведення, профільний метод, балова оцінка. Алгоритм вибору і впровадження балової оцінки для визначення якості споживчих товарів. Сутність і особливості застосування профільного методу в сенсорній оцінці.

Тема 9. Споживчі методи сенсорного аналізу. Основи дегустаційної оцінки

Характеристика методів споживчої оцінки: голосування, анкетний, парний, дослідження попиту, шкала бажаності. Контроль якості продукції. Поняття дегустаційної оцінки продовольчих товарів. Характеристика ознак професійної підготовленості дегустатора. Організація і проведення дегустаційної оцінки. Статус дегустатора. Підходи до вибору складу дегустаційних комісій.

Інформаційні джерела

1. Сенсорний аналіз: навч. посібник у структурно-логічних схемах / А. А. Дубініна, Т. В. Щербакова, Н. І. Черевична, О. В. Шмиголь ; Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. Х., 2017. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2031.05.18.pdf>.
2. Сенсорний аналіз харчових продуктів : навч. підручник / Ф. Ф. Гладкий [та ін.] ; Нац. техн. унт "Харків. політехн. ін-т". Харків : Технологічний центр, 2018. 131 с.
3. Основи сенсорного аналізу харчових продуктів : навч. посіб. / О. Б. Ткаченко, Н. В. Каменева, О. О. Тітлова та ін. ; Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса : Гельветика, 2020. 304 с.
4. Товарознавство. Терміни та визначення. ДСТУ 3993–2000. Чинний від 01.01.2001. К. : Держстандарт України, 2001. 23 с. (Державний стандарт України).
5. Дослідження сенсорне. Словник термінів. ДСТУ 5492:2006. Чинний від 01.10.2007. К. : Держстандарт України, 2008. 47 с.

Навчальна дисципліна «Сучасні інформаційні та комунікаційні технології»

Тема 1. Інформаційні технології – основа розвитку цифрової економіки

Вступ. Предмет і зміст дисципліни. Сигнали і дані. Інформація та інформаційні технології. Інформаційне суспільство. Цифрова економіка. Інформаційні технології у предметній галузі. Складові частини інформатики. Економічна інформація. Еволюція обчислювальної техніки. Обчислювальна система, комп'ютер. Механічні першоджерела. Математичні першоджерела. Кодування даних. Кодування цілих і

дійсних чисел. Кодування текстових даних. Універсальна система кодування текстових даних. Кодування графічних даних. Одиниці представлення даних. Одиниці вимірювання даних. Склад, архітектура та принципи функціонування ПЕОМ та обчислювальних мереж.

Тема 2. Інформаційні технології спільної роботи з даними

Засоби спільної роботи зі структурованими (неструктурованими) даними та аналізу даних. Спільна робота над проектами. Мобільні сервіси. Програмні засоби роботи зі структурованими даними. Текстовий процесор MS Word. Робота з таблицями у текстовому документі. Розрахунки у таблицях. Робота зі структурованими документами. Робота у режимі структури. Способи створення головного документа. Створення змісту та виносок. Табличний процесор Microsoft Excel. Побудова діаграм і графіків. Використання вбудованих функцій та надбудов для розв'язування економічних задач. Ведення баз даних засобами Microsoft Excel. Створення баз даних. Використання форм для введення та редагування даних. Сортування записів. Отримання підсумків створення зведених таблиць. Хмарні технології. Хмарні обчислення. Хмарне сховище Google Диск. Основні поняття Google Діску. Використання хмарного сховища.

Тема 3. Інформаційні технології штучного інтелекту

Загальні поняття про штучний інтелект. Проблематика штучного інтелекту. Напрями створення штучного інтелекту. Сучасні дослідження в галузі штучного інтелекту. Приклади розробок у галузі штучного інтелекту. Електронна пошта. Соціальні мережі. Розумний пошук Google. Нейронні мережі. Машинне навчання. Програмні роботи (боти). Основні відомості про Інтернет речей. Використання Інтернету речей. Smart-технологія. Використання Smart-речей. Майбутній Інтернет. Складові майбутнього Інтернету. Технології колективного інтелекту.

Тема 4. Інформаційні технології візуалізації даних

Візуальна інформація. Візуалізація даних. Цілі візуалізації даних. Візуалізація та її типи. Елементи візуалізації даних. Особливості візуального сприйняття. Візуальний аналіз даних. Класичні принципи інфодизайну. Інфографіка. Карти (статичні та інтерактивні). Засоби візуалізації даних. Використання візуалізації даних. Правильний тип графіка. Правильне оформлення графіка. Правильне використання графіка. Поняття про віртуальну та доповнену реальність.

Тема 5. Інформаційні технології захисту даних

Електронний документ. Інформаційна безпека. Загрози безпеки інформації. Методи і технології захисту інформації. Сертифікація інформаційної безпеки. Технологія блокчейну. Комп'ютерні мережі та захист інформації. Комп'ютерна мережа. Локальні і глобальні мережі. Мережеві служби. Віртуальне з'єднання. Модель взаємодії відкритих систем. Особливості віртуальних з'єднань. Мережеві служби.

Інформаційні джерела

1. Дибкова Л.М. Інформатика і комп'ютерна техніка. Київ: Академвидав, 2011. 464 с.
2. Економічна інформатика: курс лекцій : навч. посіб. / О. В. Гладченко, В. О. Ніжегородцев, В. А. Одинець, О. В. Поденежко ; Університет ДФС України. Ірпінь, 2021. 430 с.

3. Економічна інформатика: практикум: навч. посіб. / В. А. Одинець [та ін.] ; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. В. А. Одинця ; Ун-т держ. фіскал. служби України. Вид. 2-е, допов. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. 203 с.

4. Економічна інформатика: лабораторний практикум / [В. С. Григорків та ін.] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича : Рута, 2020. 227 с.

5. Сучасні інформаційні системи і технології: конспект лекцій / В. Г. Іванов, С. М. Іванов та ін.; за заг. ред. В. Г. Іванова, В. В. Карасюка. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2014. 347 с.

6. Сучасні інформаційні та комунікаційні системи і технології : навч. посіб. / [О. Г. Трофименко та ін.] ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», Каф. інформ. технологій. Одеса : Фенікс, 2016. 142 с.

7. Швачич Г.Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник / Г.Г. Швачич, В.В.Толстой, Л.М. Петречук та інші. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

Навчальна дисципліна «Технічне регулювання»

Тема 1. Загальні поняття в системі сертифікації товарів

Ідея і загальна сутність оцінювання відповідності. Основні принципи підтвердження відповідності та сертифікації. Необхідність проведення сертифікації товарів та послуг. Недоліки і переваги застосування пізнавання відповідності в межах країни і у світі. Історія розвитку та основні поняття сертифікації. Способи інформування про відповідність. Суть обов'язкової та добровільної сертифікації. Форми участі в системах сертифікації та угоди по визнанню. Сертифікація і технічні бар'єри в торгівлі. Сутність підтвердження відповідності, його форми.

Тема 2. Правові засади сертифікації в Україні

Основні напрями державної політики в галузі сертифікації товарів в Україні. Законодавче забезпечення процедури сертифікації: закони, декрети, накази, інші нормативні акти. Захист прав споживачів і сертифікація. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію», Закони України «Про підтвердження відповідності», «Про акредитацію органів з оцінки відповідності». Підтвердження відповідності в законодавчо регульованій сфері та підтвердження відповідності в законодавчо нерегульованій сфері. Актуальність оцінювання відповідності для забезпечення бар'єру на шляху надходження на ринок України неякісних, небезпечних для здоров'я товарів та послуг, фальсифікованих товарів.

Тема 3. Організаційно-методичні принципи сертифікації в Україні

Принципи, правила та структура систем сертифікації УкрСЕПРО. Основні функції учасників сертифікації. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики - національний орган з сертифікації України. Модульний підхід підтвердження відповідності продукції встановленим вимогам щодо безпеки згідно з Законом України «Про підтвердження відповідності». Організація діяльності органів з оцінки відповідності та випробувальних лабораторій у системі УкрСЕПРО. Вимоги до персоналу органу з сертифікації та фонду нормативних документів. Акредитація органів з оцінки відповідності та випробувальних лабораторій. Правові, організаційні та економічні засади з

акредитації органів з оцінки відповідності в Україні згідно з Законом України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності». Знаки відповідності: технічні вимоги та правила застосування національного знаку відповідності згідно з ДСТУ 2296-93.

Тема 4. Порядок проведення сертифікації в системі УкрСЕПРО

Правила проведення сертифікації товарів та послуг, системи управління якістю та безпечністю. Загальна характеристика нормативних документів, що регламентують процедуру сертифікації, аналіз їх трансформації в історичному аспекті. Документальне супроводження товарів при зверненні до органів з сертифікації: наявність договорів купівлі-продажу, технологічного регламенту на виробництво, транспортних документ, санітарного, гігієнічного, ветеринарного, карантинного сертифікатів тощо. Умови подання заявки, її зміст, гарантійні зобов'язання, правила реєстрації, систематизація. Порядок розглядання заявки, експертиза документального супроводження товару, прийняття рішення за заявою на проведення сертифікації. Характеристика схем сертифікації, роль правильності вибору їх застосування. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку застосування певних найбільш ефективних схем сертифікації, можливості їх застосування для певних груп товарів. Порядок відбору проб, зразків, їх ідентифікації за різними критеріями (маркування на продукції та упаковці, конструктивні ознаки, результати випробувань). Визначення специфічних для певного товару параметрів щодо його ідентифікації, правильність застосування методик досліджень. Документальне оформлення їх результатів. Порядок атестації виробництва товарів, надання послуг. Види та проблеми технічного нагляду за продукцією, яка сертифікована. Аналіз сучасного стану та можливостей нагляду за сертифікованими товарами, послугами. Аналіз даних із сертифікації з метою прийняття рішення щодо видачі (відмови у видачі) сертифіката відповідності. Порядок видачі сертифіката відповідності, підписання ліцензійної угоди про маркування знаком відповідності продукції, що виробляється серійно. Правила апеляції результатів сертифікації: умови, строки подання, розгляду та прийняття рішення по апеляції. Види рішень по апеляції. Відповідальність органів із сертифікації за порушення процедури сертифікації, фальсифікації їх результатів; юридичних осіб, які застосовують результати сертифікації.

Тема 5. Системи сертифікації однорідної продукції в системі УкрСЕПРО

Фактори, які визначають формування систем сертифікації однорідної продукції. Схеми сертифікації, прийняті в системі сертифікації однорідної продукції. Сертифікація харчової продукції та продовольчої сировини. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації. Об'єкти сертифікації, показники відповідності, необхідні документи. Правила вибору схем сертифікації. Правила ідентифікації та відбору зразків. Зберігання зразка-свідка. Специфіка сертифікації: харчової продукції та продовольчої сировини. Правила сертифікації продуктів дитячого харчування. Сертифікація дорожніх транспортних засобів, їх складових та приладдя. Закони України «Про дорожній-рух», «Про транспорт», «Про захист прав споживачів», «Про охорону праці» - законодавча база введення в Україні обов'язкової сертифікації дорожніх транспортних засобів. ДержавтотрансНДІпроект - організаційно-методичний центр сертифікації дорожніх транспортних засобів. Технічні вимоги, за якими здійснюється сертифікація дорожніх транспортних

засобів в Україні. Вступ України до Женевської Угоди 1958 року - один із шляхів розв'язання проблем, пов'язаних із сертифікацією дорожніх транспортних засобів. Сертифікація нафти та нафтопродуктів. Правила обов'язкової сертифікації нафти та нафтопродуктів. Об'єкти сертифікації в даній системі. Правила вибору схем (моделей) сертифікації у системі сертифікації нафти та нафтопродуктів. Порядок відбирання зразків продукції для випробувань; призначення точкових проб; пломбування, місце та термін зберігання зразка-свідка. Діяльність Українського науково-дослідного інституту нафтопереробної промисловості «МАСМА» з забезпечення єдності вимірювань під час контролю якості та сертифікації нафтопродуктів. Випробування нафти і нафтопродуктів за котирувальними показниками та на відповідність вимогам стандартів, технічних умов або контракту на поставку. Обов'язкова сертифікація будівельних матеріалів, виробів та конструкцій. Перелік продукції, що підлягає сертифікації в системі, та правила проведення сертифікації. Український науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут будівельних матеріалів і виробів - орган з сертифікації будівельних матеріалів та виробів, його функції та напрями діяльності. Особливості сертифікації теплоізоляційних матеріалів Узгодження методів, випробувань за вітчизняною та зарубіжною нормативною документацією. Міжнародна програма «Thermo-2000» - програма професійних випробувань будівельних матеріалів, головні завдання випробувань у рамках програми. Гармонізація вітчизняних та іноземних нормативних документів на будматеріали. Відмінності сертифікації будівельної продукції в Європі, методи оцінки відповідності. Сертифікація засобів самозахисту. Підстави для проведення сертифікації зброї в Україні. Етапи сертифікації зброї: криміналістична оцінка та випробування на відповідність іншим вимогам безпеки. Сертифікація мисливської зброї в Україні.

Тема 6. Сертифікація товарів, що імпортуються

Сертифікація продукції, що імпортується, на безпеку та екологічність, основні правила. Основні принципи сертифікації імпортованої продукції. Гармонізована система сертифікації - необхідна умова для укладання двосторонніх і багатосторонніх угод Держспоживстандарт України з відповідними органами зарубіжних країн. Порядок ввезення товарів, що імпортуються та підлягають в Україні обов'язковій сертифікації. Порядок митного контролю товарів, що імпортуються. Визнання іноземних сертифікатів. Порядок визнання сертифікатів та результатів випробувань, що проводяться іноземними сертифікаційними органами. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується в Україну. Основні етапи процедури визнання результатів сертифікації продукції. Порядок здійснення технічного нагляду за сертифікованою продукцією. Визнання результатів сертифікації систем управління якістю. Міжнародна програма QSAR щодо визнання результатів сертифікації систем управління якістю. Порядок ввезення товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні. Перевірка сертифікатів (свідоцтв про визнання) на справжність. Проведення сертифікаційних випробувань імпортованих товарів, безпека яких підлягає підтвердженню. Митне оформлення товарів, для яких вимагається підтвердження безпеки. Митний режим знищення. Порядок митного оформлення імпортованих товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації. Підстави митного оформлення товару для вільного

використання на митній території України. Імпортовані товари, на які не поширюється порядок митного оформлення.

Тема 7. Сертифікація послуг – гарантія якості та повноти їх надання

Порядок сертифікації послуг. Необхідність та особливості проведення сертифікації послуг. Обов'язкова та добровільна сертифікація послуг. Порядок проведення сертифікації туристичних послуг, послуг готелів, пасажирського автотранспорту та громадського харчування. Особливості здійснення сертифікації при наданні послуг побутового обслуговування; зв'язку, житлово-комунальних послуг; послуг банків; послуг у галузі освіти; послуг торгівлі.

Тема 8. Сертифікація в зарубіжних країнах

Законодавство з сертифікації за кордоном. Закони про безпеку продукції, закони про знаки. Функції органів, які керують діяльністю з сертифікації за кордоном. Сертифікація у Франції. Французька асоціація з стандартизації (AFNOR) - уповноважений орган з сертифікації у Франції. Форми оцінки відповідності у Франції. Особливості сертифікації на знак NF. Французька асоціація щодо забезпечення якості (AFAQ) - національний орган з сертифікації третьою стороною систем якості. Сертифікація в США. Закони про безпеку різних видів продукції - правова основа сертифікації відповідності. Основна мета закону про безпеку споживчих товарів та діяльність комісії з безпеки товарів. Основні категорії програми з сертифікації, яке затверджує федеральний уряд США, їх характеристика та відмінні особливості. Нормативна база сертифікації США. Функції національного інституту стандартів є технологій (NIST). Системи акредитації в США. Американська асоціація з акредитації лабораторій (AALA), її функції. Сертифікація в Німеччині. Правові основи сертифікації в Німеччині. Системи сертифікації, які складають загальнонаціональну систему сертифікації в Німеччині, їх характеристика та відмінні особливості. Діяльність товариства з оцінки відповідності DIN CERTCO. TUV CERT – організація з сертифікації систем якості. Сертифікація в Японії. Форми сертифікації. Особливості обов'язкової сертифікації в Японії. Добровільна сертифікація на відповідність стандарту JIS. Особливості сертифікації товарів, що поставляються в Японію. Діяльність Японської асоціації з сертифікації систем якості (JAB).

Тема 9. Міжнародна та регіональна сертифікація

Діяльність ISO у галузі сертифікації. Основні напрями діяльності Комітету Ради ISO з оцінки відповідності (КАСКО). Керівництво 43 «Кваліфікаційні випробування лабораторій» - основоположний методичний документ з акредитації випробувальних лабораторій. Схеми сертифікацій згідно з класифікацією ISO, їх характеристика. Міжнародна система сертифікації виробів електронної техніки, мета та види діяльності, що здійснюються в системі. Етапи сертифікації виробів електронної техніки за Системою ІЕС, контроль якості виробів за правилами Системи. Міжнародна система сертифікації електротехнічних виробів ІЕС (ІЕСЕЕ). Схеми СБ (СВ Scheme) у системі сертифікації ІЕСЕЕ - основний спосіб усунення технічних бар'єрів у торгівлі електроустаткуванням. Сертифікація за Схемою СБ. Схеми ІЕС з сертифікації на відповідність стандартам з електричного обладнання у вибухонебезпечному середовищі (ІЕСЕх). Сертифікація в діяльності Європейської економічної комісії Організації Об'єднаних Націй (ЄЕК ООН). Система омологатії

обладнання дорожніх транспортних засобів на відповідність правилам ЄЕК ООН. Міжнародна система сертифікації спортивної і мисливської зброї. Сертифікація в Європейському Союзі (ЄС). Новий підхід щодо технічної гармонізації і стандартизації, мета і принципи. Директиви ЄС - фундамент гармонізуючої політики. Основоположні вимоги Європейських Директив. Основна мета «Глобальної концепції з сертифікації та контролю». Акредитація випробувальних лабораторій відповідно до вимог EN 45000. Методи оцінки відповідності, встановлені директивами ЄС. Модульний підхід до підтвердження відповідності в рамках ЄС. Знак «Keurmark» - новий знак CEN/CENELEK, який підтверджує відповідність продукції вимогам європейських нормативних документів у сфері проведення добровільної сертифікації. Знак СЕ, умови його застосування. Відмінності застосування та використання знаків СЕ та «Keurmark». Маркування товарів, що сертифікуються знаком ЄС. Європейська організація з випробувань і сертифікації: структура, головні завдання та функції. Політика ЄС у галузі сертифікації та у галузі якості. Сертифікація в співдружності Незалежних Держав (СНД). Міждержавна угода про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації. Основні положення Угоди про взаємне визнання в галузі сертифікації. Діяльність з сертифікації в рамках російської Угоди про взаємне визнання органів сертифікації, випробувальних лабораторій, результатів випробувань і сертифікації, сертифікатів і знаків відповідності на продукцію, що постачається.

Тема 10. Актуальні галузі сертифікації

Екологічна сертифікація. Стандарти ISO серії 14000, їх зміст. Розвиток екологічної сертифікації: об'єкти, принципи екологічної сертифікації. Організаційно-технічні принципи створення і функціонування системи управління промисловими відходами (СУПВ). Зарубіжний досвід з екосертифікації. Екознаки, їх характеристика та відмінні особливості. Види екологічного маркування, які застосовуються за кордоном. Сертифікація систем управління якістю. Практика сертифікації систем управління якістю за кордоном. Політика ЄС у галузі якості, її мета та основні принципи. Європейська програма якості (EQP), головна мета та зміст. Регіональні та міжнародні організації з сертифікації систем Управління якістю: EQNET, БЮРО ВЕРІТАС, Регістр Ллойд, ТюфСЕРТ, Міжнародний форум з акредитації (IAF). Практика сертифікації систем управління якістю в Україні. Сертифікація систем якості - шлях на світовий ринок. Введення стандартів ДСТУ ISO 9000 версії 2009 року: суть і зміст процесного підходу. Ключові завдання та обов'язки у сфері якості. Оцінювання систем управління якістю.

Інформаційні джерела

1. Семенов А.О. Стандартизація та сертифікація продукції та послуг : навчальний посібник / А. О. Семенов, Т .В. Сахно. Полтава : ПУЕТ, 2017. 88с.
2. Семенов А.О. Технічне регулювання (Оцінювання відповідності) : навчально-методичний посібник / А. О. Семенов, Г.М. Кожушко, Т .В. Сахно, Л.В. Берлінова. Полтава : ПУЕТ, 2015. 134 с.
3. Величко О. М. Основи стандартизації та сертифікації : [підручник / О. М. Величко, В. Ю. Кучерук, Т. Б. Гордієнко, В. М. Севастьянов]. Херсон : Олдіплюс, 2013. 364 с.

4. Тіхосова Г. А. Сертифікація товарів та послуг : [навч. посіб. для вузів / Г. А. Тіхосова, О. Ф. Богданова, О. О. Горач]. Херсон : Олдіплюс, 2013. 328 с.
5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : закон України [Чинний від 15.01.2015р. № 124-VII]. К. : Відомості Верховної Ради України, 2015. №14.
6. Про стандартизацію : закон України [Чинний від 03.01.2015 р. № 1315-VII]. К. : Відомості Верховної Ради України, 2014. №31.
7. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: закон України [Чинний від 02.12.2010р. №2735-VI]. К.: Відомості Верховної Ради України, 2011. №21.

Навчальна дисципліна «Технології зберігання товарів»

Тема 1. Загальні поняття про анатоміко-морфологічні ознаки і склад сировини та їх зміни під час зберігання

Нормування якості продуктів. Фактори, що впливають на збереженість продуктів. Наукові принципи зберігання продуктів. Анатомно-морфологічні ознаки рослин: лист, корінь, стебло, плід і їх видозміни. Анатомно-морфологічний склад м'яса.. Загальні поняття про будову клітини. Зміни структурних елементів рослинних і тваринних тканин при зберіганні. Структурні зміни тканин в процесі дозрівання і старіння. Запасаючі тканини, включення і утворення. Цитологічні і гістологічні зміни. Морфологічні зміни.

Тема 2. Хімічний склад та його роль у збереженості продовольчих товарів

Вода і сухі речовини овочів, плодів і картоплі. Мінеральні речовини. Амінокислоти. Біологічна роль білків. Фізико-хімічні властивості білків. Класифікація і характеристика білків. Зміни азотистих речовин при зберіганні. Ліпіди. Вуглеводи. Вітаміни Вплив хімічного складу на збереженість плодів і овочів.

Тема 3. Біологічні особливості одержання продукції рослинництва і тваринництва з високою товарною якістю

Характеристика сортів основних овочевих і плодових культур, придатних для тривалого зберігання. Особливості вирощування для тривалого зберігання. Основи формування лежкості плодоовочевої продукції. Формування якості продукції тваринництва. Взаємовідносини рослин із збудниками хвороби шкідниками. Грибні та бактеріальні хвороби б фітофтора, гнилі, бактерії. Фізіологічні хвороби. Шкідники та інші джерела пошкоджень.

Тема 4. Впливу хвороб і пошкоджень на збереженість рослинної сировини. Стійкість рослинної сировини. Стан спокою картоплі, овочів і плодів

Взаємовідносини рослин із збудниками хвороб і шкідниками. Грибні та бактеріальні хвороби: фітофтора, гнилі, бактерії. Фізіологічні хвороби. Шкідники та інші джерела пошкоджень. Виродження і старіння сортів. Захисна дія клітин. Значення металів, барвників і пігментів для стійкості сортів. Антибіотичні властивості рослин, гістологічні і гуморальні реакції. Біохімічна природа стійкості відносно паразитарних і фізіологічних захворювань. Поняття спокою. Підготовка до стану спокою та вихід із нього. Залежність стану спокою від сорту, умов вирощування. Протікання спокою у картоплі і у дворічних овочів. Дозрівання і

штучне дозарювання плодів і овочів. Біохімічні засоби дозрівання і спокою плодоовочевої продукції. Біохімія спокою.

Тема 5. Фізичні властивості, які враховуються при зберіганні товарів. Фактори, що впливають на збереженість товарів

Фізичні властивості продовольчих товарів рослинного походження: сипучість, самосортування, шпаруватість, механічна твердість і міцність. Теплофізичні та масообмінні властивості сировини і харчових продуктів. Особливості середовища, яке виникає в масі продукції, що зберігається. Тепловиділення. Вологовиділення. Теплоємність. Теплопровідність. Температуропровідність. Термовологопровідність. Розсіювання тепла. Температура плавлення, затвердіння, замерзання. Тепло- і масообмін при зберіганні харчових продуктів. Принципи зберігання продуктів. Температура повітря. Вологість повітря. Мікроорганізми. Шкідники харчових продуктів. Тара. Гігроскопічність. Кристалізація. Черствіння. Згіркнення жиру. Меланоїдиноутворення. Адгезійні явища. Автоліз.

Тема 6. Матеріально – технічна база зберігання товарів

Сховища для зберігання продовольчих товарів. Стаціонарні сховища для соковитої продукції: картоплесховища, коренеплодосховища, сховища для капусти, сховища для цибулі і часнику, плодосховища. Обладнання сховищ та вентиляція. Система штучного охолодження в сховищах. Регульоване і модифіковане газове середовище. Озонування. Опромінення. Тимчасові сховища. Підготовка сховищ до зберігання продукції.

Тема 7. Зберігання зерна і зерноборошняних товарів

Теоретичні основи зберігання зернової маси. Зберігання зернових мас. Зберігання борошна і круп. Зберігання макаронних виробів. Зберігання хліба і хлібобулочних виробів.

Тема 8. Технологія зберігання плодів, овочів і картоплі

Вплив умов вирощування на лежкість плодів. Підготовка до зберігання. Час збирання плодів, товарна обробка, завантаження сховищ. Вимоги до умов зберігання. Зберігання груш і айви. Зберігання плодів кісточкових та ягідних культур. Зберігання винограду. Зберігання плодів субтропічних культур. Зберігання тропічних плодів. Особливості картоплі як об'єкта зберігання. Вирощування, збирання і транспортування картоплі до сховищ. Зберігання картоплі в контейнерах. Зберігання картоплі в тимчасових сховищах. Особливості вирощування, збирання транспортування та зберігання овочів: білоголової капусти, моркви і буряку, цибулі і часнику.

Тема 9. Технологія зберігання смакових товарів

Основні технологічні процеси виробництва цукру і вимоги до його якості. Гігроскопічні властивості цукру. Фактори, що впливають на гігроскопічні властивості і якість цукру. Редукуючі речовини. Мікробіологічне псування цукру. Золні елементи цукру. Барвні речовини. Гранулометричний склад цукру. Зберігання цукру. Зберігання кухонної солі. Зберігання чаю. Післязбиральна обробка та зберігання какао-бобів. Технологія виробництва і зберігання кави. Зберігання шоколаду.

Тема 10. Технологія зберігання харчових жирів

Класифікація жирів, їх властивості і загальні вимоги до їх зберігання. Умови стійкості рослинної олії при зберіганні. Зберігання олії. Зберігання харчових жирів. Тваринні топлени жири. Маргарин, жири кулінарні і кондитерські. Майонез.

Тема 11. Технологія зберігання молока і молочних товарів, яєць і яєчних товарів

Походження і можливості розмноження мікробів у сирому молоці і вершках. Збереженість питного молока. Зберігання масла вершкового. Зберігання молочних консервів. Сухі молочні консерви і морозиво. Способи зберігання яєць. Зміни якості яєць при зберіганні. Зберігання продуктів переробки яєць.

Тема 12. Технологія зберігання м'яса та м'ясних товарів, риби та рибних товарів

Формування споживних властивостей м'яса та їх зміни під час зберігання. Процеси, що проходять в м'ясі після забою тварини. Дозрівання м'яса. Способи зберігання охолодженого м'яса. Зберігання мороженого м'яса. Особливості зберігання ковбасних виробів, м'ясних напівфабрикатів, копченостей, консервів. Фактори, що впливають на якість риби. Псування морської і прісноводної сировини. Підготування риби до зберігання. Зберігання шляхом заморожування. Способи зберігання риби і рибопродуктів. Методи оцінки якості риби і рибних продуктів. Засолення риби.

Тема 13. Технології зберігання непродовольчих товарів

Зберігання товарів на гуртовому складі. Технології укладання товарів на зберігання. Способи укладки товарів на складах. Заходи із збереження товарів на складах. Зберігання і підготовка непродовольчих товарів до продажу в магазині. Правила розміщення непродовольчих товарів на зберігання. Особливості зберігання окремих груп непродовольчих товарів. Режими та умови зберігання. Технологія приймання, підготовки, розміщення, продаж швейних, трикотажних, хутряних товарів та головних уборів. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умов зберігання текстильних товарів. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання взуття, правила обміну. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання електропобутових товарів. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання телерадіотоварів. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання товарів побутової хімії, мінеральних добрив та рослин. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання лісоматеріалів та будівельних матеріалів. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання товарів для фізичної культури, туризму і спорту. Технологія приймання, підготовки, викладки, продажу, умови зберігання парфумерно-косметичних, галантерейних товарів та мила.

Інформаційні джерела

1. Колтунов В. А. Якість плодоовочевої продукції та технології зберігання: монографія / В. А. Колтунов. К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2004. Ч. 1 : Якість і збереженість картоплі та овочів. 568 с.

2. Колтунов В. А. Прогнозування збереження картоплі та овочів в системі логістики : монографія / В. А. Колтунов. К. : КНТЕУ, 2005. 212 с.

3. Колтунов В. А. Прогнозування збереження якості продовольчих товарів / В. А. Колтунов. К. : КНТЕУ, 2002. 199 с.

4. Колтунов В. А. Технологія зберігання продовольчих товарів : лабораторний практикум / В. А. Колтунов. К. : КНТЕУ, 2013. 340 с.

5. Колтунов В.А. Технологія зберігання продовольчих товарів: навч. посіб./ В.А.Колтунов, Є.В. Бєлінська. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 138 с.

Навчальна дисципліна «Технології упакування товарів і тара»

Тема 1. Роль пакувальних матеріалів і тари

Роль пакування у створенні уявлення споживача про споживні властивості товару. Поняття пакування споживчих товарів, його призначення і основні завдання. Еволюція пакування для споживчих товарів. Пакування як фактор конкурентоспроможності товару. Маркування та штрихове кодування пакування. Нешкідливість тари та пакувальних матеріалів. Характеристика інформаційних та маніпуляційних знаків. Основні вимоги до маркування тари та пакування. Основи психологічного впливу пакування на споживача. Основні функції кольору на пакуванні. Характеристика ринку тари та пакувальних матеріалів України. Перспективні напрямки упакування товарів і тари.

Тема 2. Класифікація, стандартизація та уніфікація тари для споживчих товарів

Класифікація тари. Визначення виду і типу тари. Основні ознаки, згідно з якими здійснюється класифікація тари. Транспортна тара. Ящик, барабан, бочка, фляга, каністра, мішок. Класифікація контейнерів. Багатотонний, середньотонний та малотонний контейнери. Класифікація тари за призначенням. Споживча тара, її значення та застосування. Пляшка, склянка, туб, пробірка, ампула, коробка, пачка. Види тари залежно від матеріалу, з якого її виготовлено. Конструктивні особливості тари: визначення нерозбірної, розбірної, закритої, відкритої та решіт очної тари. Жорстка, м'яка та крихка тара. Ізотермічна, герметична, ізобарична та аерозольна тара. Кратність обороту тари. Інвентарна та заставна тара. Стандартизація і уніфікація тари.

Тема 3. Дерев'яна, паперова, картонна та м'яка тара

Дерев'яні і фанерні ящики та бочки. Багатообігові фанерні ящики, їх типи і призначення, конструктивні особливості і параметри. Класифікація та характеристика піддонів. Вимоги до якості. Сухотарні і заливні дерев'яні та фанероштамповані бочки, їх характеристика і використання. Вимоги до якості. Основні види пакувального паперу: класифікація, характеристика, використання. Вимоги до якості. Картонна тара: класифікація, характеристика, використання. Вимоги до якості. М'яка тара: класифікація, характеристика, використання. Вимоги до якості. Маркування дерев'яної, паперової, картонної та м'якої тари.

Тема 4. Полімерна тара

Полімерні пакувальні матеріали: поліолефіни, полівінілхлориди, полістироли, матеріали з плівки. Основні властивості, технічна характеристика, застосування. Класифікація та характеристика асортименту полімерної тари. Виробництво технічна характеристика, застосування. Вимоги до тари із полімерних матеріалів. Маркування полімерної тари. Зовнішнє оформлення полімерної тари.

Тема 5. Скляна тара

Скло та його властивості: в'язкість, кристалізаційна здатність, оптичні властивості, хімічна стійкість, термічні властивості, механічні властивості. Склад тарного скла. Особливості технології виробництва скляної тари. Скловаріння та основні його стадії: силікатоутворення, склоутворення, дегазация, гомогенізація і остуджування. Способи формування скляної тари: видування, пресовидування і пресування. Нові види скляної тари. Декорування скляної тари. Класифікація скляної тари. Показники якості скляної тари; способи пакування і транспортування. Маркування скляної тари. Експлуатація скляної тари. Шляхи поліпшення експлуатаційних властивостей скляної тари, призначеної для упакування харчових продуктів та непродовольчих товарів.

Тема 6. Металева тара

Основні та допоміжні матеріали для виробництва металевої тари: класифікація, характеристика. Металева тара: виробництво, класифікація, характеристика основних видів (транспортної, споживчої, спеціальної, виробничої), використання. Жерстяна консервна тара: виробництво, класифікація, характеристика основних видів, застосування. Алюмінієва консервна тара: виробництво, характеристика, застосування. Технології упакування, транспортування та зберігання металевої тари. Вимоги до якості. Маркування металевої тари. Характеристика металевої тари, призначеної для упакування непродовольчих товарів.

Тема 7. Особливості технологій упакування харчових продуктів та непродовольчих товарів

Загальні принципи технологій упакування харчових продуктів. Технології упакування продуктів рослинного походження, тваринного походження. Загальні принципи технологій упакування непродовольчих товарів. Особливості технологій упакування окремих груп непродовольчих товарів.

Інформаційні джерела

1. Верхівкер Я.Г. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення: практикум. Херсон, ОЛДПЛЮС, 2021. 520 с.
2. Губа, Л. М. Товарознавство (пакувальні матеріали і тара): навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. М. Губа, І. В. Шурдук. Полтава : ПУЕТ, 2015. 201 с.
3. Костюк В.С., Соколенко А.І., Васильківський К.В. та ін. Фізико-хімічні властивості пакувальних матеріалів: навч. посібник. Київ: Кондор, 2013. 402 с.
4. Осика В.А. Пакувальні матеріали і тара: підручник. Київ: КНТЕУ, 2016. 372 с.
5. Сирохман, І. В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: підручник, 2-ге видання. Київ : ЦУЛ, 2019. 616 с.

Навчальна дисципліна «Товарний консалтинг»

Тема 1. Теоретичні основи з товарного консалтингу

Предмет вивчення і задачі курсу «Товарний консалтинг». Класифікація консалтингових послуг. Функції і задачі товарного консалтингу. Основні методи товарного консалтингу і результати.

Тема 2. Характеристика і аналіз зерноборошняних товарів

Класифікація і характеристика асортименту борошна, вимоги до його якості і зберігання. Споживні властивості, характеристика асортименту і оцінка якості круп. Класифікація і асортимент, вимоги до якості, транспортування та зберігання хлібобулочних виробів. Класифікація і асортимент, показники якості і дефекти макаронних виробів.

Тема 3. Характеристика і аналіз свіжих і перероблених плодів та овочів

Значення овочів і фруктів у харчуванні людини та особливості їх хімічного складу. Класифікація свіжих плодів і овочів, якість, зберігання, хвороби і дефекти плодів і овочів. Асортимент і норми якості ферментованих плодів і овочів. Овочеві та плодові консерви. Асортимент і показники якості сушених плодів і овочів.

Тема 4. Характеристика і аналіз кондитерських виробів

Характеристика асортименту цукру, меду і крохмалю, вимоги до їх якості. Фруктово-ягідні кондитерські вироби. Характеристика асортименту цукерок і карамелі. Борошняні кондитерські вироби.

Тема 5. Характеристика і аналіз смакових товарів

Хімічний склад, класифікація, визначення якості чаю. Кава: хімічний склад, класифікація, вимоги до якості. Асортимент прянощів і приправ та їх використання. Класифікація, характеристика асортименту безалкогольних напоїв і алкогольних напоїв.

Тема 6. Характеристика і аналіз харчових жирів

Формування асортименту і харчова цінність олії. Показники, норми якості і дефекти олії. Характеристика асортименту тваринних топлених жирів. Вимоги до якості, пакування, маркування і зберігання тваринних топлених жирів. Маргарин: класифікація, характеристика асортименту, показники якості. Майонез: асортимент та вимоги до якості. Пакування, маркування, зберігання.

Тема 7. Характеристика і аналіз молока і молочних товарів

Асортимент та показники якості молока та вершків. Класифікація, асортимент та якість кисломолочних продуктів. Класифікація, асортимент і оцінка якості вершкового масла. Харчова цінність, класифікація та асортимент сирів. Вимоги до якості, пакування, маркування сирів. Молочні консерви: класифікація, показники якості.

Тема 8. Характеристика і аналіз м'яса і м'ясних товарів

Класифікація, оцінка якості та маркування м'яса. Класифікація м'яса птиці, вимоги до його якості. Характеристика окремих видів субпродуктів, вимоги до якості. Харчова цінність ковбасних виробів, класифікація та асортимент ковбасних виробів. Характеристика асортименту м'ясних копченостей. Оцінка якості, зберігання та дефекти ковбасних і м'ясних копчених виробів.

Тема 9. Характеристика і аналіз риби і рибних товарів

Асортимент і вимоги до якості риби охолодженої та замороженої. Риба солена та копчена. Харчова цінність і класифікація рибних консервів. Асортимент рибних презервів.

Тема 10. Характеристика і аналіз яєць і яєчних товарів. Харчові концентрати

Харчова цінність і класифікація яєць. Характеристика заморожених та сухих яєчних продуктів. Харчова цінність і класифікація харчових концентратів. Оцінка якості харчових концентратів, дефекти.

Тема 11. Товари із пластмас

Класифікація і характеристика асортименту товарів із пластмас (господарських, галантерейних, культурно-побутових). Оцінка якості товарів із пластмас. Вимоги до якості товарів цієї групи.

Тема 12. Хімічні товари

Визначення хімічних побутових товарів та їх класифікація. Класифікація, асортимент, показники якості клеїв, лакофарбових товарів та мийних засобів.

Тема 13. Силікатні побутові товари

Визначення силікатів та класифікація силікатних товарів. Класифікація споживних властивостей, характеристика асортименту скляних побутових товарів. Якість побутового скляного посуду та умови її збереження. Класифікація споживних властивостей, характеристика асортименту керамічних побутових товарів. Якість побутового керамічного посуду та умови її збереження.

Тема 14. Метало-господарські товари

Визначення поняття метало-господарських товарів (МГТ). Фактори, які впливають на формування споживних властивостей МГТ. Характеристика асортименту та вимоги до якості металевих посуду та інструментальних товарів. Маркування, пакування, транспортування і зберігання МГТ.

Тема 15. Побутові електричні товари

Загальна класифікація електропобутових товарів. Характеристика асортименту та показники якості побутових світильників, побутових електронагрівальних приладів, побутових електричних машин (холодильників, пральних машин, пирососів та ін.). Маркування, пакування, транспортування і зберігання ЕТ.

Тема 16. Текстильні товари

Текстильні волокна, пряжа та нитки: будова і властивості. Формування властивостей тканин у процесі ткацтва, обробок та оздоблювання. Класифікація, характеристика асортименту, контроль якості тканин. Методи контролю якості тканин. Визначення сортності тканин різного волокнистого складу. Маркування, пакування, транспортування та зберігання тканин.

Тема 17. Швейні товари

Класифікація матеріалів для одягу. Формування споживних властивостей одягу в процесі виготовлення. Класифікація, характеристика асортименту основних класів одягу. Правила приймання та методи контролю якості одягу. Маркування, пакування, транспортування та зберігання одягу.

Тема 18. Трикотажні товари

Класифікація та властивості трикотажних полотен. Класифікація та характеристика асортименту трикотажних товарів різних груп. Вимоги до якості трикотажних товарів. Маркування, пакування, транспортування та зберігання трикотажних виробів.

Тема 19. Шкіряне взуття

Загальна класифікація та характеристика взуттєвих матеріалів. Формування споживних властивостей шкіряного взуття у процесі конструювання та виробництва. Класифікація та характеристика асортименту побутового взуття за різними ознаками. Контроль якості взуття. Маркування, пакування, зберігання валяного взуття.

Тема 20. Галантерейні та парфумерно-косметичні товари

Групова класифікація галантерейних товарів. Характеристика асортименту та вимоги до якості текстильної, металевої, пластмасової, шкіряної галантереї, дзеркал. Поняття товарної групи парфумерно-косметичних товарів. Асортимент та вимоги до якості парфумерно-косметичних товарів.

Інформаційні джерела

1. Лозова Т. М., Решетило Л. І. Товарознавство харчових продуктів. Зерноборошняні і кондитерські товари: контроль та експертиза якості: навч. посібник. Львів : Вид-во Львів. торгов.-екон. ун-ту, 2022. 256 с.
2. Мельник Т. Ю. Товарознавство: підручник. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 364 с.
3. Офіленко Н. О. Товарний консалтинг: навчально-методичний посібник. Полтава: ПУЕТ, 2020. 92 с.
4. Про молоко та молочні продукти: Закон України від 24.06.2004 р. № 1870-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1870-15#Text>.
5. Сирохман І. В. Асортимент і якість кондитерських виробів. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2017. 634 с.
6. Сирохман І. В. Товарознавство мяса і м'ясних товарів. 2-ге видання. Підручник. К. : ЦУЛ, 2017. 378 с.
7. Сирохман І. В., Завгородня В. М. Асортимент і якість кондитерських виробів. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2017. 544 с.
8. Товарознавство (Непродовольчі товари). Силікатні товари: навчальний посібник / Г. Д. Кобищан, Л. М. Губа, Ю. О. Басова, та ін. Полтава: ПУЕТ, 2019. 130 с.
9. Товарознавство та комерційна діяльність: підручник / В. Л. Дикань, А. О. Каграманян, Н. Є. Каличева та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 362 с.

Навчальна дисципліна «Товарні аспекти якості продукції»

Тема 1. Фактори формування якості продукції

Основні фактори формування якості харчової продукції. Значення сировини як чинника формування якості. Вплив різних видів сировини на споживні властивості харчових продуктів. Категорії якості готової продукції залежно від якості сировини. Роль технологічних процесів у формуванні товарних властивостей. Значення пакування, способів пакування, видів пакувальних матеріалів для формування якості продукції.

Тема 2. Товарні аспекти якості зерноборошняних товарів

Основні товарні аспекти якості зерноборошняної продукції. Вплив сировини на формування якості зерноборошняної продукції. Технології виробництва зерноборошняних товарів. Сучасні пакувальні матеріали та їх вплив на формування якості зерноборошняних товарів. Зміни, що відбуваються в зерноборошняній продукції у процесі виготовлення. Поліпшення товарних характеристик зерноборошняної продукції.

Тема 3. Товарні аспекти якості продуктів переробки фруктів та овочів

Основні товарні аспекти якості продуктів переробки фруктів та овочів. Чинники, що формують якість. Вплив сировини на якість готової продукції. Технології

виробництва. Зміни, що відбуваються в плодах та овочах у процесі їх переробки. Сучасні способи переробки плодоовочевої сировини. Основні процеси, що забезпечують формування якості готової продукції. Пакування плодоовочевих товарів, його вплив на якість продукції. Поліпшення товарних характеристик продуктів переробки фруктів та овочів.

Тема 4. Товарні аспекти якості кондитерських товарів

Основні товарні аспекти якості кондитерських товарів. Особливості сировини, що використовується для виробництва фруктово-ягідних, борошняних кондитерських товарів та шоколадних виробів. Технології виробництва як чинник формування якості. Основні технологічні операції під час виробництва різних видів кондитерських товарів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення продукції, їх вплив на формування якості. Особливості пакування кондитерських товарів у сучасних умовах. Поліпшення товарних характеристик кондитерських товарів.

Тема 5. Товарні аспекти якості смакових товарів

Основні товарні аспекти якості смакових товарів. Сировина як чинник формування якості. Зміни, що відбуваються в сировині у процесі виробництва смакових товарів. Технології виробництва. Вплив основних технологічних операцій на формування якості смакових товарів. Процеси, що відбуваються під час виробництва смакових товарів і їх вплив на якість готової продукції. Пакування як чинник формування якості. Сучасні пакувальні матеріали, які використовуються для смакових товарів. Поліпшення товарних характеристик смакових товарів.

Тема 6. Товарні аспекти якості харчових жирів

Основні товарні аспекти якості харчових жирів. Особливості хімічного складу сировини для виготовлення жирової продукції. Технологічні операції, їх вплив на формування якості готових виробів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення харчових жирів, їх вплив на якість та споживні властивості продукції. Особливості пакування жирових товарів. Сучасні види пакування, їх вплив на якість готової продукції. Поліпшення товарних характеристик харчових жирів.

Тема 7. Товарні аспекти якості молочної продукції

Основні товарні аспекти якості молочної продукції. Особливості хімічного складу сировини та їх вплив на якість готових виробів. Якість сировини як чинник формування якості молочних товарів. Контроль і вимоги до якості сировини. Технологія виробництва як один з основних чинників забезпечення якості продукції. Основні технологічні операції, їх вплив на якість. Процеси, що відбуваються у процесі виробництва. Пакування молочних товарів, вплив на формування якості. Сучасні види пакування. Поліпшення товарних характеристик молочної продукції.

Тема 8. Товарні аспекти якості м'ясної та рибної продукції

Основні товарні аспекти якості м'ясної продукції. Особливості хімічного складу сировини для виготовлення м'ясної продукції. Технології операції, їх вплив на формування якості готових виробів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення ковбасних виробів, м'ясних копченостей, консервів, їх вплив на якість та споживні властивості продукції. Особливості пакування м'ясних товарів. Сучасні види пакування, їх вплив на якість готових виробів. Поліпшення товарних характеристик м'ясної продукції, товарні аспекти якості рибної продукції. Особливості хімічного складу сировини та їх вплив на якість готової продукції. Якість сировини як чинник

формування якості рибних товарів. Контроль і вимоги до якості сировини. Технологія виробництва як один з основних чинників якості продукції. Основні технологічні операції під час виробництва мороженої, охолодженої, солоні, копченої, в'яленої, сушеної риби, рибних консервів і пресервів, їх вплив на якість. Процеси, що відбулися під час виробництва готової продукції. Пакування рибної продукції, вплив на формування якості. Сучасні види пакування. Поліпшення товарних характеристик рибної продукції.

Інформаційні джерела

1. Товарні аспекти якості продукції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля і біржова діяльність освітні програми «Товарознавство і комерційна діяльність», «Експертиза та митна справа» ступеня бакалавра ПУЕТ / В. О. Назаренко, О. О. Горячова, З. П. Рачинська. Полтава : ПУЕТ, 2021. 80 с.

2. Якість і безпечність харчової продукції традиційних та інноваційних технологій: підручник / І.В. Сирохман, Т. М. Лозова, О. І. Гирка, М. І. Філь, М.-М. В. Калимон. Львів: ЛТЕУ, 2020. 504 с.

3. Управління якістю та безпечністю харчових продуктів : підручник / Т. М. Лозова, І. В. Сирохман. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2020. 436 с.

4. Безпечність і якість харчових продуктів (проблеми сьогодення) : підручник / І.В. Сирохман. О.І. Гирка, М.-М. Калимон. Львів. Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2019. 396 с.

5. Контроль за продуктами тваринного походження // Вимоги / Офіс з просування експорту в Україні. Режим доступу: <https://helpdesk.epo.org.ua/article/kontrol-za-produktamy-tvarynnogorohodzhennya-0> (дата звернення: 07.02.2022).

Навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовні норми.

Тема 2. Основи культури української мови

Мова й культура мовлення в житті професійного комунікатора. Комунікативні ознаки культури мови. Комунікативна професіограма фахівця. Словники в професійному мовленні. Типи словників. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.

Тема 3. Стили сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні

Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності

Спілкування й комунікація. Функції спілкування. Види й форми спілкування. Етапи спілкування. Невербальні засоби спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування.

Тема 5. Риторика й мистецтво презентації

Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Мистецтво аргументації. Презентація як різновид публічного мовлення. Культура сприймання публічного виступу. Види запитань.

Тема 6. Культура усного фахового спілкування

Особливості усного спілкування. Індивідуальні й колективні форми фахового спілкування. Функції й види бесід. Співбесіда з роботодавцем. Етикет телефонної розмови. Етичні питання використання мобільних телефонів.

Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем

Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада. Дискусія. Візитна картка.

Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Класифікація документів. Національний стандарт України. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.

Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань

Резюме. Автобіографія. Характеристика. Рекомендаційний лист. Заява. Види заяв. Особовий листок з обліку кадрів. Наказ щодо особового складу. Трудова книжка. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.

Тема 10. Довідково-інформаційні документи

Прес-реліз. Звіт. Довідка. Службова записка. Протокол, витяг з протоколу.

Тема 11. Етикет ділового листування

Класифікація листів. Реквізити листа та їх оформлювання. Етикет ділового листування. Оформлювання листа. Різні типи листів.

Тема 12. Українська термінологія в професійному спілкуванні

Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева й вузькоспеціальна термінологія. Способи творення термінів. Проблеми сучасного термінознавства.

Тема 13. Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні. Основи академічної доброчесності

Особливості наукового тексту й професійного наукового викладу думки. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування й реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до виконання та оформлювання курсової, кваліфікаційної роботи. Рецензія, відгук.

Тема 14. Переклад і редагування наукових текстів

Суть і види перекладу. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою. Переклад термінів. Особливості редагування наукового тексту. Найпоширеніші синтаксичні помилки в наукових текстах.

Інформаційні джерела

1. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. Київ : Каравела, 2008.

2. Глущик С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. Київ : Арії, 2009.
3. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2020.
4. Чорненький Я. Я. Ділова українська мова: Теорія. Практика. Самостійна робота: навч.-метод. посіб. Київ : Професіонал, 2006.
5. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підруч. Київ : Алерта, 2012.
6. Шевчук С. В. Ділове мовлення. Модульний курс : підруч. Київ : Алерта, 2015.

Навчальна дисципліна «Управління безпечністю непродовольчих товарів»

Тема 1. Показники безпеності непродовольчих товарів

Фактори, що впливають на здоров'я людини, шляхи надходження в організм шкідливих речовин та плив негативних факторів. Дія іонізуючого випромінювання, радіації, вібрації, акустичних коливань на організм людини. Можливості зниження концентрації шкідливих речовин. Контроль за дотриманням норм. Джерела надходження в товари отруйних речовин, вплив на здоров'я людей негативних складових. Основні види та особливості небезпечних факторів, та небезпечні складники непродовольчих товарів. Шкідливі речовини, що можуть виділятися з непродовольчих товарів у навколишнє середовище. Вплив шкідливих сполук на здоров'я людини.

Тема 2. Безпечність використання товарів з полімерних матеріалів

Вивчення особливостей маркування та застосування полімерних матеріалів. Особливості шкідливої дії на організм людини сполук, які виділяються з полімерних матеріалів. Переваги поліпропілену, вид переробки який застосовується для поліетилентерефталату Тривалість і кількість виділення шкідливих речовин із полімерів. Хімічна природа полімерних речовини. Правила поводження із синтетичними полімерними матеріалами. Хімічні сполуки, які виділяються в процесі реакцій полімерів.

Тема 3. Безпечність використання посуду з різних матеріалів

Тефлоновий посуд: переваги і недоліки використання. Безпечність використання одноразового посуду. Переваги і недоліки посуду із різних матеріалів. Особливості вимог до посуду залежно від типу плит. Посуд із вторинних сплавів алюмінію з внутрішнім і зовнішнім поліруванням. Залізо і чавун (без покриття). Склад компонентів керамічних фарби. Особливості скляної тари. Найнебезпечніший посуд.

Тема 4. Безпечність будівельних матеріалів, їх вплив на організм людини

Антипірени, речовини, які використовують для підвищення пожежної безпеності матеріалів для меблів. Стабілізація меблів. Меблі з дерева: нешкідливість за показниками безпеки. Порівняння ДВП і ДСП з точки зору безпеності для людини. гранично допустимі концентрації летких хімічних речовин, які виділяються під час експлуатації меблів у повітря житлових приміщень. Показники безпеки меблів за вмістом радіонуклідів. опишіть показники механічної безпеки для меблевих товарів. Показники біологічної безпеки меблів. Особливості поділу ДСП (деревно-стружкових плит) на класи залежно від вмісту формальдегіду. Особливості поділу на класи плит деревинно-волокнистих середньої щільності (МДФ).

Тема 5. Безпечність товарів побутової хімії, вплив на здоров'я людини

Небезпечні речовини, що містяться в мийних засобах і засобах для чищення. Небезпечність триполіфосфату натрію, що міститься в пральному порошку. Основні типи відбілювачів. Рекомендації щодо застосування засобів. Шкідлива дія на організм людини окремих компонентів. Небезпечні сполуки, що утворюються з хлору. Небезпечність фреонів і аерозольно-розпилювальних товарах.

Тема 6. Безпечність використання парфумерно-косметичних виробів

Ретиноїди і мінеральні масла як компоненти косметичних засобів. Аналіз компонентів декоративної косметики з точки зору її безпечності. Назва компоненту декоративної косметики Цільове призначення Шкідлива дія на організм людини. Обов'язкові показники безпеки для здоров'я людини продукції парфумерно-косметичної промисловості. Мікробіологічні показники безпечності парфумерно-косметичних виробів. Токсикологічні показники безпеки парфумерно-косметичної продукції.

Тема 7. Безпечність матеріалів для одягу

Використання барвників у текстильній промисловості. Гігієнічні вимоги до одягу. Перелік заборонених барвників, що викликають алергію. Заборонені вогнестійкі сполуки, які містяться в текстильних виробках. Перелік хімічних речовин, що виділяються із сурових текстильних матеріалів натурального та хімічного походження. Обробка, яка не повинна надавати виробам запаху, особливо неприємного, змінювати їх фізико-механічні і гігієнічні властивості перешкоджати фарбуванню. Обробка, яка не повинна надавати виробам запаху, особливо неприємного, змінювати їх фізико-механічні і гігієнічні властивості перешкоджати фарбуванню.

Тема 8. Безпечність використання взуття

Фактори підвищення міграції шкідливих речовин із синтетичних матеріалів для взуття. Перелік хімічних речовин які містяться у дорослому та дитячому взутті, їх вплив на здоров'я. Перелік концентрації шкідливих речовин хімічних речовин які містяться у взутті, їх вплив на здоров'я. Рівні деяких показників хімічного складу та фізико-механічних показників, для повної оцінки якості шкір.. Міграція шкідливих речовин.

Інформаційні джерела

1. Санітарний нагляд і контроль за безпекою застосування полімерних матеріалів і тари, призначених для контакту з продовольчими товарами. URL: http://ebooktime.net/book_47_glava_54_10.10.
2. Про затвердження технічного регламенту безпеки іграшок. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/901-2008-п>.
3. Гігієнічні вимоги щодо дослідження безпечності текстильних, шкіряних та хутрових матеріалів і виробів з них в проекті дсанпін «Матеріали та вироби текстильні, шкіряні і хутрові. Гігієнічні регламенти використання». URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Spt/2010_2-3/str96.pdf.
4. Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості. URL: <http://uazakon.com/document/spart56/inx56713.htm>.
5. Фізіолого-гігієнічні аспекти оцінки якості продуктів: підручник / Л. Ф. Павлоцька, Н. В. Дуденко, В. В. Євлаш, [та ін.]. Харків : Світ книг, 2016. 532 с.

6. Експертиза товарів: практикум : навч. посібник / А. П. Батутіна, І. В. Ємченко, А. О. Троякова. 2-ге вид., стер. Львів : Магнолія-2006, 2017. 396 с.

Навчальна дисципліна «Управління безпечністю харчової продукції»

Тема 1. Сутність та основні поняття безпечності харчових продуктів

Якість та безпечність харчових продуктів: сутність, відмінність, поняття. Основні терміни та визначення. Складові безпеки для харчових продуктів. Законодавче регулювання безпечності харчових продуктів в Україні. Основні засади державної політики щодо забезпечення безпеки харчових продуктів. Фактори, що впливають на безпечність харчових продуктів. Критерії безпечності.

Тема 2. Класифікація шкідливих речовин, видів небезпек та шляхи забруднення харчових продуктів

Класифікація забруднюючих речовин харчових продуктів. Ідентифікація та аналіз небезпечних чинників. Оцінювання небезпечних чинників. Шляхи міграції чужорідних сполук до продуктів харчування. Застосування аналізу ризиків до контролю безпечності харчових продуктів. Фізичні небезпечні чинники.

Тема 3. Забруднення продовольчої сировини і харчових продуктів хімічними речовинами

Хімічні речовини, що виникають природним шляхом (в т. ч. алергени). Спеціально додані хімічні речовини. Ненавмисно або випадково додані хімічні речовини. Токсичні елементи. Радіонукліди. Антибіотичні та гормональні препарати. Пестициди. Нітрати, нітрит, нітросполуки. Гігієнічні основи використання харчових добавок у виробництві харчових продуктів.

Тема 4. Біологічні контамінанти і специфічна мікрофлора харчових продуктів

Біологічні небезпечні чинники. Загальні риси розвитку мікроорганізмів. Специфічна мікрофлора харчових продуктів. Бактеріологічні, вірусні небезпечні чинники та пріонипаразити. Мікотоксини. Фактори, що впливають на біологічне забруднення харчових продуктів. Загальні принципи мікробіологічного та санітарно-гігієнічного контролю на підприємствах.

Тема 5. Сучасні міжнародні вимоги з питань забезпечення безпечності харчових продуктів

Теоретико-методологічні засади безпеки та якості харчових продуктів (Нормативно-правові основи безпеки харчової продукції. Міжнародне харчове законодавство Кодекс Аліментаріус. Система безпеки харчових продуктів НАССР. Стандарти серії ДСТУ ISO 22000. Основні законодавчі документи щодо харчової безпеки в Україні.

Тема 6. Стандартизація систем управління безпечністю харчових продуктів

Впровадження належної гігієнічної практики GMP на підприємствах харчової промисловості. Організація розробки і впровадження систем управління якістю за TQM. Розроблення документації системи управління якістю за стандартами ISO та системи управління безпекою на основі принципів НАССР. Розробка та методологія впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів.

Тема 7. Система аналізу небезпечних чинників та контролю критичних контрольних точок керування

Система аналізування небезпечних чинників та критичні точки контролю) керування) (НАССР), та настанови з її застосування. Принципи системи НАССР. Підготовчі кроки до розроблення системи НАССР. Настави щодо застосування системи НАССР.

Тема 8. Управління безпечністю харчових продуктів за державним стандартом ДСТУ ISO 22000

Вимоги до організацій харчового ланцюга. Управління безпечністю на підприємствах різних категорій та видів діяльності. Вимоги до безпечності при виробництві харчових продуктів. Вимоги до безпечності у закладах ресторанного господарства. Вимоги до безпечності продукції у сільському господарстві. Вимоги до безпечності при виробництві пакування для харчових продуктів.

Тема 9. Сертифікація систем управління безпечністю харчової продукції

Необхідність сертифікації системи управління безпечністю на підприємствах харчової промисловості. Сутність та види сертифікації. Попередня оцінка системи НАССР: аналіз документації. Остаточна перевірка та оцінення системи НАССР. Інспекційний контроль за сертифікованою системою НАССР.

Інформаційні джерела

1. Базове керівництво з впровадження системи НАССР (методи гарантії безпечності та якості харчових продуктів) (в питаннях та відповідях) / С. В. Бізікін, О. В. М'ячиков, С. О. М'ячикова, С. В. Ожеред. Харків : Іванченка І.С., 2013. 44.

2. ДСТУ 4161–2003. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги. К.: Держспожив- стандарт України, 2003. 15 с.

3. ДСТУ ISO 22000: 2007. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга. К.: Держспоживстандарт України, 2007. 30 с.

4. ДСТУ ISO/TS 22002-1:2019 (ISO/TS 22002-1:2009, IDT) «Програми-передумови безпечності харчових продуктів Частина 1. Виробництво харчових продуктів».

5. ДСТУ ISO/TS 22002-2:2019 (ISO/TS 22002-2:2013, IDT) «Програми-передумови безпечності харчових продуктів. Частина 2. Громадське харчування».

6. ДСТУ ISO/TS 22002-3:2019 (ISO/TS 22002-3:2011, IDT) «Програми-передумови безпечності харчових продуктів. Частина 3. Сільське господарство».

7. ДСТУ ISO/TS 22002-4:2019 (ISO/TS 22002-4:2013, IDT) «Програми-передумови безпечності харчових продуктів. Частина 4. Виробництво пакування для харчових продуктів».

8. Димань Т.М. Безпека продовольчої сировини: підручник / Т.М.Димань, Т.Г.Мазур. К.: ВЦ «Академія». 2011. 520 с.

Навчальна дисципліна «Фізичне виховання»

Тема 1. Легка атлетика – один з основних і найбільш масових видів спорту. Як навчальна дисципліна, включає в себе знання про основні рухи і дії під час ходьби, бігу, стрибків і метань.

Тема 2. Баскетбол є одним із засобів фізичного розвитку і виховання молоді. Для неї характерні різноманітні рухи: ходьба, біг, зупинки, повороти, стрибки, кидки і ведення м'яча, здійснювані в єдиноборстві з суперниками. Такі різноманітні рухи

сприяють поліпшенню обміну речовин, діяльності всіх систем організму, формують координацію.

Тема 3. Атлетична гімнастика – це система фізичних вправ. Заняття атлетичною гімнастикою сприяють розвитку сили, витривалості, гармонійному розвитку м'язів усього тіла.

Тема 4. Волейбол – цікава, захоплююча за напруженням боротьби, командна спортивна гра. Дві команди, кожна з яких складається із шести гравців, ведуть гру на майданчику, розмір якого становить 18x9 м, розділеному навпіл сіткою, натягнутою на висоті 2 м 24 см для жінок і 2 м 43 см для чоловіків.

Тема 5. Колове тренування – основне завдання використання методу «колове тренування» на занятті це ефективний розвиток рухових якостей в умовах обмеженого ліміту часу при чіткій регламентації і індивідуальному дозуванні виконуваних вправ.

Тема 6. Футбол – засіб фізичного розвитку і зміцнення здоров'я широких верств населення. Гра сприяє розвитку швидкості, спритності, витривалості, сили і стрибучості. У грі футболіст виконує надзвичайно високу по навантаженню роботу, що сприяє підвищенню рівня функціональних можливостей людини, виховує морально-вольові якості. Атлетична гімнастика – це система фізичних вправ. Заняття атлетичною гімнастикою сприяють розвитку сили, витривалості, гармонійному розвитку м'язів усього тіла.

Інформаційні джерела

1. Артюшенко О. Ф., Стеценко А. І. Легка атлетика: навч. посіб. [для студ. ф-тів фіз. культури] / О. Ф. Артюшенко, А. І. Стеценко. Черкаси, 2006. 424 с.
2. Борисов О.О. Основи теорії методики викладання волейболу і футболу. Навчальний посібник. Київ, 2004. 664 с.
3. Вознюк Т.В., Ковальчук А.А., Ковальчук О.В. Волейбол у закладах вищої освіти: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019. 280 с.
4. Горбуля В.Б. Баскетбол: Фізична підготовка: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки /В.Б. Горбуля, В.О. Горбуля, О.В. Горбуля. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 91 с.
5. Пустовалов В.О. Волейбол (теорія і методика навчання): навчально-методичний посібник. Черкаси. 2011. 65с.
6. Терещенко В. І. Атлетична гімнастика / В. І. Терещенко, О. В. Терещенко, І. Й. Малинський. Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2011. 234 с.
7. Терещенко В. І. Спеціальні прави легкоатлета : навч. пос. / В. І. Терещенко. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2014. 215 с.

Навчальна дисципліна «Харчова сировина»

Тема 1. Зернові та зернобобові культури

Стан та перспективи збільшення виробництва зерна в Україні. Ботанічна класифікація зернових культур. Основні напрями використання окремих зернових культур. Анатомічна будова зернівки злаків. Хімічний склад окремих анатомічних частин зернівки. Ознаки, покладені в основу товарної класифікації пшениці.

Тема 2. Олійні та ефіроолійні культури

Значення соняшнику як провідної олійної культури. Зони і області-виробники насіння соняшнику, динаміка посівних площ і валового збору насіння в країні. Вміст олії в насінні гірчиці, рижю, ріпаку озимого, льону кучерявого, особливості і напрями використання олії цих культур. Загальна характеристика і споживні властивості культивованих ефіроолійних культур.

Тема 3. Цукрові буряки

Вирощування цукрових буряків і виробництво цукру в Україні. Місце України у світовому виробництві цукру. Особливості хімічного складу коренів цукрових буряків. Технологічні вимоги промисловості до коренів цукрових буряків, оцінка їх як сировини. Зберігання і основи первинної переробки цукрового буряку. Склад цукру та вплив окремих речовин на його властивості.

Тема 4. Хміль, тютюн та махорка

Вплив сировини на формування якості шишок хмелю. Вплив способів сушіння, переробки і зберігання хмелю на якість продукції. Вміст поживних речовин в свіжозібраних шишках хмелю. Характеристика сировини: тютюну і махорки. Хімічний склад від ферментованих листків махорки. Збирання та первинна обробка тютюну та махорки.

Тема 5. Рослинна лікарсько-технічна сировина

Терміни і правила збирання листя і трави лікарських рослин. Терміни і правила збирання коренів і кореневищ, підготовка сировини для сушіння. Режими сушіння трави і листя лікарських рослин. Режими сушіння коренів і кореневищ. Технологія збирання лікарської рослинної сировини. Шкідники. Вимоги до якості.

Тема 6. Одержання сировини тваринного походження та ветеринарно-санітарні заходи

Класифікація основних тканин м'яса, їх різноманітності і основні відмінності за харчовою цінністю. Харчова цінність яловичини, свинини, баранини і напрями їх використання. Класифікації і характеристика м'яса за всіма ознаками яловичини, свинини, баранини. Інорекційні та інвазійні захворювання тварин. Шляхи використання умовно придатного м'яса. Бита домашня птиця та дичина пернатих. Зберігання і транспортування м'яса тварин і птиці.

Інформаційні джерела

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Товарознавство м'яса. Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 164 с.
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Товарознавство сировини, матеріалів і засобів виробництва. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 386 с.
3. Задорожний І.М., Гаврилишин В.В. Продовольчі товари і продовольча сировина. Львів: ЛКА, 2002. 274 с.
4. Бірта Г.О. Якість м'ясо-сальної продукції різних генотипів свиней. Навч. посібник. Полтава: ПУСКУ, 2009. 244 с.
5. Жемела Г. П., Шемавньов В. І., Олексюк О. М. Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва: Підручник. Полтава: РВВ «TERRA», 2003. 420 с.

Тема 1. Нове харчове законодавство України. Ринок харчових продуктів в Україні

Структура ринку харчових продуктів в Україні. Передумови змін харчового законодавства в Україні. Базове нове харчове законодавство України. Основні положення Закону України Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Основні положення Закону України Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів. Визначення понять «харчовий продукт» та «інноваційний харчовий продукт». Основні завдання при створенні інноваційних харчових продуктів. Передумови розробки інноваційних харчових продуктів. Поняття «новітнього харчового продукту». Вимоги при реєстрації новітніх харчових продуктів.

Тема 2. Особливості виробництва харчових продуктів з використанням нової сировини

Визначення поняття «інноваційний харчовий продукт». Відмінність між поняттями «технологічно новий продукт» та «технологічно вдосконалений продукт». Шляхи розробки інноваційних харчових продуктів. Етапи розробки технологічно нового продукту. Технологічні рішення при отриманні інноваційної продукції. Основні технологічні способи отримання інноваційного продукту. Обґрунтування складу інноваційного продукту. Поняття функціональних інгредієнтів харчових продуктів. Напрямки збагачення традиційних харчових продуктів. Класифікація основних функціональних інгредієнтів.

Тема 3. Найбільш перспективні напрями створення харчових продуктів

Основні тренди ринку харчових продуктів в Європі. Тенденція відмови від харчових добавок. Сутність тенденції здорового харчування. Пошук нових компонентів. Особливості використання сої у інноваційних харчових продуктах. Вплив глобалізації на розвиток ринку харчових продуктів. Вплив релігійних особливостей на формування харчових трендів. Головні тенденції розвитку ринку інноваційних харчових продуктів. Перспективні напрями розробки харчових продуктів в Україні. Інноваційні інгредієнти харчових продуктів.

Тема 4. Інновації у сфері виробництва харчової продукції різних груп (плодів та овочів, зерно борошняних, молочних, м'ясних, смакових товарів)

Категорії інноваційних харчових продуктів. Інновації у виробництві зерно борошняних товарів. Інновації у виробництві м'ясних товарів. Інновації у виробництві кондитерських товарів. Інновації у виробництві молочних товарів. Інноваційні положення Й. Шумпетера. Основні шляхи створення оздоровчих продуктів. Інноваційні харчові інгредієнти. Шляхи вдосконалення харчових продуктів. Перспективи інноваційних харчових продуктів.

Тема 5. Функціональні харчові продукти

Поняття функціональних харчових продуктів. Класифікація функціональних харчових продуктів. Поняття збагачених харчових продуктів. Характеристика груп функціональних продуктів. Функціональні інгредієнти. Продукти для харчування організму людини спеціального дієтичного використання. Принципи використання функціональних харчових продуктів. Перспективи ринку функціональних харчових продуктів. Особливості маркування функціональних харчових продуктів. Функціональні властивості компонентів харчових продуктів.

Тема 6. Використання сучасних технологій та обладнання для виробництва харчових продуктів

Основні напрями інноваційної діяльності у харчовій галузі. Поняття технологічних інновацій. Послідовність впровадження технологічних інновацій на підприємствах харчової промисловості. Етапи впровадження системних технологічних інновацій. Умови для створення інноваційної продукції. Умови впровадження інноваційної продукції у виробництво. Світовий досвід впровадження технологічних інновацій. Перспективи впровадження технологічних інновацій в Україні. Напрямки вдосконалення технологічних операцій на підприємствах. Новітні технології харчових продуктів.

Тема 7. Сучасні технології пакування харчових продуктів

Призначення та функції упаковки товарів. Маркувальна інформація: вимоги та перелік інформації. Загальні вимоги до упаковки харчових продуктів. Інноваційні способи пакування харчової продукції. Специфічні вимоги до пакування харчових товарів. Новітні технології сучасної упаковки. Тренди у розробці пакування для харчових продуктів. Новітні матеріали для пакування харчових продуктів. Особливості пакування окремих видів харчових продуктів. Перспективи розвитку пакування харчових продуктів.

Тема 8. Використання харчових добавок при виготовленні харчових продуктів

Поняття та принципи використання харчових добавок. Класифікація харчових добавок. Особливості використання харчових добавок для різних груп харчових продуктів. Вимоги до безпечності при використанні харчових добавок. Класи харчових добавок відповідно до технологічного призначення. Функціональні класи харчових добавок відповідно до Codex Alimentarius. Кодування харчових добавок. Поняття ДДД, ГДР та ДПН при застосуванні харчових добавок. Нормативні документи, що регламентують використання харчових добавок в харчових продуктах. Синергізм дії харчових добавок і харчових продуктів.

Інформаційні джерела

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» / Відомості Верховної Ради України, 2002, N 36, ст. 266 (поточна редакція від від 05.12.2012, підстава 5460-17).
2. ДСТУ 3946:2000. Продукція харчова. Система розроблення і поставлення продукції на виробництво. Основні положення.
3. ДСТУ 4518-2008. Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила.
4. Закон України Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів.
5. Горячова О.О. Харчові інновації: дистанційний курс // О.О. Горячова [Електронний ресурс] : Головний центр дистанційного навчання Полтавський університет економіки і торгівлі. Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/mod/assign/view.php?id=151046>.

Навчальна дисципліна «Хімія»

Тема 1. Основні хімічні поняття та закони

Основні хімічні поняття – атом, молекула, елемент, речовина, проста речовина, хімічна сполука, валентність, еквівалент, атомна і молекулярна маса, хімічна

реакція. Основні закони хімії: закон збереження маси, речовин, закон еквівалентів, закон сталості складу, закон кратних відношень, закон Авогадро.

Тема 2. Будова атома і систематика хімічних елементів

Атомне ядро і його склад. Ізотопи. Основні положення квантової механіки. Поняття про електронні хмари і атомні орбіталі. Характеристика енергетичного стану електрона квантовими числами. Принцип найменшої енергії. Принцип Паулі. Правило Гунда. Правила Клечковського. Місткість енергетичних рівнів і підрівнів. Порядок заповнення електронних рівнів, підрівнів, орбіталей. Періодичний закон і періодична система елементів Д.І. Менделєєва. Діалектичний характер періодичного закону. Будова електронних оболонок атомів малих і великих періодів. *s*-, *p*-, *d*-, *f*-елементи. Електронна конфігурація і властивості елементів головних і побічних підгруп. Радіуси атомів і йонів. Енергія іонізації, енергія спорідненості до електрона, електронегативність елементів та її зміна у періодах, групах і підгрупах.

Тема 3. Хімічний зв'язок і будова молекул

Сучасні уявлення про хімічний зв'язок, його електрична природа. Типи хімічного зв'язку: ковалентний, йонний і металічний. Механізм перекривання електронних оболонок атомів, які вступили у взаємодію. Ковалентний хімічний зв'язок, його різновиди. Полярний ковалентний зв'язок. Неполярний ковалентний зв'язок. Донорно-акцепторний (координаційний) механізм утворення зв'язку. Сполуки, які містять ковалентний зв'язок, утворений за донорно-акцепторним механізмом. Йонний зв'язок. Металічний зв'язок. Електрична природа сил, які утримують частинки рідини або твердого тіла одну біля одної. Міжмолекулярна взаємодія. Сили міжмолекулярної взаємодії (сили Ван-дер-Ваальса). Водневий зв'язок.

Тема 4. Класи неорганічних сполук

Основні класи неорганічних сполук. Оксиди – бінарні сполуки елементів з Оксигеном. Основні, кислотні, амфотерні оксиди. Основи. Кислоти. Амфотерні гідроксиди. Солі. Координаційні (комплексні) сполуки – хімічні сполуки, кристалічні решітки яких складаються з комплексних груп, утворених унаслідок взаємодії йонів або молекул, що здатні існувати самотійно.

Тема 5. Хімічна кінетика і хімічна рівновага

Швидкість хімічних реакцій. Чинники, що впливають на швидкість реакції у гомогенній і гетерогенній системах. Закон дії мас. Константа швидкості реакції. Залежність швидкості реакції від температури. Правило Вант-Гоффа. Активні молекули і енергія активації. Вплив каталізаторів на швидкість хімічних реакцій. Гомогенний і гетерогенний каталіз. Оборотні і необоротні реакції. Хімічна рівновага. Константа рівноваги. Зміщення хімічної рівноваги. Принцип ле Шательє. Вплив температури, тиску і концентрації реагентів на рівновагу.

Тема 6. Розчини. Розчини електролітів. Гідроліз солей

Характеристика води як розчинника. Охорона водойм від забруднення. Розчини. Способи вираження концентрації розчинів. Теорія електролітичної дисоціації. Ступінь дисоціації. Сильні і слабкі електроліти. Константа дисоціації слабких електролітів. Зміщення йонної рівноваги у розчинах слабких електролітів. Ступінь дисоціації сильних електролітів. Активність і йонна сила розчинів. Концентрація розчинів: відсоткова, молярна, нормальна, титр. Перехід від однієї форми вираження концентрації до іншої. Йонні реакції у розчинах електролітів. Умови практичної

необоротності йонних реакцій. Добуток розчинності. Електролітична дисоціація води. Йонний добуток води. Концентрація йонів Гідрогену у кислому, нейтральному і лужному середовищах. Водневий показник рН. Індикатори. Значення рН у виробництві харчових продуктів. Гідроліз солей. Різні випадки гідролізу солей. Ступінь гідролізу. Константа гідролізу. Вплив температури і концентрації солі на ступінь гідролізу. Значення гідролізу для технологічних процесів. Протонна теорія кислот і основ. Електронна теорія кислот і основ. Поняття «комплексні сполуки». Структура комплексних сполук. Комплексоутворювачі і їх координаційні числа. Різні типи ліганд в комплексних сполуках. Внутрішня і зовнішня сфери комплексної сполуки. Хімічний зв'язок в комплексних сполуках: метод валентних зв'язків і теорія кристалічного поля. Класифікація і номенклатура комплексних сполук. Електролітична дисоціація. Стійкість комплексних сполук. Реакції комплексних сполук із руйнуванням і без руйнування комплексного йона. Застосування комплексних сполук.

Тема 8. Окисно-відновні реакції

Електронна теорія окисно-відновних реакцій. Класифікація окисно-відновних реакцій. Найважливіші окисники і відновники. Вплив середовища на протікання реакцій. Складання рівнянь окисно-відновних реакцій. Окисно-відновні еквіваленти. Направленість окисно-відновних реакцій. Роль окисно-відновних реакцій у технологічних процесах.

Тема 9. Властивості неметалів і їх сполук

Положення неметалів у періодичній системі елементів. Електронна будова неметалів. Спорідненість з електроном, електронегативність. Зміна властивостей неметалів у періодах і групах. Сполуки неметалів з Оксигеном та Гідрогеном. Галогени: будова атомів, одержання, властивості, застосування. Сполуки із Гідрогеном. Оксигеновмісні кислоти і їх солі. Застосування хлору для відбілювання борошна і дезинфекції води. Сульфур: будова атома, одержання, властивості, застосування. Сірководень, його кислотні і окисно-відновні властивості, сульфіді, застосування. Сульфур(IV) оксид, його застосування у харчовій промисловості. Сульфітна кислота та її властивості. Сульфатна кислота, її взаємодія з металами і неметалами, сульфати, застосування. Нітроген: будова атома, ступені окиснення, хімічний зв'язок у молекулі азоту, одержання, властивості, застосування. Амоніак: будова молекули, одержання, властивості, застосування. Солі амонію, застосування у сільському господарстві та кондитерському виробництві. Оксиди Нітрогену. Нітритна кислота, нітрити. Нітратна кислота: будова молекули, одержання, окиснювальна дія на метали і неметали, нітрати. Нітрати і нітрити у воді та продуктах харчування. Фосфор: будова атома, одержання, властивості, застосування. Фосфорні кислоти та їх солі, застосування. Карбон: будова атома, одержання, властивості, застосування. Використання адсорбційних властивостей вуглецю у харчовій промисловості. Сполуки Карбону з металами і неметалами. Карбон(IV) оксид, одержання, властивості, застосування. Карбонатна кислота і її солі, застосування. Натрій гідрокарбонат, його використання у кондитерському виробництві. Силіцій: властивості, застосування. Сполуки Силіцію з металами, фтором. Силіцій(IV) оксид, його природні різновиди. Силікатні кислоти та їх солі (силікати). Скло, кераміка.

Тема 10. Загальні властивості металів. Хімія неперехідних металів і їх сполук

Положення металів у періодичній системі та особливості будови їх атомів. Кристалічна ґратка металів, металічний зв'язок. Характерні властивості металів: тепло- і електропровідність, металічний блиск, механічна деформація. Способи одержання металів. Хімічні властивості металів: взаємодія з неметалами, водою, кислотами, лугами. Різний характер вищих і нижчих оксидів багатовалентних металів. Електрохімічний ряд напруг металів. Розташування неперехідних металів у періодичній системі. Способи одержання. Хімічні властивості металів: взаємодія з неметалами, водою, кислотами, лугами. Різний характер вищих і нижчих оксидів багатовалентних металів. s-метали. Електронна структура, енергія йонізації, електронегативність. Зміна радіусу і енергії йонізації в групах і періодах. Лужні метали (Натрій, Калій): одержання, властивості. Луги, солі лужних металів. Кухонна сіль і її застосування в харчовій промисловості. Калійні добрива. Лужно-земельні метали (Кальцій, Барій): одержання, властивості. Їх оксиди, гідроксиди, солі, та їх застосування. Постійна і тимчасова твердість води, методи її усунення. p-метали. Електронна структура, енергія йонізації, електронегативність. Зміна радіусу і енергії йонізації у групах і періодах. Алюміній: одержання, властивості, застосування. Оксид і гідроксид Алюмінію, їх властивості, застосування. Солі Алюмінію, їх застосування. Використання солей алюмінію при очищенні води. Станум: одержання, властивості, застосування. Оксиди і гідроксиди Стануму. Застосування олова для виготовлення пакувальних матеріалів для харчових продуктів. Плюмбум: одержання, властивості, застосування. Оксиди і гідроксиди Плюмбуму. Застосування сполук Плюмбуму. Забруднення довкілля.

Тема 11. Хімія перехідних металів і їх сполук

Загальна характеристика перехідних металів на основі будови електронної оболонки атомів та положення в періодичній системі: електронна структура, зміна радіуса і енергії йонізації у групах і періодах. Відношення d-металів до неметалів, води, кислот, лугів. Зміна характеру оксидів із збільшенням ступеня окиснення. Хром: одержання, властивості, застосування. Сплави хрому, хромові захисні покриття. Оксид і гідроксид Хрому(III), їх амфотерність. Солі Хрому(III), їх гідроліз. Хромові квасці. Хроміти і їх окиснення в хромати. Хромовий ангідрид. Хроматна кислота і її солі (хромати). Дихроматна кислота і її солі (дихромати). Окиснювальні властивості Хрому(VI). Застосування сполук Хрому. Використання калій дихромату під час аналізу якості харчових продуктів. Манган: одержання, властивості, застосування. Природні сполуки Мангану. Сполуки Мангану із ступенем окиснення +2, +4, +6, +7. Оксиди і їх гідрати. Солі Мангану. Окиснювальні властивості сполук Мангану. Окиснювальні властивості Мангану(VII) у залежності від рН середовища. Застосування сполук Мангану. Використання перманганатів у лабораторіях харчових виробництв. Ферум: одержання, властивості, застосування. Оксиди і гідроксиди Феруму. Солі Феруму(II) і (III). Комплексні сполуки, до складу яких входить Ферум, їх застосування. Чавун, сталь, застосування. Використання сполук Феруму в лабораторіях харчових виробництв. Цинк: одержання, властивості, застосування. Оксид і гідроксид Цинку. Найважливіші сполуки Цинку і їх застосування. Розчинність і гідроліз солей Цинку. Купрум: одержання, властивості, застосування. Сплави міді. Найважливіші сполуки

Купруму. Розчинність і гідроліз солей Купруму. Аргентум: одержання, властивості, застосування. Аргентум оксид. Галогеніди Аргентуму. Бактерицидні властивості срібла і розчинних солей Аргентуму. Комплексні сполуки Аргентуму.

Тема 12. Неорганічна хімія і екологія

Елементи життя (біоелементи), їх вміст в організмі людини і біологічна функція. Вміст неорганічних йонів у продовольчих продуктах. Хімічна забрудненість довкілля (збільшення концентрації Карбон(II) та (IV) оксидів, Сульфур(IV) оксиду, фторовмісних сполук, сполук Купруму, Плюмбуму, Меркурію та інших токсичних речовин, порушення озонового шару Землі, накопичення нітратів, важких металів та пестицидів у продуктах харчування й у воді). Склад стічних вод на підприємствах харчової промисловості, методи їх очищення.

Тема 13. Вуглеводні

Алкани (насичені вуглеводні). Гомологічний ряд, номенклатура, ізомерія насичених вуглеводнів. Поняття про алкіли, їх назва. Знаходження парафінів у природі. Способи одержання з нафти і природного газу; гідруванням вугілля, з насичених вуглеводнів та галогенопохідних за реакцією Вюрца, з карбонових кислот. Фізичні і хімічні властивості алканів. Поняття про ланцюгові реакції. Реакції алканів з галогенами азотною кислотою, сульфохлорування, сульфоокиснення, окиснення, дегідрування. Вуглеводні як джерело для виготовлення моторного пального. Нафта, її склад та шляхи переробки. Крекінг. Алкени (етиленові вуглеводні). Загальна формула. Структурна і просторова (цис-, транс-) ізомерія. Номенклатура. Знаходження в природі та способи синтезу: із галогенопохідних та спиртів, шляхом дегідрування і крекінгу насичених вуглеводнів. Фізичні і хімічні властивості. Реакції електрофільного приєднання та їх механізм. Приєднання галогенів, галогеноводнів, води, сірчаної кислоти. Сучасне трактування правила Марковникова. Окиснення олефінів до оксидів, гліколів та окиснення з розривом ланцюга. Полімеризація олефінів. Використання етилену, пропілену, бутілену та полімерів на їх основі у промисловості та сільському господарстві. Алкіни (ацетиленові вуглеводні). Загальна формула. Структурна і просторова (цис-, транс-) ізомерія. Промислові методи одержання ацетиленових вуглеводнів. Фізичні та хімічні властивості. Приєднання водню, галогенів, галогеноводнів, води, спиртів, карбонових кислот, ціановодневої кислоти. Механізм реакції електрофільного та нуклеофільного приєднання. Реакції заміщення: утворення ацетиленідів. Ацетилен та полімери на його основі. Алкадієни (дієнові вуглеводні). Три типи дієнових вуглеводнів. Номенклатура. Спряжені системи, ефект спряження. Способи одержання дивінілу та ізопрену. Фізичні і хімічні властивості алкадієнів. Реакції приєднання водню, галогенів, галогеноводнів. Полімеризація дієнів. Поняття про натуральний і синтетичний каучук, їх сировинні джерела та застосування для виготовлення гумових виробів. Циклоалкани. Структура і просторова ізомерія циклоалканів. Особливості будови і хімічних властивостей сполук з малими і великими циклами. Конформація циклогексану. Джерела одержання і застосування циклоалканів. Арени (ароматичні вуглеводні). Поняття про ароматичність. Джерела одержання ароматичних сполук. Формула Кекуле. Сучасні уявлення про будову бензолу. Гомологічний ряд бензолу. Номенклатура, ізомерія. Методи одержання бензолу та його гомологів. Фізичні і хімічні властивості ароматичних вуглеводнів.

Реакції електрофільного заміщення (алкілювання, ацилювання, галогенування, нітрування, сульфування) і їх механізм. Правила заміщення в бензольному ядрі. Замісники першого і другого роду. Реакції приєднання. Окиснення бензолу та його гомологів. Поняття про багатоядерні арили та канцерогенні сполуки. Застосування похідних бензолу у народному господарстві для виготовлення полімерів, барвників, гербіцидів, вибухівки тощо.

Тема 14. Оксисполуки та їх похідні

Спирти, прості і складні ефіри, феноли. Класифікація, ізомерія і номенклатура спиртів. Способи одержання спиртів. Фізичні та хімічні властивості. Реакція з лужними металами, галогеноводними кислотами, галогенідами фосфору. Утворення простих і складних ефірів. Реакції дегідратації, окиснення і дегідрування. Багатоатомні спирти. Етиленгліколь, гліцерин, способи одержання, хімічні властивості, застосування для виготовлення антифризів і косметичних товарів. Феноли і нафтоли. Ізомерія, номенклатура, способи одержання, фізичні і хімічні властивості. Прості ефіри. Будова, ізомерія, номенклатура, способи одержання, фізичні і хімічні властивості ефірів. Застосування оксисполук у медицині, харчовій промисловості та для виробництва полімерів.

Тема 15. Альдегіди і кетони

Будова, ізомерія і номенклатура альдегідів і кетонів. Одержання альдегідів і кетонів: окисненням спиртів, піролізом солей карбонових кислот, гідролізом дигалогенпохідних, гідратацією ацетилену і його гомологів. Оксосинтез. Фізичні і хімічні властивості. Реакції з ціановодневою кислотою, магній галогеналкілами, гідросульфідом натрію, аміаком, гідроксиламіном, гідразином, утворення ацеталей і напівацеталей. Полімеризація альдегідів. Альдольна і кротонова конденсації. Реакції “срібного дзеркала” і з рідиною Фелінга. Окиснення альдегідів і кетонів. Поняття про ненасичені альдегіди і кетони. Оксисполуки – важливі продукти органічного синтезу (одержання пластмас, фармацевтичних препаратів, етилового спирту, оцтової кислоти, гліцерину, ваніліну).

Тема 16. Карбонові кислоти та їх похідні

Класифікація карбонових кислот. Одноосновні кислоти. Номенклатура та ізомерія. Природа карбоксильної групи. Способи одержання кислот. Фізичні та хімічні властивості. Одержання і властивості функціональних похідних кислот: галогенангідридів, ангідридів, складних ефірів, амідів і нітрילів. Механізм реакції етерифікації. Галогенозаміщені кислоти. Індуктивний ефект і сила кислот. Вищі жирні кислоти. Ненасичені одноосновні кислоти. Акрилова і метакрилова кислоти, їх ефіри і нітрили. Кротонова і олеїнова кислоти. Цис-, транс-ізомерія. Ненасичені кислоти: сорбінова, ліолева, ліоленова, арахідонова. Двоосновні кислоти. Класифікація і номенклатура. Поняття про ненасичені двоосновні кислоти (малеїнову і фумарову). Застосування кислот у харчовій і хімічній промисловості.

Тема 17. Азотовмісні сполуки. Амінокислоти

Нітросполуки. Ізомерія, класифікація, номенклатура. Фізичні і хімічні властивості нітросполук і способи їх одержання. Аміни. Первинні, вторинні, третинні аміни, їх будова. Ізомерія, класифікація і методи одержання: із галогенопохідних, амідів кислот, нітрילів, відновленням нітросполук. Значення реакції Зініна для одержання барвників. Фізичні та хімічні властивості амінів. Поняття про діаміни. Одержання

синтетичного волокна найлон. Діазо- і азосполуки. Механізм реакції діазотування і азосполучення. Поняття про аміно- і азобарвники. Класифікація і номенклатура, методи одержання амінокислот. Фізичні і хімічні властивості. Поняття про біполярний іон. Ізоелектрична точка. Реакція по карбоксилу і аміногрупі. Реакції, які розрізняють α -, β -, γ -, δ - амінокислоти. Незамінні амінокислоти та їх роль у забезпеченні повноцінного харчування.

Тема 18. Вуглеводи

Класифікація вуглеводнів. Знаходження в природі. Вуглеводи в процесах харчування і обміну речовин. Застосування бродіння для виробництва спирту. Моносахариди. Класифікація, будова, карбонільна і напівацетальні форми. Стереохімія моноз, просторові конфігурації моносахаридів. D- і L- ряди. Таутомерія і явище мутаротації. Способи одержання моносахаридів. Фізичні і хімічні властивості: реакції окиснення, “срібного дзеркала”, взаємодія з рідиною Фелінга, відновлення, з лугами, бродіння. Вітамін С. Пентози: арабіноза, рибоза, ксилоза. Гексози: глюкоза, маноза, галактоза, фруктоза. Дисахариди (біози). Відновлюючі і невідновлюючі дисахариди. Гідроліз дисахаридів. Мальтоза, целобіоза, лактоза. Сахароза. Інверсія сахарози. Полісахариди. Крохмаль, амілоза, амілопектин, декстрини. Целюлоза. Складні ефіри целюлози. Штучний шовк. Піроксилін. Целофан. Пектинові речовини. Слизі. Камеді.

Тема 19. Білки. Ліпіди

Білки – носії життя. Класифікація білків. Будова білків: первинна, вторинна і третинна структури. Ізоелектрична точка. Гідратація. Осадження (коагуляція) білків. Хімічні методи аналізу білків. Значення білків як промислової сировини, а також як складової частини харчових продуктів. Класифікація ліпідів (воски, жири, масла, фосфатиди). Синтез, гідроліз, гідрогенізація жирів. Складні ліпіди: стероїди, каратиноїди, їх знаходження в природі і харчових продуктах.

Тема 20. Полімери

Поняття про високомолекулярні сполуки. Методи синтезу полімерів: полімеризація, співполімеризація, конденсація. Фізико-хімічні властивості полімерів. Короткий перегляд найважливіших полімерів. Натуральний і синтетичний каучук. Поліолефіни, поліефіри, поліаміди, поліуретани, фенолформальдегідні смоли, епоксидні смоли та їх застосування для виготовлення промислових товарів.

Інформаційні джерела

1. Басов В.П., Родіонов В.М. Хімія. К.: «Каравела», 2014. 318 с.
2. Рейтер А.Г. Теоретичні розділи загальної хімії / А.Г. Рейтер, О.М. Степаненко, В.П. Басов. К.: «Каравела», 2019. 342 с.
3. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія / Н.В. Романова. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2021. 480 с.
4. Цветкова Л.Б. Неорганічна хімія: теорія і задачі. Львів : «Магнолія Плюс», 2016. 368 с.
5. Хімія і методи дослідження сировини та матеріалів : навч. посібник / О. Д. Іващенко, Ю.Б. Нікозять, В. І. Дмитренко та ін. К.:Знання, 2011. 606 с.

КОРОТКИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ, ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Атестаційний екзамен складається з трьох етапів: 1 етап – теоретична частина – тестова перевірка знань, що формують уміння, відповідно до вимог підготовки бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Експертиза та митна справа»; 2 етап – практична частина – письмове розв’язання творчого завдання, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок; 3 етап – практична частина – розв’язання творчого завдання з використанням прикладного програмного забезпечення MD Office. Зразок екзаменаційного білету наведено в додатку А.

На комп’ютерне тестування виноситься 100 тестових питань, на тестування відводиться 130 хв. На практичну частину відводиться 120 хв.

Для підготовки та організації атестації випусковою кафедрою розроблена програма атестаційного екзамену для студентів ступеня бакалавр спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, освітньої програми «Експертиза та митна справа». У програмі визначено мету, завдання та етапи підготовки до атестаційного екзамену, процедуру щодо організації і проведення екзамену, загальні критерії оцінювання знань студентів, наведено навчальні програми дисциплін, які виносяться на екзамен, перелік літературних джерел.

Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики, визначених програмою атестації з урахуванням рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентостей. Об’єктом оцінювання якості підготовки бакалавра є сукупність знань, умінь і навичок, набутої системи бакалавра з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, відтворених у процесі виконання комплексних кваліфікаційних завдань. Результати оцінювання рівня якості підготовки бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності повинні довести, що випускник:

- має концептуальні знання, здобуті у процесі навчання та практичної діяльності, включаючи основи знань сучасних досягнень науки у сфері професійної діяльності;
- вміє розв’язувати складні та непередбачувані завдання і проблеми з предмета професійної діяльності, що вимагає самостійного збирання та інтерпретації інформації, вибору методів та засобів вирішення, застосування інноваційних підходів.

Підсумкова оцінка атестаційного екзамену формується на основі результатів оцінювання теоретичної та практичної складових за схемою:

60 % – оцінювання теоретичної частини;

40 % – оцінювання практичної частини.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань. За підсумками проведеного тестування програма автоматично визначає кількість набраних балів та співвідношення у відсотках правильних відповідей до загальної максимально можливої кількості балів. Критеріями оцінки знань здобувачами вищої освіти визначено наступну кількість балів (у %):

90–100 % – «відмінно» (за шкалою ЄКТС «А»);

- 82–89 % – «добре» (за шкалою ЄКТС «В»);
 74–81 % – «добре» (за шкалою ЄКТС «С»);
 64–73 % – «задовільно» (за шкалою ЄКТС «D»);
 60–73 % – «задовільно» (за шкалою ЄКТС «E»);
 до 59 % – «незадовільно» (за шкалою ЄКТС «F»)

Оцінювання результатів розв'язання практичного комплексного ситуаційного завдання відповідно до еталонних відповідей відбувається за такими загальними критеріями:

«Відмінно» (за шкалою ЄКТС «А») – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином, дав чіткі відповіді на поставлені запитання екзаменаційною комісією;

«Добре» (за шкалою ЄКТС «В») – завдання виконано повністю, але припущено незначні неточності у розрахунках або оформленні, дав відповіді на поставлені запитання, але неповністю розкрив тему;

«Добре» (за шкалою ЄКТС «С») – за умови належного оформлення завдання, яке виконане не менше як на 80%, відповіді на поставлені запитання мають помилкове судження, але здобувач володіє понятійним апаратом і доводить свою точку зору;

«Задовільно» (за шкалою ЄКТС «D») – завдання виконано не менш як на 70% за умови належного оформлення; або не менш як на 80% за умови припущення незначних помилок у розрахунках або оформленні, відповіді на поставлені запитання неточні, здобувач освіти не володіє понятійним апаратом для формулювання відповіді;

«Задовільно» (за шкалою ЄКТС «E») – завдання виконано не менш як на 60% за умови належного оформлення та припущення незначних помилок у розрахунках або оформленні, здобувач вищої освіти не зміг відповісти на поставлені запитання;

«Незадовільно» (за шкалою ЄКТС «F») – завдання виконано менше як на 60% припущенні помилки у розрахунках та оформленні, здобувач вищої освіти не зміг відповісти на поставлені запитання.

Загальна оцінка атестаційного екзамену складається із суми балів за усі завдання екзаменаційного білету. Для визначення загальної оцінки використовується шкала оцінювання, що наведена у таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала та критерії оцінювання під час атестаційного екзамену

Сума балів	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90–100	А	Відмінно	виставляється, якщо здобувач виконав КККЗ відповідно до завдань і в повному обсязі прийняв правильні рішення, аргументовано обґрунтував їх, виявив уміння застосувати набуті знання для вирішення практичних ситуацій, творчо використав знання для вирішення практичних завдань
82–89	В	Дуже добре	виставляється здобувачеві, який при дотриманні вищеназваних вимог менш повно й ґрунтовно виконав КККЗ, допустив незначні помилки при виконанні тестових завдань та розрахунків
74–81	С	Добре	здобувач допустив не принципові неточності при визначенні правильних варіантів відповіді на тестові завдання, одиничні незначні недоробки, можливі

			незначні (1–2) помилки у висновках
64–73	D	Задовільно	виставляється здобувачеві, якщо КККЗ виконано відповідно до завдань, але відповіді на тести дані частково, при вирішенні практичної ситуації та обґрунтуванні висновків здобувач допустив суттєві помилки
60–63	E	Задовільно достатньо	здобувач допускає суттєві помилки у відповідях на тести, мають місце часткове виконання практичної ситуації, висновки не відображають отримані результати
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного захисту	Виставляється здобувачеві, якщо при виконанні КККЗ відсутні відповіді на більшу кількість тестів, більше половини практичних завдань не виконано, відсутні висновки

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Програма атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Експертиза та митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузь знань 07 Управління та адміністрування» сформована на основі таких нормативних документів:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. URL: <http://www.dk003.com>.

3. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3).

5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 1243 від 13.11.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/076-pidpriemnitstvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist-bakalavr.pdf>.

7. Національний освітній глосарій: вища освіта. URL: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.

8. Освітньо-професійна програма «Експертиза та митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. URL: <http://www.tpt.puet.edu.ua/files/opp-076ems-b-20.pdf>.

ДОДАТОК А
Зразок екзаменаційного білету

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ступінь вищої освіти	бакалавр
галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітня програма	«Експертиза та митна справа»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Теоретична частина

1. Виконайте тести

Практична частина

1. У магазин надійшла партія кави натуральної розчинної сублімованої в кількості 100 кг, розфасованої в скляні банки по 250 г. Кава виготовлена 17 серпня, а надійшла 20 грудня поточного року. Для з'ясування спірних питань був залучений експерт Торгово-промислової палати.

Для проведення експертизи кави відібрали пробу і направили в лабораторію для дослідження. Експертизою встановлено: кава має приємний смак, аромат тонкий та яскраво виражений, без сторонніх присмаків і запахів. За зовнішнім виглядом – щільні частинки різної форми і розмірів, з гладенькою поверхнею. Пакування і маркування правильне, масова частка кофеїну – 2,5%, вологи – 6 %.

Завдання експертизи:

1. Встановити відповідність кави натуральної розчинної сублімованої вимогам нормативних документів за дослідженими показниками.

2. Вказати умови зберігання кави.

3. Спрогнозувати максимальний термін зберігання кави.

Заповніть констатуючу частину акта експертизи та висновок експерта.

2. Визначте код за УКТЗЕД кави натуральної смаженої меленої з кофеїном, заповніть графи 31, 33 митної декларації.

3. На митну територію України в режимі «імпорт» надійшла партія кави натуральної смаженої меленої в кількості 100 кг, розфасованої в пачки по 250 г та вартістю 1,7 євро за 1 пачку. Визначте митну вартість партії та нарахуйте митні платежі: ввізне мито – 5%, ПДВ – 20%. Курс євро – 41,0567.

Заповніть графу 47 митної декларації.

Завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

_____ Габрієлла БІРТА

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи, протокол № ____